

Uvodnik

Jurij Paljk

Binkošti in novi Babilon

Danes živimo v novem Babilonu, kjer je razumevanje med nami vse težje, je bila ena od misli svetega očeta Benedikta XVI. na praznik Binkošti, minulo nedeljo, ko je v homiliji v baziliki sv. Petra v Vatikanu tudi opozoril na stanje v današnji družbi, ko "ljudje postajajo vse bolj napadalni in osorni". Papež se je tudi vprašal, ali smo danes, ko imamo na voljo ogromno možnosti za medsebojno komuniciranje, naredili korak naprej v medsebojnem sporazumevanju.

"Binkošti so namreč praznik sloge, povezanosti, razumevanja", je poudaril sveti oče, ki ni neposredno spregovoril o škandalu, ki pretresa vrh cerkvene hierarhije, saj so pred dnevi varnostni organi Svetega sedeža aretirali samega papeževega majordoma Paola Gabrieleja, ki ga dolžijo nedovoljenega jemanja strogo zaupnih dokumentov v uradu svetega očeta. Medtem ko pišemo te vrstice, v torek, 29. maja, preiskave še potekajo, prav gotovo pa škofov tesni sodelavec ni osamljen, saj dnevnik poroča, da naj bi bilo v afero obelodanja papeževih zasebnih dokumentov vpletenih več ljudi, med njimi celo neki italijanski kardinal. Dnevnik La Repubblica je objavil kratek pogovor z enim od vpletenih v zadnjo vatikansko afero, ki trdi, da so vse to počeli v dobri veri in zato, da bi pomagali svetemu očetu.

Da je v večnem mestu nekaj hudo narobe, pričča tudi odstranitev prvega moža vatikanske banke IOR Gottija Tedeschija, ki naj bi vodil bančni zavod Svetega sedeža preveč samovoljno in brez neposrednega dogovarjanja z odgovornimi. Ko smo poslušali v nedeljo, na Binkošti, svetega očeta, ki je vzkliknil, da "se med ljudmi širijo občutek nezaupanja, sumničenje, medsebojni strah, ki povzročajo, da postajajo ljudje drug drugemu nevarni", smo lahko razumeli tisti kratki komentar kardinala Angela Bagnasca, prvega moža Italijanske škofovske konference, ko je za javnost ob aretaciji papeževega majordoma dejal, da je "sveti oče zelo, zelo prizadet ob tej novici".

ln je prav zato razumljiv in več kot le umesten poziv svetega očeta, naj kristjani "ponovno najdemo edinost, enotnost, resnico".

Sam papež Benedikt XVI. je namreč pred nekaj meseci, ko so se v javnosti zlonamerno začeli pojavljati tajni dokumenti Svetega sedeža, tudi njemu namenjena osebna pisma!, naročil trem kardinalom (Herranz, Tomko, De Giorgi), naj raziščejo, kdo stoji za tem početjem. Na nevdržno stanje in nemoralnost nekaterih v vrhu Cerkve sta že pred časom opozorila dva izjemno ugledna cerkvena moža, ki sta svetega očeta opozorila, naj nekaj ukrene. Msgr. Carlo Maria Vigano' in kardinal Giovanni Lajolo sta v dobri veri zelo jasno opozorila svetega očeta na nepravilnosti, ki sedaj prihajajo na dan. Sveti oče je zato naročil kardinalu gibanja Opus Dei Julianu Herranzu, naj temeljito razčisti zadevo, kar samo govori o dejstvu, da aretirani papežev majordom ni edini vpleten v škandal, saj po cerkvenem pravu edino kardinali lahko raziskujejo početja kardinalov.

Apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Juliusz Janusz je v soboto, 26. t. m., v Kopru sporočil, da je papež Benedikt XVI. sprejel odpoved službi dosedanjega koprškega škofa Metoda Piriha ter za njegovega naslednika imenoval dosedanjega pomožnega koprškega škofa Jurija Bizjaka, a je po poročanju STA tudi prvič komentiral finančne razmere v nadškofiji Maribor. Po njegovih besedah se bo mariborska nadškofija morala znajti sama, Sveti sedež ji finančno ne more pomagati, odgovorni pa naj za finančni polom odgovarjajo.

/ stran 2

Foto JMP

POGOVOR Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak

"Trebalo se je boriti za poštenost in pravičnost!"

Ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmilo Novak smo zaprosili za pogovor, na katerega je rada pristala. Gospa Ljudmila Novak, ki smo jo pri nas že spoznali, saj se je udeležila vrste odmevnih kulturnih prireditev in se takoj na začetku svojega dela seznanila z nami, prihaja iz vrst stranke Nova Slovenija, bila je že evropska poslanka in poslanka v Državnem zboru ter je predsednica Nove Slovenije, obenem pa tudi edina ženska v sedanji slovenski vladi, ki jo vodi Janez Janša.

Najprej hvala za to, da ste sprejeli prošnjo za pogovor za naš slovenski tednik Novi glas.

Bi nam lahko orisali svojo življenjsko pot in nam povedali, zakaj ste se odločili za vstop v politiko, ki danes ni na najboljšem glasu?

Poklicno pot sem po študiju na Filozofski fakulteti v Ljubljani začela s poučevanjem slovensčine in nemščine v srednji šoli. Kar 20 let sem opravljala ta čudoviti poklic, saj me delo z mladimi zelo veseli. V politiko sem aktivno vstopila pred 11 leti, ko sem na pobudo stranke kandidirala in bila izvoljena za županjo Občine Moravče. Potem se je začelo vse skupaj odvijati samo po sebi. Najprej sem se

Foto DPD

znašla v vlogi evropske poslanke, potem na čelu Nove Slovenije, ki ji je pod mojim vodstvom ponovno uspelo priti v Državni zbor, kjer sem bila najprej poslanka in podpredsednica parlamenta. Po vstopu NSi v koalicijo pa smo v stranki ocenili, da bi bilo koristno, da

kot predsednica stranke prevzamem ministrski položaj. Biti aktiven v politiki sicer ni vedno lahka naloga, predvsem zato, ker si pod nenehnim pritiskom javnosti. Vendar pa je to častna in predvsem odgovorna naloga, saj moraš v imenu drugih sprejemati odločitve, ki bodo državo in družbo vodile v lepšo in boljše prihodnost.

Postali ste ministrica za vse Slovence, ki živijo zunaj meja Slovenije. Kako bi svoje delo najlepše opisali?

Vesela sem, da mi je bila zaupana naloga ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu. Gre za področje, ki mi je že od nekdaj blizu. Z manjšinami sem se aktivno ukvarjala že kot evropska poslanka. Zdej mi je kot ministrici naloženo, da skrbim za tesen stik z rojaki izven meja matične domovine in poskrbim, da bodo v domovini vedno dobrodošli, spoštovani in cenjeni. Za doseg te ciljeve je pri mojem delu nepogrešljivo terensko delo, zato jih obiščem in s tem pokažem podporo Slovenije njihovem delovanju. Poleg tega si želim, da bi ti ljudje obiskali domovino, zato bomo na Uradu v sodelovanju z organizacijami civilne družbe in nekaterimi drugimi ustanovami tudi letos organizirali prireditev Dobrodošli doma, ki jo bo Ljubljana gostila 4. julija.

Dovolj dolgo ste že ministrica, da nam lahko zaupate svoje največje naloge, uspehe in težave.

V prvih treh mesecih ministirovanja sem se srečala s številnimi predstavniki slovenskih organizacij zunaj Slovenije ter obiskala vse zamejske skupnosti in tudi Slovence v Milanu, Splitu in Bad Urachu, kjer sem se srečala s predstavniki slovenskih kulturnih društev, katoliških misij, učiteljev slovenske dopolnilne šole in socialnih delavcev iz celotne Nemčije. Pri tem sem se seznanila z njihovim delom in tudi s težavami, s katerimi se soočajo. Na podlagi tega zdaj na Uradu lahko delamo v smeri odpravljanja težav in izboljšanja njihovega položaja. Predvsem pa si prizadevam za tesnejše gospodarsko sodelovanje Slovencev v zamejstvu in po svetu z matično domovino. V tej luči že pripravljamo nekaj dogodkov.

/ stran 3

Danijel Devetak, Igor Gregori in Jurij Paljk

Slovenska Cerkev

Dr. Jurij Bizjak je bil imenovan za novega koprškega škofa ordinarija in nasledil msgr. Metoda Piriha

3

Društvo slovenskih izobražencev

Novinarica Rosvita Pesek je predstavila svojo knjigo Osamosvojitvena vlada - Kako so gradili državo

11

Zgodovinski festival v Gorici

eStoria: velik uspeh!

Zgodovinski festival eStoria, ki je potekal v goriškem mestnem središču med 17. in 20. majem, je bil po besedah organizatorjev, protagonistov in tudi občinstva velik uspeh. Osmo izvedba mednarodne prireditve, v kateri je letos na več kot 70 srečanjih nastopilo več kot 170 uglednih gostov, naj bi namreč s svojo bogato in kakovostno pobudbo privabila preko 30 tisoč obiskovalcev, s čimer sta Adriano in Federico Ossola, duši kulturnega združenja eStoria, ki je organiziral festival v sodelovanju z deželno, pokrajinsko in občinsko upravo, s Fundacijo Carigo in Gospodarsko zbornico ter ob podpori drugih ustanov, "v polnosti zadovoljna". Preroki - to je bil naslov letošnje prireditve - so pod bele šotore v Ljudskem vrtu in okrog stojnic več goriških knjigarn na Verdijevem korzu (med njimi je bila tudi Katoliška knjigarna s Travnika) priklicali res mnogo ljudi iz vse Italije, pa tudi iz tujine. K temu so gotovo pripomogla znana imena kot npr. Moni Ovadia, Vittorio Sgarbi, Vito Mancuso, Ernesto Galli della Loggia, Paolo Mieli, Corrado Augias, Mar-

gherita Hack, Edoardo Boncinelli, Pietro Mennea, Sergio Romano, Aldo Maria Valli, Marcello Veneziani in številni drugi, ki so obravnavali najrazličnejše teme, od Ipacije prek

bila novost letošnje izvedbe; shranjeni posnetki so še vedno na voljo tistim, ki bi jih kakšno srečanje zanimalo, pa so ga zamudili. Izkušnjo nameravajo ponoviti v prihodnje, prav tako

Foto JMP

Marxa, Mohameda in Titanika do Porčinja (da omenimo samo štiri med seboj zelo različne...), pa tudi splošne in večne teme, kot so svoboda, upanje, umetnost, vera in znanost, seveda povezane z današnjim časom in aktualnim dogajanjem. Prenos video posnetkov na internetu (www.estoriatv.it) je

vodene ekskurzije z eStoriabuzom, ki jih želijo še okrepiti in ne omejevati zgolj na našo deželo. Med ljudmi, ki so se zlasti ob pomembnejših in odmevnejših srečanjih - gnetili v šotarih in ob njih, je bilo res lepo videti veliko mlajših obrazov, tudi študentov, tudi iz naših šol.

Minuli petek, 25. maja, sta se v uredništvu časopisa Beneških Slovencev Dom v Čedadu srečali uredništvu omenjenega časnika in našega tednika Novi glas, da bi se dogovorili za boljše sodelovanje in iskanje skupnih rešitev čim boljše obveščanja slovenskih bralcev. Urednika Giorgio Banchig in Ezio Gošnjak za Dom ter predsednik Zadruga Goriška Mohorje-

va Damjan Paulin ter naš urednik Jurij Paljk so na sestanku konkretno preučili možnost boljše medsebojnega sodelovanja ter obveščanja, kot so tudi spregovorili o možnosti iskanja novih skupnih rešitev za oba časnika v času velikih sprememb na področju medijev in sedanje globalne krize, ki ogroža obstoj vseh manjšinskih ter drugih tiskanih sredstev obveščanja.

S 1. strani

Binkošti in novi Babilon

Od izbruha mariborske finančne afere je to prvi uradni komentar Svetega sedeža. Te odločitve ne spremenijo niti dejstvo, da lahko zaradi prezadolženosti mariborska nadškofija ostane tudi brez kakšne cerkve. Tako apostolski nuncij v Sloveniji Juliusz Janusz, ki sicer meni, da do zaplembe cerkva ne bo prišla, ne izključuje pa zaplembe drugih nadškofijskih nepremičnin. Omenili smo dve izjemno kočljivi temi za vso našo Cerkev, prav je, da o njih kot kristjani govorimo odprto in na glas, ker smo kristjani "občestvo krščenih" in smo po evangeliju dolžni govoriti

in se zavzemati za resnico. Prav zato nas vse še kako boli, tako kot boli to svetega očeta, ko gledamo in poslušamo sprenevedanje odgovornih v vrhu slovenske Cerkve, sprenevedanje, ki je večkrat že na meji pogubnega, nečloveškega cinizma. Zato, ker smo mi, vsi kristjani, Cerkve in ker vemo, da nas bo le resnica osvobodila, tista Resnica, ki nam naroča, da živimo v duhu evangelija, da živimo tako, kot nam je naročil Kristus, ko je prišel na svet zato, da bi nas odrešil. In Cerkev je bila, je in bo najbolj verodostojna, ko se je, se in se bo držala evangeljskega nauka, kar pomeni, da smo kristjani bili,

smo in bomo najbolj verodostojni takrat, ko smo, živimo in bomo živeli po nauku evangelija in zato lahko in moramo zahtevati, da se nečedna dejanja v Cerкви javno obsodijo, krivice popravijo, da se Cerkev prečisti, kot se mora vsakdo od nas kristjanov, ko gre k sveti spovedi, najprej kešati, nato po odvezi skušati popraviti, kar mu je po pokori naloženo, in na novo zaživeti kot kristjan.

In prav v svojstvu teh besed in vesele novice evangelija se teh škandalov, ki nas sicer žalostijo, kristjani ne smemo bati, naša dolžnost pa je, da zahtevamo, naj jih raziščejo, da se ne bi pojavljali več: Cerkev je namreč tudi človeška, a središče Cerkve je Kristus.

To moramo kristjani verjeti, če nočemo, da bo naša vera prazna!

Nov potres v Italiji Zemlja se še tresse: tokrat najmanj 11 žrtev!

Zemlja se v Italiji še tresse! V torek, 29. maja, je v jutranjih urah potres z magnitudo 5,8 zahteval (vsaj to so podatki tik pred izidom našega časopisa) najmanj 11 mrtvih v krajih San Felice sul Panaro, Mirandola, Concordia, Finale Emilia in Rovereto di Novi. Pod ruševinami je še vedno pokopanih več ljudi. Žarišče potresa je bilo tako kot 20. maja v Emiliji Romagni (v kraju Finale Emilia približno 40 kilometrov severozahodno od Bologne v globini okoli deset kilometrov), tedaj je umrlo sedem ljudi. Da je bil tokratni potres še kako hud, pričča dejstvo, da so njegove učinke začutili vse do Slovenije in Hrvaške.

Habilitacijski tečaj za slovenske šole Molinaro zagotavlja: razpis bo objavljen naknadno

S pismom z dne 30. aprila 2012 je Ministrstvo za izobraževanje, visoko šolstvo in raziskovanje Deželo EJK pozvalo, naj imenuje svojega predstavnika v delovno skupino, ki nastaja na Ministrstvu z nalogo, da prilagodi habilitacijske tečaje potrebam državnih šol s slovenskim učnim jezikom. Šele nato bodo objavljeni razpisi za selekcijo kandidatov za udeležbo na habilitacijskih tečajih za poučevanje na slovenskih šolah. Tako bi lahko povzeli odgovor pristojnega deželnega odbornika

Robert Molinara, ki je pred nedavnim v avli deželnega sveta odgovarjal svetniku Igorju Gabrovcu. Ta je v svojem vprašanju povzel neverjetno situacijo, ki oškoduje in zato negativno diskriminira slovensko šolstvo oz. vse tiste šolnike, ki želijo opraviti univerzitetne tečaje za pridobitev habilitacije za poučevanje na nižjih in višjih srednjih šolah. Odloka italijanskega ministrstva za šolstvo z dne 14. marca in 23. aprila letos določata število razpoložljivih mest na tečajih ter rok za prijavo in datu-

me predhodnih preizkušanj, ki bi morale tudi v naši deželi steči predvidoma v juliju. Tržaška in videmska univerza sta v

začetku maja tudi objavili zadeven razpis o pogojih za sprejetje na habilitacijske tečaje, a le za šole z italijanskim učnim jezikom. Alarm je prvi sprožil Sindikat slovenske šole, v Rimu pa se je aktivirala tudi senatorka Blažinova (ki je na problem opozorila že oktobra lani) ter sam odbornik Molinaro v svojih stikih z ministrom Profumom.

"Vse kaže, da se problem rešuje, pa čeprav z neopravičljivo zamudo", je na podoben odgovor odbornika Molinara repliciral deželni poslanec Slovenske skupnosti Igor Gabrovec in deželno upravo pozval, naj budno spremlja in spodbuja konec postopka. "Italijanski šolniki se morajo na predhodno selekcijo za udeležbo na habilitacijskih tečajih prijavit do 4. junija, za Slovence pa je ta datum očitno prenesen za nedoločen čas, kar nas ne more razveseliti. Naposled pa je bistveno, da se stvar celovito in dokončno reši in da bosta slovenski šoli in šolnikom priznana enako dostojanstvo in pravica do univerzitetnega izpolnjevanja učnih kadrov", je še dejal Gabrovec in pri tem opozoril, da bo moralo zaradi tega italijansko šolsko ministrstvo seveda dopolniti sezname z dodatkom razpoložljivih mest.

Povejmo na glas

Neodgovorna politika je državo poškodovala

Ob nedavni objavi raziskave, ki jo je za Italijo zadnjih dveh desetletij pripravil Istat, smo zagotovo skrajno osupli, in to v zelo negativnem smislu. Raziskava namreč boleče potrjuje občutke, ki smo jih imeli v bližnji in niti ne tako bližnji preteklosti, da nekaj ni v redu oziroma je toliko narobe, da se je mogoče samo čuditi, kako so najodgovornejši predstavniki družbe kaj takšnega dopustili. So vedeli, kaj se dogaja? So videli in vedeli, pa niso ukrepali? Če je to tako, so še kako odgovorni. Pa tudi če niso videli in vedeli, je več kot slabo, saj to pomeni, da se je država pustila voditi nesposobnim. Plače praktično dvajset let stojijo na mestu, Italija je po gospodarski rasti v minule desetletju zadnja v Evropi, obubožanost, da ne rečemo revščina, se posebno v zadnjem času hitro širi, tako da je na jugu države v stiski vsaka četrta družina, na severu pa na srečo le vsaka dvajseta. Vse to odraža dejstvo, kako so točne in vse številnejše ter soglasne ugotovitve, da poteka proces bogatenja bogatih in povečevanja množice revnih. Res da nas zadnja leta pesti kriza in da tudi druge evropske države niso izvzele iz istih problemov, toda podoba njihovega stanja je vendar ugodnejša in manj dramatična. Kar pa je za italijansko družbo še posebno pereče in že na robu verjetnosti, je položaj ženske in mladih. Nenehno poslušamo visoko doneča zatrjevanja, kako je treba za enakopravnost ženske in primere razvojne možnosti mladih storiti vse, kar je v naših močeh. To-

da v vsakem tretjem paru je ženska doma in skrbi za hišo ter otroke, kar se navsezadnje zdi prirodno. Vendar raziskava navaja, da ženska doma vse premnogokrat nima vplogeda v družinski bančni račun in da je v tem smislu celo odrinjena od sprejemanja pomembnih družinskih odločitev. To spet dokazuje resnico, da je resnična enakopravnost med spoloma res možna samo tedaj, kadar je ženska tudi ekonomsko enakovredna. Da ne govorimo o podatku, da vsaka četrta mlada mama dve leti po rojstvu otroka izgubi delo, ki ga je več kot slabo, saj to pomeni, da se je država pustila voditi nesposobnim. Plače praktično dvajset let stojijo na mestu, Italija je po gospodarski rasti v minule desetletju zadnja v Evropi, obubožanost, da ne rečemo revščina, se posebno v zadnjem času hitro širi, tako da je na jugu države v stiski vsaka četrta družina, na severu pa na srečo le vsaka dvajseta. Vse to odraža dejstvo, kako so točne in vse številnejše ter soglasne ugotovitve, da poteka proces bogatenja bogatih in povečevanja množice revnih. Res da nas zadnja leta pesti kriza in da tudi druge evropske države niso izvzele iz istih problemov, toda podoba njihovega stanja je vendar ugodnejša in manj dramatična. Kar pa je za italijansko družbo še posebno pereče in že na robu verjetnosti, je položaj ženske in mladih. Nenehno poslušamo visoko doneča zatrjevanja, kako je treba za enakopravnost ženske in primere razvojne možnosti mladih storiti vse, kar je v naših močeh. To-

Janez Povše

Čestitke SSO Jole Namor

Spoštovana gospa
Jole Namor
Predsednica Paritetnega odbora

Ob izvolitvi za predsednico Paritetnega odbora Vam v imenu SSO - Sveta slovenskih organizacij in v svojem osebnem čestitam in Vam želim veliko uspešnega dela na tem položaju. Ne preživljamo prav lahkih časov v našem slovenskem zamejstvu, zato nam je skupno pozitivno sodelovanje ter skrb za našo prihodnost gotovo pred očmi pri našem vsakdanjem delu v deželi Furlaniji Julijski krajini. SSO - Svet slovenskih organizacij Vam bo gotovo stal ob strani in bo v objektivno pomoč pri prizadevanju za boljše dni naše celotne slovenske narodne skupnosti. S spoštovanjem

Dr. Drago Štoka
Predsednik SSO
Trst, 23. maja 2012

S 1. strani

“Treba se je boriti ...”

V Italiji Slovenci o odnosu do lastne slovenske identitete razmišljamo različno, nekateri se nagibajo k bolj multikulturnemu odnosu do slovenstva in slovenščine, drugi to multikulturnost sicer živimo, a nas ni sram govoriti o slovenski identiteti in narodnosti, predvsem pa ne biti na to ponosni. Vaš pogled na to.

Vedno poudarjam, da je dvojezičnost velika prednost. Pripadnje dvema kulturama in znanje dveh jezikov na ravni materinščine je velika poslovna priložnost, ki jo morate izkoristiti. To je pomembna kulturna in poslovna vez med slovenskim in v vašem primeru italijanskim trgovcem, saj poleg znanja obeh jezikov poznate tudi obe zakonodaji in tako lahko ključno prispevate h gospodarskemu povezovanju, ki je sploh v teh kriznih časih ključno za preživetje. Zato je prav, da ste ponosni na svojo slovensko identiteto in narodnost, ki je pomemben most za sodelovanje med državama.

V Italiji se nas večina Slovencev prepoznava v Svetu slovenskih organizacij in Slovenski kulturno gospodarski zvezi, med katerima sicer teče so-

delovanje, a med njima obstajajo tudi razlike. V našem prostoru se je pojavilo več predlogov, po katerih bi bilo smotno se združevati na vseh področjih. Sami iz izkušnje vemo, da pri nas ena in ena ne pomeni nujno dva, ampak včasih celo manj kot ena. Vaše mnenje o tem.

Kot sami ugotavljate, se večina zamejskih Slovencev v Italiji povezuje v društva in organizacije, ki jih pokrivata dve krovni organizaciji, nastali v preteklosti spričo zgodovinske realnosti. Urad vseskozi aktivno spodbuja sodelovanje društev ter čim tesnejše sodelovanje obeh krovnih organizacij s ciljem večje prepoznavnosti slovenskih dejavnosti in projektov ter v splošno korist zamejskih Slovencev na tem območju.

Sedanja finančna kriza najeda kulturno in druga delovanja vseh nas, tudi slovenske manjšine v Italiji. Veliko naših ustanov, med njimi tudi naš tednik Novi glas, živi tudi zaradi finančnih prispevkov iz Slovenije ter seveda Italije. Bodo ta sredstva iz Slovenije v prihodnje ostala na enaki ravni ali bo res prišlo do krčenja

sredstev?

Sredstva iz proračuna RS za leto 2012 namenjena za sofinanciranje dejavnosti avtohtone slovenske narodne skupnosti v zamejstvu so bila v okviru rebalansa proračuna znižana do take mere, da bodo odobreni zneski na javnem razpisu za letošnje leto znižani za nekaj odstotkov.

Je po vašem mnenju možno, da bi skupaj z italijansko diplomacijo našli ustrezno rešitev za neke vrste strukturalno financiranje najpomembnejših ustanov Slovencev v Italiji, da ne bi te ustanove bile leto za leto predmet pogajanj, predvsem pa negotovosti?

Rešitev, ki jo omenjate, je zagotovo možna in načelno se izvaja na podlagi italijanskega zakona o zaščiti slovenske narodne manjšine v Italiji. Za sprejem strukturalne rešitve bi bila poleg ustrezne zakonske podlage potrebna tudi zadostna stopnja politične volje. Skupna prizadevanja Urada in slovenske diplomacije so in bodo tudi v prihodnje šla v smeri iskanja poti do tovrstne rešitve.

Vrsto let ste bili poslanka v Evropskem parlamentu. Ali bi nam lahko predstavili to vašo izkušnjo?

Biti evropski poslanec je izjemna izkušnja. Sprva me je dejstvo, da bom razpeta med Brusljem, Strasbourgom in Slovenijo in da bom štiri dni na teden ločena od

teljila z veliko poslanci, največ iz CDU in CSU. V tem času sem spoznala tudi svojo politično vzornico, nemško kanclerko Angelo Merkel, ki je zelo pozitivna, zaupanja vredna političarka in po mojem mnenju govori tisto, kar v resnici misli in čuti.

Evropska unija trenutno do-

vim vrednotam. Na državni oz. evropski ravni je treba ponovno vzpostaviti pravni red, treba se je boriti za poštenost in pravičnost. Človek mora biti vedno na prvem mestu.

Kakšna bo po vašem mnenju prihodnost parlamentarne demokracije zahodnega kova?

Politika je namreč v zadnjih desetletjih izgubila moč in postala tarča premoči finančnega tržišča. Kako se lahko povrnemo na smotno ravnotežje med politikom kot izrazom želja družbe in urejenim (ter bolj etičnim) gospodarsko-financijskim sektorjem?

Prepričana sem, da je prav pomanjkanje vrednot tisto, kar je zamajalo parlamentarno demokracijo, za katero menim, da je dobra in pravična oblika družbene ureditve. Prepričana sem, da ravnotežje med željami družbe in gospodarsko-financijskim sektorjem lahko povrnemo le s pravimi vrednotami, ki bodo premagale rek, da je denar sveta vladar.

Gospa ministrica, iskrena hvala za pogovor!

družine, malo skrbelo. Vendar je slo iz leta v leto lažje, sploh zadnja tri leta, ko se je v Bruslju preselila najmlajša hči, ki je tam obiskovala srednjo šolo. Je pa bilo teh pet let neprecenljivih, saj sem imela čast sooblikovati evropsko politiko, spoznala sem veliko izjemnih ljudi in se spoprija-

življa najhujše obdobje v svoji zgodovini. Kje je po vašem mnenju gena tega stanja, kakšen pa je izhod iz krize?

Že ves čas poudarjam, da se nismo znašli le v finančni in gospodarski krizi, temveč tudi v krizi vrednot. Prepričana sem, da bomo morali stopiti nazaj k pra-

Romanje goriških in koprskih vernikov na Sveto Goro

“Zaupano nam je bilo poslanstvo” ...

Verniki goriške in koprške Cerkve so se na binkoštno nedeljo, 27. maja, že petindvajsetič srečali v molitvi pred Svetogorsko Materjo, da bi skupaj prosili za dar sprave in sloge med narodi ter jezikovno in kulturno različnimi skupnostmi. Res zelo številni, bolj kot v prejšnjih letih, so se pod vodstvom nadškofa msgr. Dina De Antonija in škofa msgr. Metoda Piriha zbrali pri popoldanskem bogoslužju - somaševali so duhovniki iz obeh škofij, ki je potekalo v slovenskem, italijanskem, furlanskem in latinskem jeziku.

Msgr. De Antoni se je tik pred pridigo prisrčno obrnil na škofa Piriha, ki je dan pred romanjem stopil v pokoj. Zaželel mu je vse dobro, da bi užival zasluženi čas pokoja, “ko so mimo skrbi in odgovornosti v vodstvu škofije”. Goriški nadškof je tudi dejal, da sta njuni poti slični, saj bo tudi sam v kratkem upokojen in že poskuša si prestavljati “obraz ti-stega, ki bo pozdravljaval mene ob odhodu”. Po toplem aplavzu, ki mu ga je namenila polna bazilika, je v pridigi pokomental nedeljska berila. Spomnil se je na apostole, ki so v dvorani zadnje večerje skupaj z Jezusovo materjo v vztrajni in složni prošnji čakali “odločilno srečanje, veter Božjega Duha”. Tam je bila Marija, “kot je tu med nami v teh trenutkih, ko pričakujemo novih Binkošti”. Naloga, ki nas čaka, je velika, kot nas je na to spomnilo cerkveno zborovanje Oglej 2, je dejal nadškof. “Naše oznanjevanje naj nakaže nove poti sprebrnjenja, naša pastoralna dejavnost naj prevzame nov slog, zlasti naj postane bolj misijonarska in osebnostna”, tako da se bo znala s pristno človeško pozornostjo in empatijo približati današnjemu človeku. Versko in duhovno stanje je danes podob-

Msgr. Metod Pirih in msgr. Dino De Antoni

no tistemu, v katerem so živeli Kristusovi učenci. “Klicani smo, da človeku današnjega časa pokažemo dobrohoten obraz, ne pa da množimo pastoralne pobude”; da z njim vzpostavimo pomenljive odnose v različnih razmerah, v katerih mu je dano živeti. Privzeti si moramo “trinitaričen slog”, to je slog občestvenega življenja presvete Trojice, in njegovega izvajanja proslanstva, ki nam je bilo zau-

imajo glavno vlogo dialog, poslušanje, tolažba, sodelovanje in soodgovornost. Zaupano nam je bilo poslanstvo, da oblikujemo kristjane, ki so odrasli v veri. Kot nekdanji Mojzes, tako smo tudi mi neuspešni v besedah, naša usta in jezik so okorni. Kot jecljajoči se moramo lotiti težav z nekaterimi “strategijami”: med seboj si pomagajmo in delimo, ovrednotimo vsako dobro pobudo ne glede na to, od kod

prihaja; pojmo, saj s petjem jecljanje izgine; imejmo pogum, da kaj obrežemo, če čas to zahteva; ne izčrpajmo vseh energij le v obredništvu, ki ostaja zaprt v naših krogih. Pri oblikovanju odraslih kristjanov se soočamo z izkušnjami v drugih škofijah, zlasti pri sosedih; izmenjujmo si ideje in izvedence; sodelujmo in pospešujmo delavnice krščanskega življenja. “Začnimo z majhnimi gestami!” Zaupano nam je poslanstvo, da gojimo odnos z novimi rodovi, s stvarnostjo družin in njihovo vzgojno nalogo. Pospeševati moramo cerkveno soodgovornost, pastoralno in službeno sodelovanje. Stopimo v dialog s kulturami našega časa, pospešujmo sprejemanje izseljencev in srečanje med verami. Dolžni smo spodbujati skupno dobro z zavzetim sodelovanjem tudi na civilni ravni, s pričevanjem ljubezni tudi taktat, ko se srečujemo z revnimi. Klicani smo, da uporabljamo dobrine krščanske skupnosti v transparentnosti in spodbujanju solidarnosti. Svetogorska Kraljica naj nam pomaga se srečati v živem evangeliju. “Smo njeni otroci. Ona ve, da potrebujemo Duha, katerega šepet pozna”.

Po skupnem blagoslovu dveh škofov se je bogoslužje - pri katerem je z odličnim petjem sodeloval mešani pevski zbor San Justo iz Argentine, ki je po maši pripravil tudi koncert - končalo s tradicionalno molitvijo pri spominskem obeležju Concordia et pax. / DD

Novost v Cerkvi na Koprskem

Dr. Jurij Bizjak novi koprski škof ordinarij

Papež Benedikt XVI. je v soboto, 26. maja, sprejel od-poved službi dosedanjega koprškega škofa Metoda Piriha ter za njegovega naslednika imenoval dosedanjega pomožnega koprškega škofa Jurija Bizjaka, je na posebni novinarski konferenci sporočil apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Juliusz Janusz.

V skladu z zakonikom cerkvenega prava je krajevni škof, ki je izpolnil 75. leto starosti, naprošen, naj da odpoved službi papežu, ki bo po presoji vseh razmer ukrepal. Msgr. Metod Pirih je 75 let dopolnil lani.

Msgr. Janusz se je ob tej priložnosti zahvalil škofu Pirihi za minulo delo, saj po njegovih besedah zapušča enotno, lepo in živo škofijo, ter hkrati izrazil upanje, da bo novi škof dr. Jurij Bizjak z veseljem opravljal svoje naloge.

Škof Pirih je sporočil iz Vatikana o imenovanju novega škofa sprejel “z velikim veseljem in zadovoljstvom”. Msgr. Pirih je na tiskovni konferenci spomnil, da je dr. Jurij Bizjak že 12 let pomožni škof, da sta skupaj složno delala ter da dobro pozna razmere in potrebe v škofiji. “Škof Jurij je blag, dobrohoten in plemenit človek, ki zna ljudi navdušiti”, je še dodal. Dr. Jurij Bizjak se je papežu Benediktu XVI. zahvalil za “očetovsko zaupanje”, nunciju pa za ustrezno in potrpežljivo izpeljavo postopka.

Prav tako se je dosedanjemu škofu msgr. Metodu Pirihi zahvalil za večletno vodenje škofije, “za njegov zglede zvestega pastirja, za brežštevne milosti, prejete po njegovih rokah”.

Svoje novo poslanstvo je dr. Jurij Bizjak sprejel z Jezusovo mislijo iz Janezovega evangelija: “Pošiljam vas, da boste želi to, za kar se niste trudili. Drugi so se trudili in vi stopate v njih delo”.

“Polja so bela za žetev in žetev je

velika, zato prosim Gospodarja žetve, naj pošlje svojega delavca na svojo žetev”, je še dodal novi koprski škof.

Škof Jurij Bizjak se je rodil leta 1947 na Colu, šolal se je v Malem semenišču v Vipavi, nakar je odšel v Ljubljano v bogoslovje in

tam končal teološko fakulteto, v duhovnika pa je bil posvečen leta 1971. Leta 1983 je v Rimu končal doktorski študij z disertacijo o svetopisemski Knjigi pregovorov z naslovom Sporni pregovori. Do leta 2000 je bil predavatelj svetopisemskih ved na Teološki fakulteti v Ljubljani, bil pa je tudi član skupine strokovnjakov, ki je prevedla in pripravila Slovenski standardni prevod Svetega pisma.

Dne 13. maja 2000 ga je tedanji papež Janez Pavel II. imenoval za prvega pomožnega škofa v zgodovini obnovljene koprške škofije. S sedanjim imenovanjem je dr. Jurij Bizjak postal 58. rezidencialni koprski škof ordinarij.

Dosedanji škof Metod Pirih pa se je rodil leta 1936 v Lokovcu na Banjski planoti, v duhovnika je bil posvečen leta 1963. Leta 1985 je postal koprski škof pomočnik tedanjemu škofu dr. Janezu Jenku, kot škof ordinarij pa je vodil koprsko škofijo vse od leta 1987.

Z 98. nemškega katoliškega shoda v Mannheimu (Katholikentag 2012)

Vloga in poslanstvo ženske v Cerkvi

Uvod

Od 16. do 20. maja 2012 je v Mannheimu, ki se nahaja med Stuttgartom in Frankfurtom, potekal že 98. nemški katoliški shod. Udeležilo se ga je 80.000 udeležencev. Shodu je s svojim obiskom v petek, 18. maja, dala svoj prispevek tudi zvezna predsednica Angela Merkel, ki je na okrogli mizi s sogovorniki razpravljala o demografskih spremembah v Nemčiji in Evropi. Poudarila je pomen družine, ki naj v današnji družbi dobi večje priznanje, starejši člani družbe si zaslužijo spoštovanja in pravice. V nedeljo, 20. maja, je na sklepno evharistično bogoslužje prišel tudi novi nemški zvezni predsednik Joachim Gauck, ki je za medije izrazil željo, da bi s pomočjo takih množičnih verskih srečanj rasla edinost med kristjani. Kot nekdanji evangeličanski pastor se dobro zaveda pomena ekumenizma in nenadomestljivega prispevka vseh kristijanov pri rasti bolj solidarne in pravične družbe.

Dragocena dediščina drugega vaticanskega koncila

Ena od osrednjih tem množičnega srečanja katoličanov v Mannheimu je bila 50. obletnica začetka drugega vaticanskega cerkvenega zbora. Dve osrednji prireditvi sta bili namenjeni temu, seveda tudi številna predavanja in okrogle mize. Na eni od njih smo lahko videli tudi filmske posnetke dogajanj v Vatikanu, leta 1962, ko je papež Janez XXIII. sklical koncil in ko so z vsega sveta v Rim prihajali koncilski očetje. Poseben filmski prispevek je bil namenjen nekaterim redovnicam in ženam, ki so smele kot opazovalke ali tajnice različnih koncilskih odborov sodelovati pri zgodovinskem dogodku koncilskega triletnega zasedanja.

Kapucinski pater iz Frankfurta na poseben način uri ljudi v zaupanju in predanosti Bogu

Ena od velikih novosti drugega vaticanskega koncila je bila ovrednotenje poslanstva laikov v Cerkvi. Dogmatska konstitucija o Cerkvi, t. i. Lumen gentium, je Cerkev na novo opredelila kot potujoče božje ljudstvo, kot Kristusovo telo in kot tempelj Svetega Duha. S tem je poudarila temeljno enakost vseh krščenih. Vsi, tako laiki kot duhovniki, redovniki, škofje in papež, smo prešli poslanstvo oznanjevanja Jezusove blagovesti in nalogo pričevanja za božje kraljestvo. Krst je osnovni zakrament in s tem temelj polnopravnega državljanstva v Kristusovi cerkvi. Krst izenačuje položaj moškega in ženske. Koncil je povzel besede sv. Pavla, da zdaj ni več ne Grka ne Juda ne pogana, niti moškega

(monopola) niti ženske (podrejenosti), ampak smo vsi eno v Kristusu.

Ali je ta koncilski misel že ureničena v Katoliški Cerkvi? O tem je razpravljalo več predavateljev, teologinij in teologov, škofov in duhovnikov. Ob izteku srečanja je nadškof dr. Robert Zollitsch, predsednik nemške škofovske konference, podal nekaj sklepov in med drugim poudaril, da bo Mannheim ostal v zgodovinskem spominu Katoliške Cerkve v Nemčiji zaradi

Pogovor s sestro Benedikto iz Augsburga

dveh teoloških in pastoralnih potreb: večja vloga in odgovornost žene pri poslanstvu v Cerkvi in ureditev statusa ločenih in ponovno poročenih v zakramentalni praksi. Po odmevni okrogli mizi o izvirih drugega vaticanskega koncila je v četrtek, 17. maja, sodelovala tudi dominikanka, sestra Benedikta iz Augsburga. Stopil sem do nje in se z njo na kratko pogovarjal o tej temi, ki jo je imenovala prioriteto znamenje časa.

Kratek pogovor z dominikanko, sestro Benedikto Hintersberger iz Augsburga
Sestra Benedikta, svoj poklic ste začutili prav v letih, ko se je začel drugi vaticanski cerkveni zbor. Praktično ste zaživel duhovnost drugega vaticanskega koncila. Kaj mislite, kako lahko danes laiki, duhovniki in redovniki živimo v duhu koncila?

Najbolj pomembno je, da vzamemo zelo podobno potujočega božjega ljudstva, ki ga je postavil v ospredje drugi vaticanski zbor. In seveda, da drug drugemu damo primeren odmerjen prostor. To najprej pomeni, da je vsako zelo pomembno za Cerkev.

Včeraj ste na okrogli mizi o vzpodbudah drugega vaticanskega koncila govorili tudi o duhovnosti, ki je kos konfliktom, o t. i. dialoški duhovnosti.

Gre za dialog, kjer drug drugega sprejemamo in smo se pripravljani tudi sprejeti, kjer lahko svobodno izrazimo svoja mnenja. Pokopališki mir ni dober za Cerkev. To bi pomenilo, da smo zaspali. Iskati moramo dialog, ki vključuje tudi spore in konflikte. Tega se moramo skupaj učiti, tako škofje kot tudi vsi mi drugi, duhovniki, redovniki

in redovnice, laiki, pripadniki raznih duhovnih gibanj.

Ali menite, da imate kot redovnica, pripadnica ženskega dominikanskega reda, tudi preroško nalogo?

Mislím, da imajo vsi naši redovi preroške naloge. Vsak pač v svoji obliki. To ne pomeni, da smo kot Katarina Sienska ali Terezija Avilska, sv. Benedikt ali sv. Frančišek. Vendar so prav ženski redovi tisti, ki lahko danes poudarijo pomen in nenadomestljivo vlogo žensk v Cerkvi.

Včeraj ste na okrogli mizi omenili sv. Katarino Siensko, ki je imela pogum reči papežu: Vaša svetost, nimate veliko časa, vedite, da Vas čas ne bo čakal! Ali lahko danes s pogledom na drugi vaticanski koncil te besede izrečemo tudi našim škofom?

Mislím, da te besede veljajo vsem nam. Obstaja "kairos", to je, sveti čas, tako je rekel sv. Pavel in pri tem dal priporočilo: Vsako naj uporabi svoj čas! Šele danes je čas zrel za vprašanja, ki jih je papež Janez XXIII. pred petdeseti-

Množica pri sklepnem nedeljskem bogoslužju

mi leti razbral kot znamenja časa. Takrat je bilo to poleg delovskega vprašanja tudi vprašanje položaja in vloge laikov, kamor sodimo tudi ženske. In to vprašanje je zdaj prioriteto na vrsti. Če bomo ta sveti čas, v smislu bibličnega kairosa, zamudili, potem se lahko zgodi, da čas ne bo več čakal na nas.

Laiki in pastirji v dialoškem procesu

Na katoliškem shodu v Mannheimu je bilo veliko govora o nenadomestljivi vlogi laikov v Katoliški Cerkvi. V Nemčiji so laiki tisti, ki že 160 let, od leta 1848, organizirajo množična srečanja katoličanov, t. i. Katholikentag, katoliški shod. Po koncilu je bil eden od odločilnih shodov leta 1968 v Essnu. Na tem shodu je dozorel sklep celotne Katoliške Cerkve v Nemčiji za sklic vsenemške sinode v Würzburgu, ki je potekala od l. 1971

do l. 1973. Ta pomembna sinoda je hotela spraviti v prakso smernice drugega vaticanskega koncila. Ta sinoda je ostala v zgodovinskem spominu Katoliške cerkve v Nemčiji, saj je, podobno kot drugi vaticanski koncil za vso Cerkev, začrtala pastoralni program za vso Nemčijo. Zastavila ga je na pogumen in odprt način. Vprašanja, ki so bila takrat postavljena, se na novo odpirajo danes: dialog iz oči v oči med laiki in hierarhijo (duhovniki in škofi), vprašanje soodgovornosti žensk in ženski diakonat, večja avtonomija nacionalnih škofovskih konferenc, ki bi imele tudi pravna pooblastila glede disciplinarnih ukrepov (vprašanje celibata).

Septembra 2010 je predsednik nemške škofovske konference, dr. Robert Zollitsch, razglasil začetek "Dialogprozesa" - dialoškega procesa za celotno Nemčijo. V sklop tega je sodil tudi memorandum teologinij in teologov z nemško govorečega področja Evrope, ki so ga 4.2.2011 poslali v Rim in je vseboval nekaj temeljnih zahtev po reformah v Katoliški Cerkvi. Nato je konec septembra 2011 sledil zgodovinski, tretji papežev obisk v Nemčiji, ki je akcent prestavil na vprašanje poglobitve vere, kar je pogoj za vsako pametno reformo. Zdaj se je zgodil Mannheim, mislim, da z dobrimi obeti za konstruktivni dialog med laiško bazo in odgovornimi pastirji.

Kardinal Walter Kasper, ki je vse

Br. Miran Špelič je predaval v Sežani "Bog nas je ustvaril za večno Veliko noč!"

Br. Miran Špelič je v Sežani navdušil s predavanjem o velikonočni veri. Dokaj lepo število poslušalcev mu je prisluhnilo v prostorih Ljudske univerze, kamor je prišel na povabilo sežanske župnije. Poudaril je, da starši danes vere ne morejo posredovati enako, kot so jo prejeli. Tradicionalni prenos vere ni dovolj in se je te ne-

s Kristusom. Če želi človek danes ohraniti vero, se mora srečati s Kristusom. Kje pa je prostor za srečanje s Kristusom? Hrepenenje je ključno, Bog se ne skriva nalašč. Če bo v človeku hrepenenje, se Bog razodene vsakemu na njegov lastni način. Hrepenenje človeka odpre.

Špelič je dalje poudaril pro-

zadostnosti potrebno zavedati. Osebna velikonočna vera pa je zahtevna, potrebuje pogovor, duhovne vaje, molitev in tišino. Špelič je velikonočno vero predstavil v petih stopnjah: od tradicionalne prakse obhajanja praznikov "pirhov in potic", preko dvoma emavških učencev, iskanja doživetij in konkretnih dokazov pri apostolih Petru, Janezu in Tomažu. Nadaljeval je z vero apostolov na Binkošti, ki po moči Svetega Duha nagovori človeka, da postane dejaven in si prizadeva izpolniti zaupano mu poslanstvo. Nazadnje je opozoril na vero sv. Štefana, prvega mučenca, ki je za vero trpel in bil umorjen. Velikonočna vera je močnejša od strahu pred smrtjo. Sklenil pa je z mistično vero kot zadnjo stopnjo, ki je bolj boleča in zahtevna, čeprav je nekdo napovedal, da bo kristjan 21. stoletja mistik ali pa ga ne bo več.

Z vidika vere je predstavil dobre in slabe strani ter poudaril, da kristjan z Veliko nočjo v svojem središču vstopa v svojo, tekočo, sedanjo Veliko noč. Opisal je razmere v Sloveniji in pozval, da mora biti vera velikonočna prav v sedanjem trenutku. Vera bo lahko živa, če se človek sreča

ble, da danes človek težko pove tri stavke o svojem duhovnem izkustvu, o svojem srečanju z Bogom; veliko lažje je zdrdati 120 odgovorov na vprašanja iz katekizma. Veliko hvaležnost dolgujemo Radiu Ognjišče, da je nekoliko razširil besednjak o veri. Pričevanje o veri prebudi v drugem hrepenenje po veri. S pričevanji se med seboj bogatimo in krepiamo. Velikonočna vera se mora nekje udejanjiti, v preprostih dejanjih, kot so prvi koraki v molitev, dnevi duhovnosti, bogoslužje, ljubezen do bližnjega. Potrebna je medsebojna spodbuda, zato je naša velikonočna vera občestvena. Pravilno se nastavi za vero - biti v božji bližini, dopustiti, da Bog dela - "tiho stati pred Bogom", pa je že težko. Danes človek težko naredi pol ure tišine in omogoči, da še Bog spregovori.

Špelič je končal z vzporednico med današnjo sekularizirano družbo in rimskim cesarstvom. Propadu rimskega cesarstva je sledil razcvet srednjega veka, tako je tudi danes priložnost za NOVO izkušnjo vere. Bog nas ni ustvaril za propad, ampak za večno Veliko noč.

JBa

Kratke

"Pri farni cerkvi" na Sveti Gori

Frančiškanski samostan Sveta Gora vabi v nedeljo, 3. junija, na odprtje razstave akvarelov "Pri farni cerkvi" avtorjev Bože Bucik in Jožka Markiča. Odprtje bo ob 17. uri v Frančiškovi dvorani. Po pozdravni besedi gvardijana p. Bogdana Knava bo avtorja predstavila Alenka Saksida, nekaj pesmi pa bo zapela pevka skupina Kresnice. Razstava bo na ogled do 25. junija, in sicer od nedeljah od 9. do 17.30, ob sobotah in praznikih med 14. in 17. uro, ostale dneve po dogovoru na tel. št. (00386) 5 3304020.

Fotografska razstava o svetišču na Sveti Gori

V soboto, 26. maja, so v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici predstavili v sodelovanju s krožkom Circolo fotografico isontino fotografsko in dokumentarno razstavo o svetišču na Sveti Gori. Številne podobe s podnapisi in krajšimi razlagami v italijanščini in slovenščini pripovedujejo zgodbo o priljubljeni božji poti, ki se dviga nad Sočo in Solkanom, od njenega nastanka v prvi polovici 16. stoletja do danes. Osvetljuje njeno - tudi burno - zgodovino, umetniške podobe in vitraje, ki jo krasijo, zlasti milostno podobo Svetogorske Kraljice. Posebno dragocena je vitrina z osebni zbirkami zgodovinskih podob in razglednic (lastnika sta Renata Falcone in Giovanni Viola). Odprtja, na katerem je nastopila mezosopraniстка Martina Kocina ob pianistki Nevi Klanjšček, sta se udeležila tudi prefekinja Maria Augusta Marrosu in občinski odbornik Stefano Ceretta; spregovorila sta Antonio Fabris in Giovanni Viola. Razstava, ki so jo s pokroviteljstvom podprli goriška pokrajinska in občinska uprava, goriška nadškofija in Fundacija Goriške hranilnice, bo na ogled do 10. junija.

Pet še živečih laikov - predsednikov centralnega komiteja nemških katoličanov na slavnostni prireditvi ob 50-letnici drugega vat. koncila

Potovanje na Sicilijo z Novim glasom (2)

Scicli, Modica in Ragusa, mesta s posebnim čarom

Tretji dan, v nedeljo, smo obiskali tri lepa mesteca, vsa na seznamu UNESCO

vodijo do mogočne cerkve sv. Jurija. Prav tedaj, ko smo se mudili tam, so se pripravljali

uri iz l. 1751: na levi t. i. "italska ura", ki kaže uro od sončnega vzhoda do sončnega zahoda, na desni pa "francoska ura", ki kaže uro od polnoči do polnoči. Vredne oglada so še številne nekdanjih plemiških družin, bankirjev in prelato. Vse imajo baročne balkone s kovanim železjem. V tipični sicilijanski restavraciji smo imeli sicilijansko kosilo z dobrim vinom.

Ragusa (foto Alojz Hlede)

kot kulturna dediščina človeštva: Scicli (Šikli), Modica in Ragusa. Prvo mesto leži v iblejski kotlini. Značilni so baročni balkoni s kovanim železjem. Ime je dobilo po nekdanjih prebivalcih Sikulih - Šiklah je arabsko ime in označuje pomorsko ljudstvo. Starodavna cerkev sv. Jerneja na hribu ni več uporabna, ker so že v 14. stoletju zgradili istoimensko cerkev v dolini, kamor so se preselili prebivalci s planote, da bi bili bolj na varnem pred številnimi vdori iz Afrike. Slikovita je Ragusa. Mesto stoji na južnem pobočju gore Iblea med globokimi depresijami, ki jih je izkopal voda. Kamnito mesto s številnimi stopnišči, ki

na praznik zavetnika sv. Jurija, cigar kip s konjem smo občudovali v prelepi baročni baziliki.

Stolna cerkev je posvečena Janezu Krstniku. Notranjost cerkve je deljena na tri ladje s kapelami iz 19. stoletja, ki so okrašene s štukaturami. Na pročelju so v sredini kip Brezmadežne, ob strani pa kipa Janeza Krstnika in Janeza evangelista. Na fasadi sta tudi dve

Modica - stolnica (foto Alojz Hlede)

Popoldne smo se odpeljali v ljubko mestece Modico. Ime izhaja iz sikulskega narečja, kar označuje živo skalo oz. neobljudeni kraj. Mesto je razdeljeno v Spodnjo in Zgornjo Modico. Veličastna je cerkev sv. Petra iz XIV. stoletja. Njena fasada s dvema vrstama baročnih vzorcev ima pogled

na scensko stopnišče, obdano s železnimi vrati, okrašeno s številnimi kipi svetnikov. Z leve strani smo prišli v notranjost cerkve, ki ima tri mogočne ladje s stebri, ki so okrašeni s korintskimi venci. Videli smo tudi rojstno hišo znanega pisatelja Salvatoreja Quasimoda (1901-1968). Sveto mašo pa smo imeli v cerkvi sv. Janeza Krstnika. Dostop do vseh cerkva se vedno vije po vzpenjajočem se stopnišču. Obiskali smo tudi čokoladno slaščičarno, kjer smo lahko poskusili svetovno znano čokolado. Španci so namreč med svojo zasedbo oto-

na scensko stopnišče, obdano s železnimi vrati, okrašeno s številnimi kipi svetnikov. Z leve strani smo prišli v notranjost cerkve, ki ima tri mogočne ladje s stebri, ki so okrašeni s korintskimi venci. Videli smo tudi rojstno hišo znanega pisatelja Salvatoreja Quasimoda (1901-1968). Sveto mašo pa smo imeli v cerkvi sv. Janeza Krstnika. Dostop do vseh cerkva se vedno vije po vzpenjajočem se stopnišču. Obiskali smo tudi čokoladno slaščičarno, kjer smo lahko poskusili svetovno znano čokolado. Španci so namreč med svojo zasedbo oto-

Scicli - cerkev sv. Mateja (foto Alojz Hlede)

Izletniki Novega glasa v Ragusi (foto Alojz Hlede)

ka uvedli proizvodnjo čokolade, ki naj bi bila po mnenju zgodovinarjev celo azteškega porekla. Provinca Ragusa je kraj komisarja Montalbana, ki ga poznamo iz filmskih nanizank. Četrti dan smo se odpeljali na planoto v Caltagirone. Pokrajina je polna mandljev in opuncij ("fichi d'India"). V ravnini in na planotah smo občudovali njive, posejane s pšenico, z žitom in artičokami ter paradizniki. Veliko je tudi oljčnih nasadov, pa nasadov pomarančevcev in limonovcev ter granatnih jabolok.

/ dalje
JM

Vprašanje in odgovor za zaročence

Katoličani lahko sklenejo samo cerkveno poroko?

V cerkveni javnosti se že nekaj časa širi napačna informacija, da je za katoličane dovolj zgolj cerkvena poroka brez civilne, s katero mož in žena skleneta pravi in veljavni krščanski zakon. Z možnostjo samo cerkvene poroke bi po prepričanju nekaterih veliko pridobili, nihče pa ne bi nič izgubil. Za civilno sfero edino obliko sklenitve zakonske zveze predstavlja civilna poroka pred pristojnim državnim organom in cerkvena nima veljave. S privolitvijo v zakon samo pred pristojnim poročevalcem v Cerkvu pa bi bili veljavno poročeni, za državo pa je tako ali drugače vseeno, ali je človek poročen ali ne.

Zagovorniki tega mnenja svoje stališče utemeljujejo najprej s tem, da civilna zakonodaja v Republiki Sloveniji več ne predpisuje, da mora biti cerkveni obred opravljen šele po tem, ko je bila zakonska zveza sklenjena pred pristojnim državnim organom. V nadaljevanju pa se opirajo tudi na drugo dejstvo, da država parom, ki neporočeni živijo v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, zagotavlja in priznava enake družinske pravne posledice, kot tistim, ki so pred matičarjem sklenili zakonsko zvezo. Oboje sicer za civilno področje drži, vendar pa je pri tem potrebno upoštevati, da za krščene veljajo cerkvenopravni predpisi, na podlagi katerih je omenjeno stališče pravno nevz-

držno in napačno, ker bi s tem uvajali dvojni status, npr. pred Cerkvijo bi bili takšni pari poročeni, pred državo pa neporočeni.

Uvodoma je potrebno pojasniti, da možnost samo cerkvene poroke v posebnih primerih že obstaja in da Katoliška Cerkev na Slovenskem nima pristojnosti za splošno uvedbo zgolj cerkvene poroke. Zavajajoča in neresnična

Slovenskem. Vsi, ki so krščeni v Katoliški Cerkvu, ali tisti, ki so veljavno krščeni v kakšni drugi krščanski skupnosti in so vstopili v Katoliško Cerkev, so dolžni skleniti zakonsko zvezo v predpisani kanonični obliki, kot jo določa Zakonik cerkvenega prava (ZCP, prim. kann. 1059 in 1108), se pravi cerkveno obliko poroke (1). Ker cerkvena poroka pred državo nima veljave, se

konodajalec zato poudarja, naj cerkveno poročena zakonca sprejmeta tudi svoje pravice in dolžnosti na civilnem področju. Kan. 1071 ZCP izrecno prepoveduje sklenitev cerkvenega zakona, ki ga ni moč poveljaviti ali skleniti tudi po civilnih predpisih. Cerkev je zato vedno zagovarjala stališče, da za katoličane ne moreta obstajati dve obliki poroke, ena zgolj s cerkvenimi učinki in druga, ki je priznana tudi civilno. V takem primeru bi se uvajala družbena neenakost, saj bi bila samo cerkveno poročena zakonca lahko prijavljena na različnih naslovih, dejansko pa bi živela v skupnem gospodinjstvu, in bi hkrati uveljavljala status samohranilca ter se na ta način na račun države neupravičeno in nepošteno okoriščala.

V izrednih primerih krajevni ordinarij v skladu s kan. 1071 ZCP in na prošnjo domačega župnika praviloma starejšim osebam lahko dovolji samo cerkveno poroko, in sicer na osnovi utemeljenih razlogov. Poudariti je potrebno, da so takšni primeri velika izjema in redkost. Nižji dohodek praviloma ni upravičen razlog za podelitev takšnega dovoljenja, čeprav so materialni pogoji v nekaterih okoliščinah lahko tehten argument, npr. v primeru, ko bi civilna poroka pomenila izgubo nenadomestljivih prihodkov, potrebnih za preživetje. Samo cerkvena poroka mladih zaročencev praktično ne pride v poštev, ker je v nasprotju s krščanskim pogledom na zakon.

dr. Andrej Saje
generalni tajnik in
tiskovni predstavnik SSK

je trditev, da bi z uvedbo samo cerkvene poroke zgolj pridobili in nič izgubili.

Pravila glede cerkvene poroke so enotna za vso vesoljno Cerkev, razlika je le v tem, da ponekod katoličani lahko sklenejo samo cerkveno poroko s civilnimi učinki (npr. v Italiji) in takšno rešitev bi si želeli tudi v Cerkvu za-

morajo katoličani v Sloveniji za civilno veljavnost poročiti tudi pred matičarjem.

Po nauku Cerkve zakonski stan ni samo osebna zadeva zaročencev, ki se poročata, pač pa ima širšo družbeno razsežnost. Če je kdo cerkveno poročen, ima oziroma mora imeti status poročene osebe tudi pred javnostjo. Cerkvu za-

konodajalec zato poudarja, naj cerkveno poročena zakonca sprejmeta tudi svoje pravice in dolžnosti na civilnem področju. Kan. 1071 ZCP izrecno prepoveduje sklenitev cerkvenega zakona, ki ga ni moč poveljaviti ali skleniti tudi po civilnih predpisih. Cerkev je zato vedno zagovarjala stališče, da za katoličane ne moreta obstajati dve obliki poroke, ena zgolj s cerkvenimi učinki in druga, ki je priznana tudi civilno. V takem primeru bi se uvajala družbena neenakost, saj bi bila samo cerkveno poročena zakonca lahko prijavljena na različnih naslovih, dejansko pa bi živela v skupnem gospodinjstvu, in bi hkrati uveljavljala status samohranilca ter se na ta način na račun države neupravičeno in nepošteno okoriščala.

V izrednih primerih krajevni ordinarij v skladu s kan. 1071 ZCP in na prošnjo domačega župnika praviloma starejšim osebam lahko dovolji samo cerkveno poroko, in sicer na osnovi utemeljenih razlogov. Poudariti je potrebno, da so takšni primeri velika izjema in redkost. Nižji dohodek praviloma ni upravičen razlog za podelitev takšnega dovoljenja, čeprav so materialni pogoji v nekaterih okoliščinah lahko tehten argument, npr. v primeru, ko bi civilna poroka pomenila izgubo nenadomestljivih prihodkov, potrebnih za preživetje. Samo cerkvena poroka mladih zaročencev praktično ne pride v poštev, ker je v nasprotju s krščanskim pogledom na zakon.

dr. Andrej Saje
generalni tajnik in
tiskovni predstavnik SSK

Kratke

Praznovanje sv. Socerba

Praznik sv. Socerba, tržaškega mučenca, ki goduje 24. maja, so letos počastili z bogoslužjem v podružnični vaški cerkvi v Socerbu. Bogoslužje je vodil župnik Iztok Mozetič iz župnije Klanec pri Kozini.

Ob njem je somaševal dolinski župnik Metod Lampe, saj je Dolina s Socerbom tesno povezana. Prisotni so bili tudi dolinska županja Fulvia Premolin in več predstavnikov političnega in kulturnega življenja s Tržaškega. Močno je zadonela pesem združenega zbora ZCPZ iz Trsta, ki ga je ob spremljavi Iztoka Cergola vodil Edi Race, in tako napolnila in ohranila maloštevilno občestvo. Peščici domačinov, ki si vztrajno prizadevajo za obnovo svojega verskega hrama, gre izreči vso pohvalo. Pred leti jim je uspelo obnoviti zunanjo podobo, obnove pa še čaka notranjščina. Z domačimi dobrotami so izrazili svojo hvaležnost vsem, ki jim je pri srcu sv. Socerba in se radi udeležujejo njegovega praznika ter tako negujejo upanje, da bo cerkva zasijala v svoji nekdanji lepoti. / Jba

Dr. Tadej Strehovec je predaval v Kopru

Koprski klub krščanskih izobražencev je z novim izvršnim odborom, ki ga vodi Primož Lisjak, izpeljal odmevna postna predavanja, v maju pa je medse povabil dr. Tadeja Strehovca OFM. "Kako naj katoličani gradimo božje kraljestvo v slovenski družbi?", o tem je v Kopru razmišljal dr. Strehovec, tajnik Komisije pravičnost in mir pri SSK Ljubljana, ki ga je javnost med drugim spoznala na javnih nastopih

ob zavzemanju za zaščito družine. Pogovor z njim je vodila Suzana Tokič. Strehovec je izhajal iz Jezusovega delovanja, ko je v javnosti upal stopiti pred oblastnike in voditi z njimi dialog za večjo pravičnost. Prav tako je odločno opozarjal na krivice in se zavzemal za uboge, ki jih imamo vedno med sabo. Že pokojni papež bl. Janez Pavel II. je opozarjal na krivice sisteme, ki rojevajo stiske ljudi na ravni globalnega sveta. Dalje je p. Strehovec predstavil dve poti možnega odziva na krivice: prva, ki jo javnost glasno pozdravlja, označuje vse akcije za lajšanje trpljenja. Druga pa se nanaša na iskanje pravičnosti in pomeni zagovarjanje prizadetih skupin ter spreminjanje struktur, da bo družba bolj pravična. Osvetlil je lik bl. Matere Terezije in citiral brazilskega nadškofa Helderja Camara: "Ko sem nahniral lačnega, so me imeli za svetnika, ko pa sem jih vprašal, zakaj je lačen, so me zmerjali, da je komunist". Dalje je p. Strehovec predstavil, da v skladu z družbenim naukom Cerke pravični svet temelji na vrednotah: dostojanstva človeka, varovanja zakonske zveze in družine, zavzemanje za uboge, brezposelne, bolne in ostarele, skrb za skupno dobro in varovanje okolja. Ob sklepu je pa poudaril, da imajo kristjani najboljši model in program za srečno življenje, a se morajo bolj odločno zavzeti, da ga bo mogoče ob spoštovanju vseh vrednot prenesti na naslednje generacije. / Jb.

Novi goriški občinski svet je prvič zasedal Slovenščina spet problem

Novo obdobje, stara vprašanja, bi lahko bil komentar na prvo zasedanje novega goriškega občinskega sveta, ki je bilo v ponedeljek, 28. maja, potem ko se je dokaj mirna in protokolarna seja razgrela le ob slovenskih posegih štirih slovenskih svetnikov. Pri tem ima največ odgovornosti predsedujoči svetnik Gaetano Valenti, ki je zahteval strogo spoštovanje pravilnika občinskega sveta, kateri dovoljuje le uvodni pozdrav v slovenščini. Pri tem pa ni upošteval, da je tako napisan pravilnik v nasprotju z državnim zakonom 38/01, še posebno z 9. členom, ki določa uporabo slovenščine v izvoljenih organih javne uprave. Le nekoliko več preproste modrosti bi bilo torej dovolj, da ne bi bilo nepotrebnih napetosti. Prva seja novoizvoljenega goriškega občinskega sveta je bila namenjena protokolarnim zadevam. Po preverjanju prisotnosti je bila na vrsti točka o skladnosti funkcije občinskih svetnikov. Še pred tem je Valenti predlagal enominutni molk za žrtve potresa v Emiliji-Romagni. Občinski tajnik je nato potrdil, da noben izvoljen svetnik ni v položaju, ki bi bil neskladen z izvolitvijo v občinski svet. Nato je svetnik Fabio Gentile, nekdanji goriški podžupan, dokaj sramežljivo vprašal, kako je zadeva glede treh predstavnikov SSK, ki so bili tudi podpisniki priziva proti ukinitvi rajonov. Dobil je jasen in krater odgovor, da so svetniki Walter Bandelj, Marilka Koršič in Božidar Tabaj umaknili podpis od priziva in tako je njihov položaj skladen. Vsi trije svetniki SSK pa so nato v svojih posegih poudarili pomembnost priziva in podčrtali dejstvo, da je izbris rajonskih svetov krivica, ki je bila zadana mestu in še posebno Slovincem in Furlanom. Marilka Koršič je tudi podčrtala, da gre pri prizivu za splošen interes in ne

za privatne koristi. Sledili sta prisega, ki jo je izrekel župan Ettore Romoli, in nato predstavitev njegovega programa za upravljanje občine Gorica v obdobju 2012-2017. Naj pri tem navedemo, da je župan Romoli svoj poseg začel s pozdravom, ki ga je izrekel tudi v slovenščini in furlanščini, ni pa presegel vpludnostnega "dober dan vsem". V programu je Romoli navedel obširno paleto dejavnosti, s katerimi misli njegova uprava kljubovati posledicam gospodarske krize ter omogočiti mestu, da se izvije iz primeža težav. Še posebno kočljivo je bilo vprašanje goriškega zdravstva, ki je pod udarom krčenja. Veliko odprtost je nakazal za sodelovanje z bližnjima občinama Novo Gorico in Šempetrom-Vrtojbo. Njegovemu posegu je sledila razprava, v katero je poseglo precejšnje število svetnikov, med katerimi tudi Giuseppe Cingolani, ki je bil glavni Romolijev tekmeč. Ozračje se je segrelo, ko je spregovoril David Peterin in po pozdravu nadaljeval svoj poseg v slovenščini ter ga končal v italijanščini. Nasprotovanje se je nato umirilo in tudi pri posegih ostalih slovenskih svetnikov ni bilo večjih težav. Svetnik Božidar Tabaj je predsedujočega Valentija spomnil, da je že tretji mandat prisotna naprava za simultano prevajanje, ki ni bila še nikoli uporabljena, torej več kot deset let, in da pravilnik občinskega sveta ni v skladu z zaščitno zakonodajo. Goriški občinski svet se bo moral sedaj sestati in opraviti še druge protokolarne zadeve. Gre za imenovanje načelnikov svetniških skupin, izvolitev predsednika občinskega sveta, sestavo komisij in imenovanje njenih predsednikov. Prav kmalu pa bo na dan prišla tudi obnova občinske konzulte za Slovence, za katero je predviden poseben uradni postopek.

Julijan Čavdek

V petek, 1. junija, predstavitev zgoščenke uspešnega sestava Šopek najlepših pesmi Mladinskega zbora Komel

S koncertom v veliki dvorani tržaške univerze v ul. Alviano v Gorici bo Mladinski zbor Emil Komel v petek, 1. junija, kromal večmesečno delo, saj bo na

pedagoškega dela, ki je bilo opravljeno v zadnjih letih, je na tiskovni konferenci povedala dirigentka Damijana Čevdek Jug. V zadnjih starih letih je zbor, ki ga sestavlja

spoznavanju zborovske literature. Posebnost te skupine je velika prisotnost fantkov, ki daje zboru posebno zanimivo barvo, je še povedala. Ker nekateri že mutirajo,

je bil skrajni čas, da so posneli CD. Velike zasluge zanj in za zbor nasploh ima pokojni ravnatelj Silvan Kerševan. "Njegove stalne spodbude pri delu ter dolgi pogovori o petju in njegovi pomembnosti pri glasbenem razvoju otroka so nas pripeljali do snemanja". Zato bo zgoščen-

večeru Snovanj predstavil svojo drugo zgoščenko z naslovom Šopek najlepših za vas. Gre za dokument didaktično-

osem fantkov in enajst deklic iz goriške, tržaške in videmske pokrajine ter slovenske Primorske, delal na področju vokalne tehnike in pri

ka posvečena prav njemu v spomin. Program na zgoščenki je raznolik: sestavljajo ga priredbe slovenskih ljudskih pesmi, slovenske avtorske pesmi in sakralne skladbe tujih skladateljev ter tri pesmi na besedilo goriške pesnice Ljubke Šorli, ki so jih uglasbili Andrej Bratuž, Tomaž Simčič in Zorko Harej; orkestriral jih je Patrick Quaggiato. Kot je zapisal David Bandelj v uvodu zgoščenke, je posebno posrečena izbira skladb ob spremljavi različnih instrumentov, kar daje plošči posebno plastičnost in ustvarja tudi zanimivo novost. Zgoščenko bo v petek predstavila glasbena pedagoginja Marja Feinig Tavčar, ki spremlja razvoj zbora od samega začetka in mu je s svojimi izkušnjami vedno stala ob strani. Podravnateljica Šole Komel Alessandra Schettino je poudarila, da gre za pomemben dogodek, na katerem bo nastopil tudi otroški zbor. Koncert je nastal v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov; Svet študentov Tržaške univerze je dal pokroviteljstvo, projekt pa je podpril tudi Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Mladinski zbor pod vodstvom Damijane Čevdek daje mladim trdne glasbene temelje in ljubezen do petja, je podčrtala Schettino, tako da se lahko uspešno vključijo v druge pevске skupine in s svojim znanjem pripomorejo h generacijski prenovi zborovskega petja na Goriškem.

Na kavi s knjigo / Andreina Trusgnach Živi verzi v mehki in sladki beneški govoric

Zadnje pomladno srečanje iz niza Na kavi s knjigo, ki so ga priredili Katoliška knjigarna, Založba Mladika, Založništvo tržaškega tiska in Goriška Mohorjeva družba, je bilo 24. maja v knjigarni na Travniku posvečeno pesnici Andreini Trusgnach iz Grmeka v Benečiji, njeni zbirki Sanje morejo plut vesoko, ki je izšla pri KD Ivan Trinko, ter mehki in sladki - živi - beneški govoric. Po uvodnem pozdravu Martine Kafol je o pesnici-sestri nekaj povedala Lucia Trusgnach, ki je jutranje srečanje tudi vodila v obliki pogovora, sestrine besede dopolnjevala in povezovala. Že ob branju prvih stihov so pozorni udeleženci prisrčnega literarnega dogodka - ob kavi Primo Aroma in slastnih piškotih - zaslutili pristnost in tankočutnost pesnične duše.

Lucia je poudarila, da so že večkrat prišli, da bi v Benečiji "odrezali naš jezik, pa mi stojimo pokoncu in šele danes skrbimo za to, da se slovenski jezik ohrani". Ta in druge knjige v narečju so sad Trinkovega koledarja, v katerem so izhajale. Andreina je povedala, da je začela pisati, ko je bila stara 14 let. Ni bila izobražena po slovensko, imela je težave, in vendar je dolgo sodelovala pri natečaju v narečnem jeziku Moja vas, ki ga je organiziral Kulturni center Nediža. Na začetku je pisala "majhne stvari", stare pesmi, molitve, uganke ipd. "kot smo mogli, tudi slabo", po slovensko, a z italijanskimi črkami. Veliko pomoči, ki ji je omogočila znaten korak naprej, je dala Živa Gruden s poletnimi tečaji. Pri 16 letih je začela razmišljati o tem, da je res pomembno pisa-

Lucia in Andreina Trusgnach (foto DPD)

ti po slovensko. V družini "smo vsi ponosni, da smo Benečani in Slovenci". Leta 1979 je umrl oče, stara je bila 17 let, spremenil se je njen pogled na življenje. Oče ji je bil namreč zelo blizu, "duša naše kulture", doma je otroke učil spoštovanja do sebe in drugih, zlasti do lastnega jezika. "Tata nam je dal tisto moč, ki je pri nas nimajo vsi", je povedala pesnica in namignila na v Benečiji žal razširjen občutek manjvrednosti. Za pesniško zbirko je avtorica pripravila tudi italijanski prevod, čeprav je imela pri tem

nemalo težav, z odličnimi fotografskimi posnetki pa jo je opremil Graziano Podrecca. Gre za prave "poezije brez besed", za slike, ki imajo za Andreino poseben pomen. Na najboljši način je srečanje v knjigarni zaobjela prof. Marija Mercina, ko je povedala, da je poezija Andreine Trusgnach "izjemno močna in res strahno dobra", ker so njene korenine v materinščini. "Ko se vrneš k njej, si cel in močan". Dobra poezija je namreč nekaj otroškega, ko svet čarobno odkriješ in ga na novo poime- nuješ. / DD

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Gledališče pod zvezdami

Iz komedije v komedijo
Poletno srečanje gledaliških skupin

ŠTANDREŽ, IGRISČE OB ŽUPNIJSKEM DOMU A. GREGORČIČ

■ Petek, 8. junija 2012, ob 20.45
Marina Cernelig - MOŽ NAŠE ŽENE
Režija gledališki kolektiv in Marjan Bevč
Beneško gledališče

■ Sobota, 9. junija 2012, ob 20.45
Ken Ludwig - TI NORI TENORJI
Režija Darko Zupanc
Društvo Smoteater - Majšperk

■ Nedelja, 10. junija 2012, ob 20.45
Markus Kobbli - SOBE
Režija Herman Mubi
KUD Valentin Kokalj - Visoko

■ Petek, 15. junija 2012, ob 20.45
Edita Frančeskin - ALI ŽENSKÉ KDAJ ODNEHAJO
Režija Edita Frančeskin
Kulturno društvo Domovina - Osp

■ Sobota, 16. junija 2012, ob 20.45
Ray Cooney - ZBEŽI OD ŽENE
Režija Jože Hrovat
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

MLADINSKI DOM Poletnosti 2012

Priprava na malo maturo

Ob koncu šolskega leta večino dijakov in učencev čakajo brezskrbne počitnice. Tretješolci pa bodo morali še malo potpeti, saj je pred njimi prva preizkušnja znanja: mala matura. V Mladinskem domu bo od 4. do 8. junija potekala PRIPRAVA NA

MALO MATURO. Od 15.00 do 18.30 bodo dijaki v spremstvu vzgojiteljev in strokovnjakov ponavljali snov glavnih predmetov in izvedeli, kako potekajo izpiti. Udeleženci bodo deležni dragocenih napotkov v zvezi z ohranitvijo potrebne koncentracije pri študiju in na samem izpitu, s

premagovanjem treme, z držo pred komisijo, z ravnanjem v morebitnem primeru krize. V torek, 9. junija, bo psihoterapevt Bogdan Žorž vodil delavnico z udeleženci, ob 18.15 pa bo staršem spregovoril o tem, kako lahko sami s pravilnim pristopom pomagajo svojim otrokom na najugodnejši način preživeti to njihovo prvo preizkušnjo znanja. V uradu Mladinskega doma je do 31. maja možen vpis na to, pa tudi na ostale poletne dejavnosti: do konca junija so na vrsti Izživi in Zeleni teden za mlade od 11.

do 14. leta; prve tri tedne julija pa bo delovalo Poletno središče Mavrica, namenjeno otrokom od 4. do 10. leta. Dva tedna pred začetkom novega šolskega leta pa bodo potekali tečaji Šola za šolo, Srednja na Startu in Vstop v srednjo šolo. Posebne ugodnosti pa čakajo tiste dijake in učence, ki se nameravajo prijaviti k pošolskemu pouku Mladinskega doma. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Praznik špargljev 2012

Pester konec z nastopom mladih

Učenci štandreške osnovne šole Fran Erjavec so v nedeljo, 27. maja, oblikovali program zadnjega dneva Praznika špargljev. To je bila tudi zaključna šolska prireditev, ki je privabila v župnijski park veliko staršev in sorodnikov nastopajočih. Predstavilo se je vseh pet razredov s plesnimi, petimi in igranimi motivi iz skrinje stare babice, ki hrani bogato ljudsko izročilo. Učenci prvega in drugega razreda so skupno zaplesali na ljudske motive. Tretji razred je popestril program s pokočnimi ritmičnimi prikazi. Učenci četrtega in petega razreda so pripovedovali in tudi prikazovali stare šege, igre in navade iz kmečkega življenja, ki je stoletja zaznamovalo štandreško skupnost. Pri pripovedih so se posluževali tudi narečja in tako še požlahtnili razne značilnosti in navade naših prednikov. Celoten spored z vezno nitjo ljudskega izročila je doživel odobravanje številnih prisotnih, ki so mlade nastopajoče večkrat nagradili s ploskanjem. Učiteljskemu zboru in tudi zunanjim so-

delavcem gre zahvala in priznanje za tako lep, bogat in domač večer. Za konec so še sku-

Erjavec. Tudi otroci štandreške šole so se zahvalili Marjanu Breščaku za vse, kar je naredil

društvo Štandrež, je bilo tudi nagrajevanje slikarskega extempore in tekmovanja s kolesi. Med najmlajšimi iz vrta je komisija za najlepšo risbo proglasila delo Anne Milanesse. Pokal udeležencev prvih in drugih razredov je za prvo mesto prejel Erik Lutman, za tretje, četrte in pete razrede pa Anna Michelson. Pokale so prejeli tudi drugi in tretjevrščenci ter otroci drugega letnika otroškega vrta Pika Nogačička iz Štandreža, ki so se udeležili slikarskega srečanja v največjem številu. V spretnostih s kolesi pa sta se med najmlajšimi izkazala Manuel Benedetti in Jakob Quinzi, Samuel Mucci in Christian Zavadlav pa sta bila najboljša med osnovnošolci. Med srednješolci je bil najuspešnejši Patrik Cingerli. Ob raznih kuliničnih dobrotah, ki so jih pripravili izkušeni domači kuharji, in prijetni glasbi so se številni udeleženci letošnjega Praznika špargljev dolgo zadržali v lepem okolju župnijskega parka pod lipami.

Foto DP

paj zapeli nekaj ljudskih pesmi. Preden se je mladina razropila po prireditvenem prostoru, sta Nataša Paulin in Šaša Quinzi izročila dolgoletnemu predsedniku štandreškega rajonskega sveta Marjanu Breščaku posebno spomenico v zahvalo za vsa njegova prizadevanja v korist celotne štandreške skupnosti. Priznanje so podpisali predsedniki štandreških društev, župnija in predstavniki staršev otroškega vrta Pika Nogačička in osnovne šole Fran

Foto DP

za njihovo šolo. V prvem delu zadnjega večera Praznika špargljev, ki ga že več desetletij prireja Prosvetno

DP

KULTURNI DOM Komigo

Zapihal je furlanski veter in prinesel kopico smeha

Po glasbenem večeru v sredo, 9. maja, z Vladom Kreslinom, ki je ob spremljavi kitare v svojem tipičnem glasbenem slogu z nadhim prekmurkega melosa popeljal poslušalce v "deželo sanj", je v torek, 22. maja 2012, na festivalu komičnega gledališča Komigo, v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma, hudomušno zavel furlanski piš in z odra na množico gledalcev usul ničkoliko utrinkov smeha, ki sta jih iz svoje kabaretne malhe stresala Mara in Bruno Bergamasco. Igralca sestavljata skupino *I Trigemini*, ki je dozorala kot sad izkušenj v gledališki skupini Compagnia Filodrammatica iz Manzana, ustanovljeni l. 1975. V letih devdet-

set so se sestra Mara in brat Bruno Bergamasco ter duša in gonilna sila tega terceta Lauro Moja odločili za samostojno kabaretno pot. Da je bila izbira prava, so potrdili njihovi uspešni nastopi po raznih odrih, tudi izven domačih meja, in vstop, med dvanajstimi finalisti, v finalni del trinajstega državnega kabaretnega festivala v gledališču Teatro Nuovo v Turinu. Od tedaj je uigrana kabaretna trojica doživela veliko uspehov in pohval za svoje predstave, za katere tekste pišejo sami, vsebino pa zajemajo iz vsakdanjega življenja preprostih ljudi, zato se publika zlahka vži-

mičnostjo, ki jo poudarjajo gestikulacija in mimika ter pristnost furlanskega jezika z različnimi odenki. Sicer se skupina jezikovno navadno prilagaja kraju nastopa, tako da se včasih v njihovih odskih uprizoritvah pretakata tudi narečje iz Veneta ali pa italijanski jezik.

Dne 28. junija 2007 se je od njih žal za vedno poslovil Lauro Moja "Sebastian", "oče" Trigemina; on je svoje igralske izkušnje posredoval Mari in Brunu, ki sta se že v otroških letih srečala z gledališko dejavnostjo. Po njegovi smrti sta sklenila nadaljevati po uspešno začrtani poti in letos proslavljata 20-letnico ustanovitve te furlanske kabaretne skupine s predstavo *Venti di risate*. Režijo te lepljenke, ki vsebuje kar nekaj njihovih uspešnih skečev in utrinkov iz daljših predstav, je podpisal Mauro Fon-

tanini, ki je bil prisoten na torkovem večeru. Igralca v slabih dveh urah potrjujeta svojo spretnost in igralske veščine s hitrim preobrazanjem v vrsto polnokrvnih, odlično karakterno označenih likov, katerih človeške slabosti in obnašanje vzbuja smeh, tudi zato ker so tako pristni in seveda vzeti iz resničnega življenja. Dvajsetletni jubilej je skupina želela obeležiti tudi v Kulturnem domu - letos le-ta praznuje 30. obletnico odprtja -, ker je bila že večkrat

rat gost tega slovenskega kulturnega hrama in je vsakič doživela topel sprejem. Tako je bilo tudi tokrat, ko so duhovite skeče v živo šegavo povelovali člani orkestra Beach Band iz Lignana. Na velikem platnu v ozadju odra so se pred vsakim nastopom zvrstila projekcije iz prizorov, ki so nato zaživel na odru. Eden izmed teh je bil še posebno ganljiv, saj sta med seboj "dialogizirala" Bruno in pokojni Mauro. V zadnjem pa je bila tudi Snežica Černic, vestna spremljevalka skupine Trigemini, ki je poskrbela za vse številne in raznolike kostume, lasulje in za maskiranje ter Mari in Brunu pomagala pri hitrem preoblačenju. Ob koncu večera sta Mara in Bruno odšla med publiko in se rokovala z gledalci, med katerimi je bilo veliko Furlanov, ki so v sproščeni in veseli vzdušju zapuščali dvorano. Ta večer Komigo, ki ga prireja goriški Kulturni dom in zadruga Maja iz Gorice, je bil v sodelovanju s Terzo Teatro iz Gorice, pod pokroviteljstvom Zadrugne banke Ločnik, Fara in Koprivno, dnevnika Messaggero Veneto in Fundacije Goriške hranilnice.

Foto S. Marini

V nedeljo, 20. maja 2012, sta v župnijski cerkvi sv. Justa mučenca v Podgori prvič prejela Jezusa v svoje srce Nika Devetak in Iacopo Komic. Na ta pomembni življenjski dogodek sta se pripravila v Štandrežu s katehistinjo Terezo Srebrnič. Mašno slavo ob prvem svetem obhajilu je v domači cerkvi vodil podgorski župnik Josip Čaha. Za primerno praznično vzdušje je na koru poskrbel Mešani pevski zbor Podgora pod vodstvom Petra Pirha.

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na rojatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C. S prispisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

AŠZ Olympia vabi na zaključno telovadno akademijo, ki bo v četrtek, 31. maja, ob 18. uri v društveni telovadnici na Drevoredu 20. septembra 85 v Gorici. Program so pripravili telovadci, telovadke in trenerji skupin ritmike, orodne telovadbe, predšolske telovadbe in plesne skupine "show dance" AŠZ Olympia. Vabljeni!

Junjski večeri ob sovodenjskem občinskem prazniku; 1. junija v Kulturnem domu v Sovodnjah nastop OPZ KD Sovodnje, 2. junija koncert na Borjaču v Gabrjah (KD Skala), 10. junija v centru Danica na Vrhu 4. igre brez meja (KD Danica), sobota, 16., in nedelja, 17. junija, program z razstavami kruha, vina, olja in gubance ter s kotalkarsko revijo Ronku na Peči (AŠKD Vipava), 18. junija v Rupi razstava letal - modelčkov in predstavitev knjige Vilija Prinčiča V sinjo brezkončnost (PD Rupa-Peč), 24. junija praznovanje 40. obletnice delovanja društva športnih ribičev Vipava, 25. junija kresovanje na Largi na Vrhu in lutkovna predstava (PD Vrh Sv. Mihaela), od 4. do 22. junija nogometni turnir (ŠD Sovodnje), od 25. do 29. junija odbojarski turnir (SZ Soča). Slovesnost ob občinskem prazniku s kulturnim programom in izročitvijo priznanj bo v nedeljo, 17. junija, ob 18.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabljeni!

Novi datumi kuharskih tečajev v Gorici! Zdrava zelena kuhinja: 9. junija (od 9. do 14.00), 16., 23. junija 2012 (od 14.30 do 19.30) - prijave sprejemamo 6. junija 2012: Sladice, prave dobrote! 16., 23., 30. junija 2012 (od 9.00 do 14.00) - prijave sprejemamo do 13. junija 2012. Na razpolago so prosta vpisna mesta. Za informacije: Ad formandum, tel. 0481.81826, e-pošta: go@adformandum.org, www.adformandum.org.

Amatersko športno združenje Olympia in Skupnost druženj Sončnica vabita k vpisu v poletno središče "Srečanja 2012", ki bo potekalo od 11. junija do 3. avgusta v Zavodu Sv. Družine (ul. Don Bosco 66 - Gorica). Informacije nudi Damijana Češčet vsak dan med 9. in 11. uro, ter med 19. in 21. uro na tel. 335 5952551. (Za vpise do vključno 2. junija je predviden popust.)

Mladinski dom prireja v Sovodnjah poletno središče Mavrica od 2. do 20. julija za otroke od 3. do 10. leta, pripravo na začetek pouka Šolo za šalo od 27. avgusta do 7. septembra za osnovnošolce in prvošolčke z delavnicami slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, matematike, kreativnega branja in pisanja in s pravljicnim koticom. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Mladinski dom prireja Pripravo na malo maturo, od 4. do 8. junija (za tretješolce). Poletne izzive z videodelavnico, izleti, adrenalinskimi pustolovščinami, s skupinskimi dinamikami in športnimi igrami, od 11. do 22. junija (za petošolce in srednješolce), Zeleni teden v Zabnaku, od 25. do 29. junija (za srednješolce), pripravo na Vstop v srednjo šolo, od 3. do 7. septembra (za peto-prvošolce) in tečaje slovenskega, italijanskega

in angleškega jezika, ponavljanje matematike in glavnih učnih snovi v novi ponudbi Srednja na štartu, od 27. avgusta do 7. septembra (za srednješolce). Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Iščeno delo hišne pomočnice: čiščenje in likanje v dopoldanskem času. Sem poštna gospa z izkušnjami. Tel. 00386 7077512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajamo vino, rdeče, barbera, merlot, kabernet sauvignon. Kakovostno vino v rinfuzi. Količina do 50.000 litrov. Cena od 0,80 do 1,20 evrov na liter. Tel. 0038641625393

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalni sobi, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko 0039-335 65 25 946.

Razpis za mesto vzgojitelja: Mladinski dom išče vzgojitelja/ico za spremljanje dijakov nižje srednje šole pri populadanskem pouku. Prošnje in curriculum vitae sprejemamo v pisarni Mladinskega doma - Gorica, ul. Don Bosco 60 - do vključno 31. JUNIJA 2012 ob 17. uri. Informacije na tel. 0481-546549, 0481-536455 ali 328-3155040, e-mail mladinskidom@libero.it

Cestitke

Pred kratkim je slavil okrogel življenjski jubilej dr. Branko Zorn. Prirčno ga objemajo vnuki Vid, Jan in Teodor, iskreno mu čestitajo Verena, Uroš z Lauro, Nada s Simonom in Matjaž s Katro ter Marilka, Danilo, Iva, Žarko in vsi goriški sorodniki ter prijatelji in mu želijo še veliko zdravih in uspehov polnih let. Čestitkam se pridružujejo vsi na Novem glasu.

Darovi

Za misijonarja p. Vladimirja Kosa: ob 68. obletnici nasilne smrti Marte Terčon darujejo sestre 50 evrov. **V spomin** na dragega Silvana Kerševana darujeta mama Zora in brat Žarko z družino 400 evrov za SCGV Emil Komel.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 1.6.2012 do 7.6.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 1. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.) **Nedelja, 3. junija** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 4. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila. **Torek, 5. junija** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 6. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Leto brez sonca Marka Kremžarja II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 7. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Nova knjiga istrskega publicista Milana Gregoriča

Vstani Slovenija

Nastajanje in vsebina knjige
Pozdravljen spet med bralci Novega glasa. Pred sabo imamo tvojo novo knjigo Vstani Slovenija, deseto po vrsti. Ali bi nam lahko na kratko predstavil njeno vsebino?

Knjiga analizira in osvetljuje pomembnejše dogodke na slovenski politični sceni v prvih dveh desetletjih samostojne slovenske države. Zlasti tiste, ki so najbolj burili duhove in povzročali družbene konflikte, kot npr.: afere JBZT, Depala vas, umor Krambergerja, odlikovanja in poimenovanja ulic idr., pa veliki zgodovinski rop družbenega premoženja, družbeni spopadi okrog povojnih pobojev, totalitarne preteklosti, revizije zgodovine, vloge Cerkve in kristjanov v družbi, vloge predsednikov države in civilne družbe, pa boj za obvladovanje medijev, zakulisna dogajanja okrog volitev in oblikovanja vlad v posameznih mandatih itn., vse do iskanja izhoda iz sedanje krize, tako širše globalne kot tudi specifične slovenske.

Kaj si hotel z vsem tem pokazati?

Predvsem to, kako se je slovenska družba začela gospodarsko, politično in moralno razkrjati.

Kdaj si se odločil, da knjigo napišeš?

Tako kot ostale moje knjige je tudi ta nastajala sama od sebe, brez predhodnega načrta. Kot normalno razvito in radovedno politično bitje sem namreč dogajanja na notranji politični sceni pozorno spremljal in se nanje pogosto tudi javno odzival. Glede na to, da je šel njihov razplet v napačno smer ter da je poražena politična elita iz prejšnjega režima s pomočjo glavnih vzvodov družbene moči, ki si jih je nagrabila v preteklosti, ponovno objestno zagospodarila nad družbo, je v meni rastle nezadovoljstvo in sem čutil potrebo, da to izpovem, ne samo z občasnimi teksti v dnevnem in periodičnem tisku, ampak tudi celoviteje, z obsežno analizo dogajanja v knjižni obliki.

Od kod si črpal snov za tako obsežno analizo?

Ob spremljanju političnega do-

gajanja in odzivanja nanj sem si, seveda, tudi uskladiščeval pomembne informacije o njem. Pri pripravi knjige sem jih potem uredil v zaključene sklope in jih opremil s svojimi ocenami in komentarji številnih uglednih novinarskih peres in drugih razumnikov, povzetimi iz dnevnega in periodičnega tiska ter drugih virov.

Motivi nastanka knjige

Kateri motivi so te vodili pri pisanju knjige?

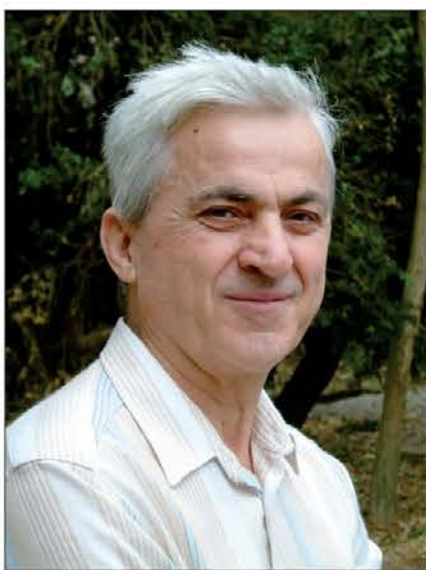
Prvič, prepričanje, da se mora kritična javnost ukvarjati predvsem s tistimi na oblasti, ki imajo moč v rokah in jo lahko tudi zlorabijo. V duhu spoznanja, da je sleherni zasledenec oblasti skorumpirana, in totalitarna še posebej. Tega pa osrednji slovenski mediji v tranziciji, z izjemo krajših obdobij, niso počeli, ampak so se najbolj izživljali z oslabljeno pomladno opozicijo, ki ni nikogar ogrožala. Drugič, sem ugotavljal, da je življenje nabito s sprotnimi dogodki, ki pritegujejo našo pozornost ter nam tako zakrivajo pogled na celoto. Vidimo drevo, ne pa več gozda, s tem pozabljamo na pretekla dogajanja in njihove akterje ter ostajamo tako brez pravega kompasa. Zato je treba ponavljati in ponavljati, kdo je v preteklosti kaj packal, da to ne pozabimo prehitro. In tretjič, nastanku knjige je botrovalo tudi moje vodilo, da mora biti pravi človek vedno na strani odrinjenih na družbeni rob. V naših pogojih pa je tudi še v tranziciji to bila pomladna stran. Tam je namreč potreben naboj, ki lahko potegne družbo iz blata.

Slovenska levica, njene sanje in neizprosne zakonitosti življenja

Bežni pogled skozi knjigo kaže, da si zelo kritičen do slovenske levice.

Sem, ker je ob zaslugah za uspešen upor proti okupatorju pustila za seboj tudi veliko zla, za katerega pa ni pripravljena prevzeti nase nobene odgovornosti. Nekje je tržaški pisatelj Claudio Magris, ko je govoril o človeških usodah, lepo zapisal o zmagoval-

cih, "da so sanjali o zmagah, ne da bi se zavedali, da je v njih tudi jedro porazov, pa da so sanje o zmagah 'sogni malvagi' (zlobne sanje), ker zmagovalci mislijo, da poznajo življenje, in si vse dovolijo". To bi lahko rekli tudi o

naših zmagovalcih, ki so se, opiti od zmage, moči in oblasti, najprej povzpeli med bogove v svojih novih nebesih, bili sami sebi dovolj in niso pri upravljanju družbe nikogar več rabili ob sebi. Nato se jim je ta njihov "novi krásni svet" začel podirati in življenje jih je, kot je to razvidno tudi iz knjige, začelo neumiljeno slati.

Kakšne posledice so te "sanje" imele za slovensko družbo?

Odgovoril bom z mislimi pisatelja Borisa Pahorja, "da smo Slovenci zaradi vsiljenega enoumja po vojni izgubili zgodovinsko priložnost za uresničitev nepovnljive slovenske izvirnosti, da bi namreč iz novonastalih družbenih sprememb ustvarili novo vstajenje, ki bi črpalo ideje in moč iz sožitja dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij ..., in ki bi tako lahko bilo v srcu Evrope zgled edinstvenega družbenega projekta". V nasprotju s tem je pri nas ena opcija pregnala drugo v katakombe, se s tem odrekla ogromnemu človeškemu duhovnemu in ustvarjalnemu potencialu ter sama objestno zagospodarila nad družbo do njenega poslednjega pod-

sistema. Ni bilo več pravega nadzora nad njo, ni bilo družbenih zavor. Voz je tako pol stoletja drvel v napačno smer, ker ga ni imel kdo zaustaviti, dokler se ni stvar sesula sama vase.

V knjigi dokazuješ, da je levica celo v tranziciji prihajala na oblast na sporen način.

Je, v vseh mandatih. Najprej s pomočjo problematičnih glasov samosvojega Jelinčiča, ki so ga z objavo udbovskega dosjeja disciplinirali in vpregli v svoj voz. Potem s pomočjo prebežnika Cirila Pucka. In na koncu z afero Patria, ki naj bi politično pokopala Janšo in njegovo SDS, a se z razpletom dogajanja vse bolj razkriva kot lažni konstrukt. Pa še z drugimi znanimi destabilizacijskimi posegi v stranke na desni polovici, ki naj bi jih oslabili ali pa pritegnili bliže levi orbiti.

Kot je razvidno iz knjige, si "dal na rešeto" tudi predsednike države.

Res je. Naši trije dosednji predsedniki sicer niso bili fizični udeleženci velike zmage, so pa (bili) duhovni dediči filozofije zmagovalcev, morda z manjšim odstopanjem pri dr. Janezu Drnovšku. In kot taki so se tudi obnašali, to je: nadaljevali so politiko zmagovalcev. Kar je med ostalim pomenilo tudi delitev ljudi na naše in vaše, pa čeprav so se zaklinjali, da tega ne počnejo in da so predsedniki vseh državljanov. Ko pa je življenje začelo pokopavati mit o dobrih zmagovalcih in hudobnih poražencih, pa o avantgardi, o domnevni znanstvenosti marksizma itn. ter sta v družbo začeli prodirati zdra pluralnost in kritičnost, so se tudi naši predsedniki znašli goli in neobjavljeni med nami navadnimi smrtniki. Kajti vse bolj sproščeno življenje mlade, sicer še okrnjene slovenske demokracije, ne trpi več bogov na zemlji. V naprej bodo samo še ljudje s svojim nemiro, iskanji, zablodami, negotovostjo in človeško ranljivostjo ter si bodo lahko zaslužili svojo avreolo samo prek zakonika dejanj in etične držbe, ne pa po zaslugi priliznjene in nekritične držbe prevladujočih lakajskih medijev.

Križa in izhod iz nje

Kje vidiš izhod iz sedanje krize?

Slovenija je zaznamovana z resno globalno krizo in posebej še

z lastno specifično, ki smo si jo sami zakuhali. Globalna se lahko rešuje samo s sklenitvijo novega mednarodnega pakta, ki naj bi na širši ravni vzpostavil pravičnejše norme delovanja na gospodarskem, finančnem, monetarnem, trgovskem in drugih področjih ter skrbel tudi za okolje, trajnostni razvoj in prihodnje rodove, kot je to pred kratkim lepo povedal v Gorici filozof, sociolog in politolog pater Bartolomeo Sorge. Slovenija pa bo morala sprejeti še novo lastno družbeno

pogodbo, ki bo dokončno prekinila z nesnago preteklosti in ki ne bo več dopuščala objestne premoči ene družbene skupine nad drugo. Boj za novo družbeno pogodbo ali za drugo republiko se je že začel in čas dela za prave stvari. In v tem boju mora pravi človek, kot je to lepo dejal pisatelj Drago Jančar na Dragi 2011, "stati v areni, kajti nič storiti, nič tvegati, pomeni služiti, o čemer nam je zgodovina dala že mnogo lekcij".

JUP

Koper / Festival Anabdi 2012

Na 8. koprskem festivalu Anabdi, ki bo od 31. maja do 2. junija in ima namen predstaviti identiteto Slovenske Istre, bo **2. junija 2012**, ob 20.30, v športni dvorani OŠ Koper nastopila Josipa Lisac, karizmatična pevka, ženska polna energije in prekipevajoča od življenja. 1 evro od vsake prodane vstopnice za ta glasbeni večer bo šel Obalnemu društvu za boj proti raku. Prodaja vstopnic: www.eventim.si ter Hiše vstopnic (Hala Tivoli, Citypark, Europark, Kino Šiška, Križanke). Prodajna mesta: Petrol, Pošte, Big Bang, K kioski, Kompas, 3 dva trafike, Mercator Hipermarketi, M holidays in Alpetour. Festival se bo začel v **četrtek, 31. maja**; ob 19. uri bo v Središču Rotunda odprtje festivala in razstave Anabdi 2012 Besede tolažbe. Na sporedu po pogovor z Jadranko Vrh Jermančič, Osebnostjo Primorske 2011; z njo se bo pogovarjala Nataša Benčič. Za glasbeni program bo poskrbela vokalna skupina Tamariska; ob 20. uri bo projekcija filma Besedišče pristanišča (r. David Sipoš). Festival se bo nadaljeval **petek, 1. junija**; ob 10. uri bo v Središču Rotunda lutkovna predstava študentk UP PeF Koper pod mentorstvom Jelene Sitar Cvetko. Ob 11. uri bo na Titovem trgu literarni mikrofon; ob 18. uri bo v Središču Rotunda okrogla miza Slovenska istrska književnost: Alferija Bržan, Jasna Čebren, Marjan Tomšič, in podelitev nagrad natečaja; ob 20. uri bo v Križnem hodniku Frančiškanskega samostana sv. Ane koncert OPZ GŠ Izola s skupino Vruja. V **soboto, 2. junija**, bo na Ukmarjevem trgu: ob 9. uri v živo Sobota in pol z Radiem Koper; ob 10. uri ustvarjalnice za otroke; ob 10.30 glasbena pravljica Obuti maček pihalnega orkestra Brkinske godbe 2000 in učencev OŠ Divača; ob 11. uri ustvarjalnice za otroke. Ob 20.30 bo v OŠ Koper celovečerni koncert Josipe Lisac. Če bo dež bodo prireditve, ki potekajo na prostem, v pokritih prostorih Središča Rotunda. Festival organizirajo v sodelovanju z Društvom likovnih pedagogov Primorja, Foto klubom Portorož, Inštitutom C. A. R., Knjižnim krogom, Kulturnim klubom, Literarnim društvom Fontana, Koper in OI JSKD Koper. Med dnevi festivala bo vsak dan v Središču Rotunda na ogled likovna, fotografska in literarna razstava najboljših del udeležencev natečaja "Besede". Aktivnosti festivala so brezplačne, z izjemo koncerta Josipe Lisac.

Poslušajmo ... z branjem

Aleš Hadalin – Stoji tam gora Limbarska (Celinka, 2012)

Dvakrat se obrnemo, pa smo že pri številki 40. Toliko rubrik "Poslušajmo... z branjem" je že za nami in kot piscu mi kar ni dolgčas: zanimivih izdelkov, takih svežih ali bolj prekaljenih, je vedno dovolj. Srčno upam, da se ob zvočnih miniaturah vsaj ustavite in povohate, če vas tedenska ponudba zamika. Predstavljajte si, da ste na tržnici. Vsak dan ne boste dobili pridelkov, ki bodo ugodili vašim željam, odvisno je pač od vremena in sezonskega časa. A še vedno se boste vračali, kajti leto se vedno obrne in prej ali slej bo na vrsti solatca, pa tudi jagode in češnjice.

Aleš Hadalin je odlični vokalni interpret in eden naših najizvirnejših raziskovalcev človeškega glasu in petja; slep od rojstva, če vam to kaj pomeni. V otroštvu je igral harmoniko, rad pa je pihal tudi v orglice in kljunasto flavto. Na gimnaziji v Tolminu je leta 1979 ustanovil fantovski oktet, leta 1981 se je vpisal na študij muzikologije v Ljubljani. Z že nekaj kilometrine je postal l. 1986 ustanovni član priznane skupine Tantadruj. Kasneje se je spopadel z jazzom in plesno skupino En Knap, s katero je izvedel številne predstave in posnel tri filme. S pianistom Jožijem Šalejem (ki med drugim sodeluje z Uršulo Ramoveš in klapo z Jazbecove grape) sta posnela v blues zamegljeno zgoščenko jazz standardov Gee Baby (2002), izdal je še štiri ali več samostojnih zgoščenek.

Da se približamo njegovi zadnji "Stoji tam gora limbarska", je jasno, da posegamo na področje raziskovanja slovenske ljudske glasbe. Prvo zgoščenko v tej seriji je s skupino Petzapet izdal pri Celinki leta 2009 in jo naslovil "Jaz mam pridno gospodinjno". Aleš Hadalin zdaj obrača naslednji list svoje zgodbe, ki jo pripoveduje z melodijami in besedami ljudskih pesmi in refleksijami nanje. Odbral je dvanajst pesmi: pripovedne, hudomušne, recitativne, povedne, prežete s hadalinovsko hudomušnostjo, interpretativno distanco in izpostavljanjem ritmičnosti. Aleš Hadalin nas je razvedil s spletnjem enoglasja, dvoglasja, večglasja, recitativnosti, pripovednosti pesemskih zgodb, ritmičnih odmerjenosti, ki jo večkrat uporabi talkalsko.

Zanimivost v albumu sta dva pogleda na varianto pesmi "Marko skače", ene izmed prvih zvočno zabeleženih slovenskih ljudskih pesmi. V celotnem repertoarju nastopa glasovno Hadalin sam, vendar sam tako rekoč ni. Lastnemu glasu z zvočnim platenjem dodaja druge svoje glasove: osnovnemu pripoje spremljevalni, basovski ali bordunski glas. S samim seboj tako ustvarja večglasje, ki nas popelje v enega najbolj izvirnih hadalinovskih svetov.

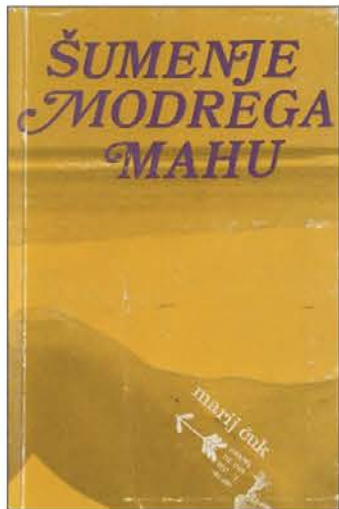
Jernej Šček

Relecta-Ponovno branje
Marij Čuk, Šumenje modrega mahu

Pesnik, pisatelj, publicist in časnikar Marij Čuk nam je znan predvsem po svojih televizijskih nastopih na valovih slovenskih poročil, ki jih vsak večer ob pol devetih oddajajo z deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino. Največja možnost, da bomo na Čuka naleteli na televizijskem ekranu, je ob nedeljah zvečer. Protagonist ob tej priložnosti poskrbi, da se dobro opremi s kravato, ki jo je venomer zanimivo opazovati, še zanimiveje pa je poslušati njegove aforizme, ki jih izreka po prebranih poročilih. Te je pred nekaj leti zbral in jih izdal v knjigi z zelo dolgim naslovom, ki je izšla pri Založništvu tržaškega tiska.

V tej reprizi rubrike *Relecta-Ponovno branje* pa se bomo dotaknili predvsem avtorjevega pesniškega opusa in njegove zbirke z naslovom *Šumenje modrega mahu*, ki je leta 1974 izšla pri Državni založbi Slovenije. Tudi v tem primeru ne gre za avtorjev pesniški prvenec, ki

je leto poprej ugledal luč pri koprski založbi Lipa, za spoznanje istega leta, kot je pesnik zagovarjal svojo diplomsko na-

logo o Kosovelu. Če naj zapišemo še dve besedi o celotnem avtorjevem pesniškem opusu, prav gotovo ne moremo mimo zbirke, kot so *Igra v matu*, *Ugrizi ter Zibelka neba in dna*. Kot je razvidno iz naslovov ciklusa,

ki sestavljajo pesniško zbirko, je njen naslov lepljenka njihovih imen, saj posamezni pesniški razdelki nosijo naslove *Šum*, *Modro in Mah*.

Pa pojdimo k analizi posameznih sestavkov in pesmi. Iz prvega moramo omeniti uvodno pesem z naslovom *Čaj v soboto popoldan*, v kateri pesnik vabi prijatelja na čaj, hkrati pa ga miri, naj se ne ustraši tistega, kar bo našel pri njem doma. Nekoliko dalje bomo naleteli na pesem z bolj politično oziroma družbeno vsebino z naslovom *Čile*, v kateri avtor piše o državnem udaru, ki se je v tej južnoameriški državi zgodil leto poprej. "Sonce nevedno sije na gluhe otroke, moja roka se krči v drobno pest (...). Čile je padel. Čile je padel". V tem ciklusu je zanimiva tudi naslovna dihotomija med pesmima *Upornost in Konformizem*.

V naslednjem ciklusu z naslovom *Modro nas bo avtor znova popeljal nekoliko dlje, ampak tokrat proti vzhodu, saj v svojih pesmih piše o bojnih sekirah, o Singapuru, tigrh, sveži krvi, obzorju itn. Posebno zanimiva je v tem ciklusu uvodna pesem z naslovom *Moja sveta pravica*, ki jo avtor končuje takole: "Če miličnik piska brez potrebe, če nogo-*

taš mrcvari usnje, če kurbe prodajajo svoje telo - imam tudi jaz pravico pisati pesmi". Iz vsebine zadnje pesmi ciklusa z naslovom *Črna ženska* pa lahko hazardiramo tudi navezavo na pesniški opus Daneta Zajca in njegovega črnega bika.

V zadnjem pesniškem razdelku *Mah* se nam bo na začetku pojavila skrinja davnih stvari, v kateri tava senca drevov in bridkega kamenja. Skrinja je iz žuljev in saj in ve, kako preleti kri. Pesnik pravi, da mu bo skrinja, ki je pač neuporaben kos lesa, prišla prav za pozimi. Družbeno kritična je pesem z naslovom *Naš večer*, v kateri pesnik pravi: "Pri nas v zamejstvu je pač tako, da se duhovnik ljubi s partijci, da se zeleni oslički pustijo jahati od belih špancev". V *Abecedi* se Čuk navezuje na Kosovela in njegove integrale, ko pravi, da je A kot bolni črni mož, B kot silni stari polž in C kot dolga suha kost, abeceda politikov pa, da je X, abeceda kulturnikov Z. Iz zadnjega ciklusa naj omenimo še pesem *Metropolitana*, ki je edina, ki jo je pesniku uspelo spraviti v homogene kitične in verze, zanimivo pa je, da se v njej pojavljajo tudi besede v srbohrvaškem jeziku.

Primož Sturman

GMD / G. Andrej Vončina: Goriški nadškof Alojzij M. Zorn Za boljše poznavanje naših korenin

“**T**emeljna dela goriške zgodovine so v preteklosti napisali duhovniki. Upam in si želim, da bo Andrej Vončina nadaljeval njihovo delo, saj je dokazal, da je sposoben kritično iskati in presojati zgodovinske vire”. Tako je o avtorju knjige o goriškem nadškofu msgr. Alojziju Matiji Zornu, ki je pred nekaj tedni izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, v ponedeljek, 28. maja, povedal zgodovinar mag. Renato Podbersič ml. na predstavitvi v galeriji Ars v Gorici.

Nadškof Zorn (1834-97) se je rodil v Prvačini, kjer je doma g. Andrej Vončina, trenutno kaplan v

Tolminu in zvesti sodelavec naše tednika. “Nadškof Zorn velja za največjo osebnost Prvačine, tudi zato je zbudil moje zanimanje, da sem napisal diplomsko nalogo o njem”. Z njo je leta 2009 diplomiral na Teološki fakulteti v Ljubljani pod mentorstvom dr. Metoda Benedika, sedaj pa je izšla v knjižni obliki. “Na Slovenskem se slabo pozna naša preteklost, je pa pomembno, da jo poznamo, ker iz teh korenin raste mo”, je dejal. Orisal je marsikateri zanimiv vidik življenja nadškofa Zorna in njegovega delovanja ter povedal, da ga je njegov lik presenetil, saj je v določeni meri še vedno aktualen: bil je dober

mediator, ki je znal pomirjati sprete strani, imel je izrazit socialni čut, pa tudi zanimive teološke smernice. Podbersič je avtorju čestital za knjigo, ki pomeni še en kamenček v mozaiku poznavanja goriške preteklosti. “Andrej Vončina je opravil veliko delo!” Z zanimivim in strokovnim pristopom je dokazal, da stopa po poti resnega znanstvenika in da “ni obul prevelikih čevljev”. Monografsko je obdelal življenje in delo osebnosti “v izrazito turbulentnem času druge polovice 19. stoletja”, ki je ljudi različnih narodnosti v naših krajih postavljaval pred nove izzive in odgovornosti. Z ustreznimi viri je Vončina dal

delu legitimno podlago. Diplomsko nalogo, ki je lahko “duharmorna zgodovinska knjiga”, je dopolnil in predelal ter ponudil imeniten in zelo berljiv priročnik. Osnovan je kot analiza prostora in časa, nato daje avtor poudarek življenju rojaka iz Prvačine in predvsem njegovemu delu na političnem področju. Kot goriški nadškof je bil Zorn namreč tudi

“avtomatski član” deželnega zborna v času, ko je prihajalo do politične delitve duhov. Nasprotja so ga izžirala, jemala so mu energijo, videlo se je, da temu ni bil kos, vodstvo na političnem področju je vodil njegov sodelavec, prof. Anton Mahnič. Gorica je bila v tistem času pomembno mesto v habsburški monarhiji, rastla je po številu prebivalstva in po indu-

strijski vpetosti v prostor, število Slovencev se je večalo, podoba te dežele na prepihu se je naglo spreminjala.

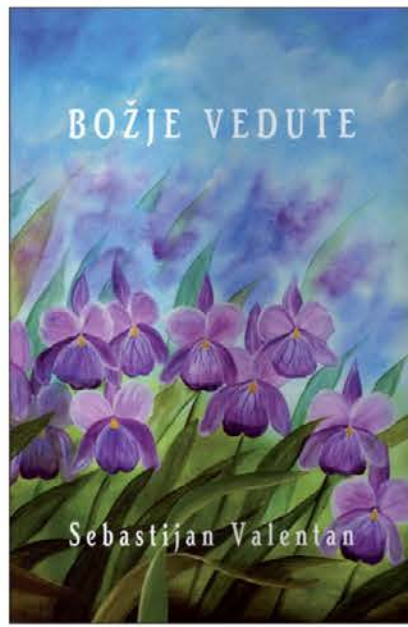
Zorn je bil prvi domačin Slovenec, ki je zasedel goriški nadškofski prestol, je še povedal Podbersič. To, da je prišel nekdo iz Prvačine, študiral na Frintaneumu, v kovnici avstrijske višje duhovščine na Dunaju, se odlikoval in je lahko prišel na mesto goriškega nadškofa z imenovanjem Franca Jožefa, kaže, da je kot preprost človek iz “zakotne Goriške” dobil dovolj kredibilnosti in strokovnega kapitala, da je bil 1883 najprej imenovan za škofa v Poreču-Pulju, po nekaj mesecih pa je prišel v Gorico. “Kot sposoben človek je bil v težkih časih izbran na odgovorna mesta”. Podbersič je dodal, da je Zorn še živ v spominu ljudi iz Prvačine, ki so to dokazali na tamkajšnji predstavitvi 18. maja; za goriške Slovence pa je pomemben tudi zato, ker je postavil temelje Alojzijevišču, ki nosi ime po njem. / DD

Pesniški zbirki Sebastijana Valentana Prevelik je Tvoj dar Gospod ...

Lirika je in verjetno bo vedno neki tih izziv, vsaj za tiste, ki radi razmišljajo o njej. Izzivalna radovednost me je pripeljala tudi do dveh pesniških zbirk mlajšega slovenskega duhovnika Sebastijana Valentana. Prva - *Božje vedute* - je izšla leta 2009, ko je bil avtor še študent teologije, druga - *Rojstvo vstajenja* - pa 2012. Obe sta izšli pri Slomškovi založbi v Mariboru.

Kadar koli dobim pesniško zbirko, ki jo je napisal duhovnik - poznam tudi pesniške zbirke drugih verskih voditeljev - me najprej navda neka tesnoba. Navadno si zastavim vprašanje: Kaj temu mojemu sobratu pomeni večnostno bivanje? Kakšen je njegov odnos do transcendence? Mu je uspelo vsaj nakazati pomen Večne Resnice? ... Lirična izpoved pri duhovniku je nekaj iz zivalnega - takoj začutite, ali ta prihaja iz njega - njegove biti - ali pa je narejena - fasadno cerkvena. Pri pesnikih drugih pokli-

cev se to navadno spregleda in tudi preide, pri duhovniku pa to ni mogoče. Naše življenje je sen, saj se neprestano zavedamo krhkosti in prigradnosti našega dejanja in nehanja.

Božje vedute so lep primer slovenske meditativne poezije, ki jo danes, še zlasti v takšni lirčni izpovedi, pogrešamo. Preliva se preprosto, skoraj preveč preprosto, hkrati pa bralca dobesedno zapelje v razmišljanje o Njemu, s katerim avtor dobesedno živi in z Njim potuje skozi življenje. “Beseda se uteleša po Besedi”, “Prevelik je Tvoj dar Gospod”... “V tak žareči mir stojš, ob jutru zore...” Preproste, mogoče celo preveč preproste misli, ki pa niso namenjene le tistim, ki stopajo po poteh Parnasa, ampak vsem, ki jim je moč večne Resnice skrivnost in bližina.

Druga pesniška zbirka *Rojstvo vstajenja* se razlikuje od prve, v kateri se preprostost zliiva z željo in modrost s srcem. Tu zapazimo še vedno prost verz, obenem pa lirčno srečanje s Slomškom, Janezom Pav-

lom II., klarisami ... Ob srečanjih, odkrivanju novega rojstva in poti k poveljanju preide mo v enkratni meditativni svet, obogaten s spoznavnim darom, v neskončnost.

Bralec tudi ne bo mogel mimo opreme, ki jo je uredila Maria Martha Alegria iz Hondurasa. Ta sedaj živi v Rimu, kjer je njen mož veleposlanik pri Svetem sedežu. Prvo pesniško zbirko je opremila s čudovitimi cveticami, drugo pa z najrazličnejšimi motivi v svojem stilu, ki skušajo bralca približati zapisano bistvo tako s seboj kot z barvami, lastnimi avtorici. Vsekakor enkratna knjižna oprema v slovenskem prostoru.

Ne vem, zakaj se mi je ob srečanju obeh Sebastijanovih zbirk utrnila prav ta misel: Vsaka pisana pa tudi izgovorjena beseda je podvržena presoji drugega. S tem razkriva tudi našo nepopolnost pa tudi nezadostne presoje naših lastnih dejanj. Odgovornost, ki jo zahteva človekova vest, odkriva nezadostnost človeškega bitja tudi na ravni naše zavesti in potzavesti. Človek je poklican k etičnemu

ravnanju, k odgovornemu delovanju, ko stopa v odnos bodisi s

samim seboj ali pa s sočlovekom. Etično udejanjenje človeka naravnava k bivanjskemu smislu, ko ga odkriva v sobivanju z drugimi. To spoznanje nas ozavešča, da smo nezadostna bitja. Prav ta bitni položaj pa nas sili, da se obračamo k drugim, k soljudem,

predvsem pa k Njemu. Naša bitna nezadostnost pogojuje našo odprtost za sobivanje z drugimi, s sočlovekom - duhovnika s sobratom duhovnikom kot tudi s skupnostjo bližnjih ljudi, z župnijskim verskim občestvom. Ob pravadnine je človek težil k polnosti bivanja, ker to zahteva njegova v preseganje naravnana narava ali želja po Njem. Naše bitne pomanjkljivosti pa ne morejo zapolniti stvari, ki jih jemljemo kot razpoložljive in se jih prilastimo. To, kar si človek prilastita pa tudi uporablja, ne more zapolniti njegovega bivanjskega manka. Ta bitni manko lahko zapolni samo sočlovek, ki z nami biva, svojo neskončno bivanjsko praznino pa lahko dopolnimo le v Bogu. Zato verujoči bivanjske polnosti ne more doseči ne v družbenem aktivizmu ne v formalnem izpolnjevanju konfesionalne prakse, ampak le v religiozni kontemplaciji. Pri tem pa nam obe Sebastijanovi pesniški zbirki lahko veliko pomagata.

Ambrož Kodolja

Alojz Rebula v Trstu in Vidmu

Ob dovršitvi “projekta Rebula”, ki ga je izpeljala Knjižnica Dušana Čemeta iz Trsta skupno z založbo Edizioni San Paolo iz Milana in s finančnim prispevkom deželne uprave Furlanije Julijske krajine, bosta prihodnji teden dve srečanja s pisateljem Alojzom Rebulom, in sicer v Trstu in Vidmu.

Potekali bosta pretežno v italijanščini, saj želita nagovoriti predvsem večinsko javnost, ki naj bi jo “projekt Rebula” z izdajo treh knjig v italijanščini bolje seznanil z likom in delom tržaškega pisatelja, s tem pa tudi s slovensko kulturo in problematiko. Nedvomno pa bosta zanimivi tudi za naše ljudi, saj je vsako srečanje s prof. Rebulom duhovna obogatitev, tokrat pa bodo v ospredju njegovo manj obravnavano esejistično pisanje, teološka misel in pogledi na kulturo, književnost, zgodovino, sožitje.

Prevod Rebulovega romana *Nokturno za Primorsko* (Notturmo sull'Isonzo) so že predstavili v Trstu in Gorici, ostali dve knjigi pa bosta na vrsti tokrat. Gre za zbirko teoloških esejev *Destinazione Nuova Terra* (prevod knjige *Smer Nova zemlja*) in za zbirko v italijanščini pisanih predavanj, esejev in razmišljanj, ki večinoma niso dostopni ne v slovensčini ne v knjižni obliki, Da Nicea a Trieste (Od Niceje do Trsta).

Tržaško srečanje, ki ga prireja Knjižnica Dušana Čemeta in ga bo vodila Nadia Roncelli, bo v torek, 5. junija, ob 18. uri v knjigarni Lovat v III. nadstropju stavbe veleblagovnice Oviessa na Drevoredu 20. septembra št. 20 v Trstu. Na njem bodo spregovorili univerzitetni profesor Elvio Guagnini, kulturni urednik dnevnika *Il Piccolo* Alessandro Mezzana Lona, predsednik Knjižnice Dušana Čemeta Ivo Jevnikar in sam pisatelj Alojz Rebula.

V Vidmu pa bo predstavitev vseh treh knjig v četrtek, 7. junija, ob 18. uri v dvorani Paolino d'Aquileia (nadškofijsko kulturno središče) v ul. Treppo 5. Srečanje s pisateljem Rebulom prireja Zdrženje Evgen Blankin iz Čedadada in Scuola Cattolica di Cultura iz Vidma. Vodil ga bo teolog in odgovorni urednik lista Dom prof. Marino Qualizza, ki je tudi napisal spremno študijo za knjigo *Destinazione Nuova Terra*.

Glasi slovenskih licejcev iz Trsta

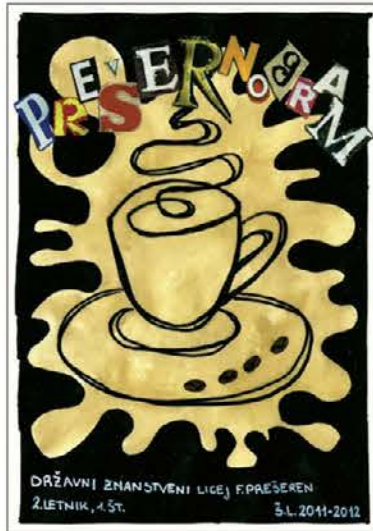
Zanimiv Prešernogram

Čeprav z manjšo zamudobomo na straneh našega tednika obravnavali izid in vsebino prve številke letošnjega letnika glasila *Prešernogram*, ki so ga od slovenskem kulturnem prazniku izdali dijaki in dijakinje Znanstvenega in klasičnega liceja Franceta Prešerna iz Trsta. Čeprav je *Prešernogram* svojo krstno izvedbo doživel lansko leto, lahko vseeno zapišemo, da list nadaljuje žlahtno tradicijo, ki so jo na morda najpomembnejšem slovenskem šolskem zavodu v Italiji začele *Literarne vaje* in nadaljevala *Pot oziroma Nova pot*. V ta namen se je uredništvo *Prešernograma* odločilo ponatisniti nekaj pomembnejših prispevkov vidnih nekdanjih Prešernovcev, ki so danes zaposleni kot profesorji/pedagogi na isti šoli, oziroma so v naši širši skupnosti znani po svojem kulturnem in družbenem delu.

V začetku naj zabeležimo pomembno dejstvo, da je *Prešernogram* (reklji bi lahko končno!) presegel ozke meje t. i. zamestva, saj ga je med drugim moč najti tudi na izposojevalnem pultu Kosovelove knjižnice v Sezani. Njegova duša sta

dijaka zadnjega razreda znanstveno-fizikalne smeri tržaškega liceja Barbara Ferluga in Daniel Doz, ki sta avtorja velike večine prispevkov.

Če se malce zalistamo v njegovo vsebino, bomo takoj na začetku naleteli na uvodnik urednika Daniela Doza z naslovom *Časopis*, ki skuša vzbuditi v nas čut za kulturo. V besedilu avtor piše o pomenu kulture in književnosti danes, nato pa se naveže na morda najpomembnejši dogodek, ki so ga v iztekajočem se šolskem letu na šoli priredili dijaki, in sicer zasedbo šolskih prostorov, ki se je nekoliko razlikovala od tiste iz preteklih let. Doz svojo trditev utemeljuje z dejstvom,

da sam *Prešernogram* svoj nastanek dolguje prav zasedbi šole, saj je nastal kot rezultat kaljenja misli v času šolskega življenja, ko to ni bilo neposredno povezano s poukom. Kroniko šolskega leta 2011-2012 uvaja besedilo o odmevih letošnjega zasedanja šole, ki ga je podpisala Barbara Ferluga. V začetku je citiranih 11 točk ali bolje rečeno zahtev, ki so jih postavili slovenski dijaki v Italiji, dalje pa se razpleta “zasedbeni” program. Ferlugova svoj prispevek končuje in povzema z nekaj ugotovitvami o sami zasedbi. V drugem razdelku iz kronike so ponatisnjeni zapisi znanih avtorjev, k njim pa so natisnjeni literarni komentarji dijakov. Sledijo literarni prispevki samih dijakov in dijakinj, in sicer ne le v slovenskem, ampak tudi v drugih jezikih, denimo italijanščini in angleščini.

Šolarji pa so se razpisali ne samo o književnosti nasploh, ampak tudi o družbenih in gospodarskih problemih, ki tarejo Evropo in ki bi lahko prizadeli njeno kulturno podobo. Na kanček humorja naletimo v razdelku *Atorizmi*, kateremu sledijo že omenjeni ponatisi literarnih prispevkov nekdanjih dijakov. Za dobro voljo je poskrbljeno v zapisih s skupnim naslovom *Apertis verbis de nobis*. V njih se klasična latinščina meša s prekovankami iz tržaškega dijaškega slenga. Glasilo sklepa jo križanke, sudokuji in podobne igre za koristno uporabo časa, zadnji prispevek pa sta podpisala urednika, že omenjena Doz in Ferlugova, ki se letos poslavljata od šolskih klopi in ki sta se hotela zahvaliti predvsem Skladu Nade Pertotove, ki je omogočil tisk brošure. Glede tiska velja omeniti, da bi bilo lepo, prav in koristno, ko bi do hkratne objave *Prešernograma* prišlo tudi na svetovnem spletu, saj danes možnosti za to ne manjka (npr. Facebook). Ob iskanju v Googlu se namreč pojavijo samo zadetki, ki govorijo o glasilu, samega glasila pa si ni moč prenesti na računalnik. Tako bi po eni strani dosegli večjo branost, saj bi časopis segel dlje, prihranili bi stroške za tisk in vezavo ter distribucijo in hkrati pomagali naravnemu okolju. Ker pa govorimo o mladih Prešernovcih, do katerih hočemo biti prizanesljivi, naj končamo s parafrazo/remakeom Seneke in njegovih epistul: “Multum viva charta facit”.

Primož Sturman

Do pred nekaj desetletji je bila tematika italijanskih fašističnih internacijskih in koncentracijskih taborišč, v katere so zaradi okupacijskih razlogov ozemlja nekdanje Jugoslavije zapirali Slovence, Hrvate in pripadnike ostalih balkanskih narodnosti, malo poznana. Zastor nad to tragično stranjo italijanske preteklosti so dvignila dela Carla Spartaca Capogreca (*I campi del duce*), Alessandre Kersevan in še nekaj redkih izjem.

Mednje sodi odslej tudi prof. Francesca Meneghetti s knjigo *Di la' del muro. Il campo di concentramento di Treviso (1942-43) - Onstran obzidja. Koncentracijsko taborišče v Trevisu (1942-43)*. Knjiga spada v širši raziskovalni načrt Inštituta za odporniško zgodovino in zgodovino sodobne družbe iz Trevisa - Istresco (pomembno vlogo sta pri začetnih raziskavah imela zdravnik Cino Boccazzi s prvimi pričevanji taboriščnikov in učitelj Ivo Dalla Costa), ki je v sodelovanju z deželnim Anpi-jem izsledke svojih raziskav širil tudi med šolsko populacijo. Založba Istresco je tako s knjigo Francesce Meneghetti iztrgala pozabi tragično zgodbo taborišča v Monigu, ki se nahaja v neposredni bližini Trevisa oziroma je preprosto del njegovega predmestja. Če pa je bilo

NOVA PUBLIKACIJA DSI in Deželni inštitut za zgodovino odporniškega gibanja v FJK

Koncentracijsko taborišče v Trevisu (1942-43)

potrebno kdaj sploh spregovoriti o tem taboriščnem objektu, so ga dotični zaradi krutosti raje 'odmaknili' stran od pomembnega mesta v Venetu in mu na tak način s psihološkega gledišča prip-

jektu je življenje zaradi lakote in bolezni izgubilo dvesto ljudi, od teh je bilo petdeset otrok! Zajetno publikacijo so v petek, 25. maja, v jutranjih urah predstavili v Ljubljani, v popoldan-

jigi napisal tudi spremno besedo. Ob zgodovinskem okviru je Jevnikar poudaril, naj bi v tem kraju, ki je bil po vojni in je še danes dejaven vojaški objekt, postavili trajno obeležje v spomin na

je bil prisoten tudi preživeli gospod Ivan Gulič) je avtorica znala opredeliti v dovršeno obliko "tudi odenke, ki bi drugače ostali prikriti".

Zgodovinar in član Deželnega inštituta za zgodovino odporniškega gibanja v FJK Roberto Spazzali pa je svoje izvajanje osnoval na vprašanju, zakaj je bila ta stran italijanske preteklosti toliko let zamolčana in odmaknjena iz skupnega spomina. Odgovor gre namreč poiskati v dejstvu, da je bila fašistična taboriščna politika v času pred drugo svetovno vojno in pred njo dejansko v režiji celotnega italijanskega državnega sistema (notranjega ministrstva in vojaških sil): v povojnem času se je isti državni stroj tako ali drugače in z istimi osebki nadaljeval v republiki preobleki ter imel ves interes zamolčati svoja predhodna dejanja. Spazzali se je tudi vprašal, kje teče meja med koncentracijsko

in internacijsko diskriminacijo: oba pojma, ki temeljita na nasilnem ravnanju do 'okupirane' populacije, dejansko pričata o krhkosti tedanjega italijanskega državnega sistema.

In ta krhkost je prišla docela do izraza v taborišču v Monigu, ko

je Italija po zasedbi jugoslovanskega ozemlja natrpala izgnano prebivalstvo. Meneghetti je poudarila, da so bili začetni pogoji v taborišču znosni: "Pod je bil tlakovan s ploščicami, zidovi so bili iz opeke, voda je bila pitna. Prav zato so italijanske oblasti povabile opazovalce mednarodnega Rdečega križa, naj približe presodijo položaj taboriščnikov". Kot je povedala avtorica, pa so se stvari krepko spremenile novembra, ko so populacijo pomnožili taboriščniki z Raba. "Prekomerno nakopičeno število oseb je botrovalo najrazličnejšim boleznim in posledično smrti velikega števila ljudi": zgovoren je podatek, da je bila stopnja umrljivosti enaka kot v Gonarsu! Meneghetti je v svojem izvajanju imenovala nekaterim sijajne pravilneže (pozabiti ne smemo na božjega sužabnika p. Corteseja, ki je pomagal našim rojakom v taborišču Chiesanuova pri Padovi), ki so tako ali drugače lajšali bivanje taboriščnikov (med temi so bili mecen Milan Lenarčič, Breda Rus, zdravnik Cino Boccazzi, poročnik Antonio Adami). Grenak in mukotrpen vsakdan pa so si vsaj slovenski taboriščniki polnili s petjem in šahom, sestavljali so tudi svoje glasilo. Z vsem tem so branili svoje dostojanstvo.

IG

Foto IG

isali postransko vlogo. Bil pa je kraj, kjer je bilo v letu med 1942-43, v obdobju italijanske zasedbe jugoslovanskega ozemlja, interniranih na tisoče Slovencev in Hrvatov ter pripadnikov tedanjih ostalih jugoslovanskih narodnosti. V tem ob-

skih pa tudi v tržaški knjigarni Minerva. Srečanje so priredili Deželni inštitut za zgodovino odporniškega gibanja v Furlaniji Julijski krajini (IRSML FVG) in Društvo Slovenskih izobražencev, v imenu katerega je spregovoril Ivo Jevnikar, ki je kn-

žrtve. Občinstvu je v imenu založbe Istresco in univerze v Benetkah spregovoril tudi Alessandro Casellato, ki je pri delu Meneghettijeve podčrtal inovativni raziskovalni pristop: na podlagi različnih virov in sodelovanja taboriščnikov (v dvorani Minerva

Kratke

Slovensko stalno gledališče / Abonmajski ponovitve opere Črne maske

Opera Črne maske Tržačana Marija Kogoja bo po uspehu mariborske premiere in ljubljanskih ponovitev ponovno zaživela na poletnem festivalu Ljubljana. Dogodek je vključen v abonmajsko ponudbo Slovenskega stalnega gledališča za sklopa Super klasični in Mega v sodelovanju z Glasbeno matico. Ponovitev opere bo na odru ljubljanskega Cankarjevega doma v sredo, 18. junija, ob 19. uri. Gledališče bo poskrbelo za brezplačni avtobusni prevoz s trga Perugini

in z Opčin (parkirišče na cesti proti Banom) v Ljubljano in nazaj. Rok za potrditev prisotnosti se je podaljšal. Abonenti lahko rezervirajo brezplačne vstopnice in avtobus do 10. junija in so naprošeni, da prinesejo s seboj abonma.

Od 10. do 20. junija bodo na voljo vstopnice s prevozom po ceni 25 evrov za vse zainteresirane gledalce, ki nimajo abonmaja. Blagajna Slovenskega stalnega gledališča je odprta od ponedeljka do petka z urnikom 10-15 (tel. št. 800214302 ali 040 362542).

Milan Gregorič v DSI

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 4. junija, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano na srečanje z istrskim publicistom Milanom Gregoričem ob izidu njegove knjige "Vstani Slovenija". Večer bo uvedel nastop kvinteta Fenix.

DUHOVSKA ZVEZA in ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabita na

SKLEPNO POBOŽNOST OB ZAKLJUČKU EVHARISTIČNEGA LETA

nastopili bodo: OPZ Kraški cvet, CPZ Repentabor, CPZ Rojan, CPZ Sv. Križ, MeCPZ Sv. Jernej, ŽePZ Prosek-Kontovel in Združeni zbor ZCPZ

petek, 8. junija 2012, ob 20. uri
župnijska cerkev sv. Jerneja ap. na Opčinah

Terčeljev dan 2012

Devinski cerkveni zbor na shodu v Davči

Pevke in pevci mešanega cerkvenega zbora iz Devina so morali na binškošni praznik, 27. maja, zgodaj vstati, saj so se, za to priložnost okrepljeni s posameznimi pevskimi ženskimi zbori in Fantov izpod Gramade, odzvali povabilu župnijske skupnosti iz Davče in se odpravili na romarski shod k Mariji presvetege srca Jezusovega, kjer je obenem potekal tudi spomin na mučenca, duhovnika Franca Krašno in Filipa Terčelja. Kot so sporočali v povabilu Zvezi cerkvenih pevskih zborov, ki je posredovala, si župnijska skupnost iz Davče z g. župnikom Mirkom Turkom želi širši primorski prostor povežati v spominu na umorjena duhovnika. Za cerkvene pevce pa je Terčelj - Pelikan s svojimi besedili pesmi pravi pojem. Odločitev za sodelovanje je bila zato kmalu sprejeta. Prvi zapleti z avtobusom sploh niso pokvarili vzdušja in pot nas je vodila mimo Logatca v Žiri, od tam proti Hotavljam, od koder smo po ozkih cestah šli do Leskovic in nato mimo cerkljanskih smučišč v Davčo. Da smo brez težav prišli do cerkve, je bila odločilna pomoč domačega organista Franca Perternelja, ki je avtobus pričakal na Počivalu.

Davča je razpotegnjena gorska vas, ki jo sestavljajo posamezne kmetije na slemenih gričev, ki se dvigajo proti Poreznu. Povprečna nadmorska visina je okrog 900 metrov, za središče kraja pa velja cerkev, ki so jo zgradili leta 1878. Veselo je pritrkovalo, ko smo prišli v vas, Ribničan je že razstavljal svojo robo in razveseljivo je bilo videti veliko mladih družin, otrok in mladine, ki so se zbirali ob farnem prazniku. Zbor, ki ga je za to priložnost spremljala Petra Grassi, je pod vodstvom devinskega organista Hermana Antoniča pel pri maši, ki jo je daroval župnik Mirko Turk. V cerkvi je bilo čuti praznično vzdušje, ko je za vstopno pesem zbor zapel Logarjevo Lepa nedelja v Antoničevi priredbi za mešani zbor. Izvajali smo še Vodopivčevo mašo v čast sv. Katarini in več pesmi na Terčeljevo besedilo. Sledil je blagoslov s petjem Lavretan-

skih litanijs. Pred oltarjem je pel kvartet domačih pevcev, zbor na koru in ostali verniki v cerkvi pa smo odpevali prošnje in vmesne marijanske odpeve, tako da je bilo praznovanje Binškošni in Matere Božje, zavetnice cerkve, globoko občuteno. Župljani so se s pogostitvijo pred cerkvijo res izkazali in se nato še ustavili ob krajšem poklonu ob grobu mučenca.

Na grob so otroci položili šopek cvetja, z davškimi pevci okrepljen zbor pa je najprej zapel Premrlovo Kristus je vstal, na besedilo Fi-

nelj pa je obudil spomin na tiste Svete tri kralje leta 1946, ko je bil Terčelj s Krašno pri njih na kosilu, in kako so v Davčah doživljali umor ter nato dobro leto po njem na skrito spravili posmrtno ostanke umorjenih v posvečeno zemljo. Znana Terčeljeva pesem Vsi sveti v Premrlovi uglasbitvi je zato bila nadvse na mestu, in ko smo se po cvetočem travniku vračali proti avtobusu, so bila naša srca sicer očarana ob tolikšni lepoti narave, a žalostna zaradi vsega hudega, ki sta ga Krašno in Terčelj doživel, domačini pa še dolgo morali prenašati.

Turistična kmetija Pr' Šoštariju nas je nato prijazno sprejela, da smo v nekoliko bolj sproščenem vzdušju zaokrožili to pot v Davčo. V pričakovanju kosila pa še prisluhnili daljši, tridelni Terčeljevi pesnitvi, ki jo je napisal ob smrti goriškega nadškofa msgr.

Sedeja, prebrala in komentirala pa jo je prof. Peganova. Pot domov nas je vodila mimo Škofje Loke in Ljubljane spet na naš Kras, ob zavesti, da nas Filip Terčelj vse idealno povezuje, saj še danes nedvomno veljajo vrednote, za katere se je žrtvoval in tudi umrl.

V.J.

lipa Terčelja, in nato še dve domovinski, Ipvavčevo Slovenec sem ter Lipo v Lebičevi priredbi.

Gospod Peternelj nas je nato vodil do Štulčeve grupe, kjer stoji križ nad potokom, v spomin na umorjena duhovnika. Prof. Marija Pegan, ki nas je spremljala na poti, je na kratko orisala tragično usodo Filipa Terčelja, sam Peter-

FINŽGARJEV DOM Priprava na Sinodo

Osrednja tema: Vera

Četrtek, 17. maja, so se številni verniki openske župnije zbrali v Finžgarjevem domu na predzadnjem srečanju za naslednjo Sinodo, na katero se tržaška Cerkev že dalj časa pripravlja. Najprej je g. Anton Bedenčič povabil zbrane k petju *S skupno pesmijo prosimo* in uvodni molitvi za uspeh Sinode, ki se bo odprla oktobra letos.

Prvo leto priprav na šele 5. Sinodo v zgodovini je bilo namenjeno Božji besedi, drugo evharistiji, prisotni nadškof in tržaški škof Giampaolo Crepaldi pa je delegaciji, slovenskim

duhovnikom in vernikom poudaril, da bo tokratna osrednja tema Vera. Vera kot izrečena in pričujoča beseda, a tudi prenos le-te med generacije kristjanov, kar so cerkveni dostojanstveniki združili v naslov "Ostanite stabilni in pokončni in veri". Končni cilj je snovanje t. i. Lineamenta, osnovnega dokumenta in delovnega instrumenta Sinode, v katerem bodo zbrane temeljne problematike, s katerimi bo tržaška Cerkev dobila ponovnega zagona. Tako naj bi tržaške kristjane spodbudili k vključenosti v krajevno versko skupnost. Marko de Luisa je prebral doku-

Foto IG

ment, ki ga je pripravila openska dekanija, v katerem so zbrana stališča o številnih za kristjane pomembnih temah (vera, družina, mladi, družba, duhovništvo, verska skupnost). Z njim naj bi

senzibilizirali zamejsko realnost o problemih, ki so skupni, ter podali glas slovenske komponente celotni škofiji. Tomaž Simčič je predstavil dodatni prispevek z dvanajstimi točkami, ki bo

in kultura? Tržaška škofija naj deluje v smeri sobivanja in večkulturnosti, ki je značilna za naš prostor. Tržaški škof Crepaldi je nato prisluhnil besedi prisotnih. Oglasil

priložen dokument za Sinodo, s katerim se je delovna skupina spraševala o dvojici veratransmisija. Katera je specifičnost slovenskih vernikov v škofiji, kakšen naj bo naš prispevek k njej in kakšen pomen imata pri veri jezik in kultura? Tržaška škofija naj deluje v smeri sobivanja in večkulturnosti, ki je značilna za naš prostor. Tržaški škof Crepaldi je nato prisluhnil besedi prisotnih. Oglasil

je Sergij Pahor in poudaril predvsem potrebo po približevanju in ohranjanju vere pri mladih, g. Dušan Jakomin je opozoril na potrebo po odprtosti do vseh, tudi tistih, ki ne verujejo; g. Bedenčiča najbolj skrbita razkroj družine in odnos staršev-otroci. Drugi so še omenili pomen vere, molitve in sprave. Besedo je prevzel še sam Crepaldi in uokviril omenjene probleme v kontekst upadanja vere in potrebo po srečanju z Jezusom Kristusom. Posebno pozornost zahtevajo mladi in družine, slovenski dekanat pa se mora spopasti s pomanjkanjem duhovnih pastirjev. Kljub vsemu naj bi versko ozavešanje pomagalo pri razreševanju kočljivih problemov, zato naj ohranimo upanje.

Jernej Šček

DSI Rosvita Pesek o slovenski osamosvojitveni vladi

Sijajna zgodba z grenkim koncem

“Jaz se celo bojim, da je ta naša Demosova vlada v skoraj tragičnem položaju. Opraviti mora veliko delo, mora izvesti strukturni premik, za katerega smo se Slovenci odločili, in ob tem mora levo in desno obljubljeni samo materialne žrtve. Kar pa lahko pozitivnega obljubi, je žal trenutno samo na simbolični ravni: suverenost, neodvisnost, služenje vojakov doma, lastno valuto morebiti in druge reči...” To so besede, ki jih je 8. februarja 1991 izrekel veliki režiser slovenske osamosvojitve, predsednik Demosove koalicije dr. Jože Pučnik.

“Več ni obljubila nobena vlada, tudi uresničila ne!” je k citatu dr. Pučnika pripomnila dr. Rosvita Pesek, zgodovinarica in novinarka pri RTV Slovenija, ki je na večeru v Društvu slovenskih izobražencev predstavila svojo zadnjo knjigo *Osamosvojitvena vlada – Kako so gradili državo* (Mohorjeva Celočec, 2012). Njeno navajanje je sintetično, a poglobljeno predstavilo občinstvu Peterlinove dvorane vsebino zajetne publikacije, ki jo sestavljata dva dela: avtorica je v prvem zgodovinsko in kronološko obdelala obdobje od aprila in maja 1990 do maja 1992, ko je Demosova vladna koalicija prejela nezaupnico in dokončno propadla. V drugem delu knjige pa je Peskova zbrala pogovore s še živimi predstavniki tedanje vladne ekipe, “ki je prinesla v slovensko tkivo veliko več optimizma od današnjih novic”, je poudarila gostja, ki je izhajala ravno iz “presnetljivih” volilnih izidov 8. aprila 1990. Znotraj Demokratične opozicije Slovenije so največ glasov prejeli Peterletovi Slovenski krščanski demokrati. Ruplova Slovenska demokratična zveza, ki naj bi po predvidevanjih morala žeti uspeh, se je vvrstila komaj na tretje mesto po Krmečki zvezi. Presenetljiv, celo v evropskem merilu, je bil podvig Zelenih Slovenije, ki so prejeli kar 9%; Pučnikova Socialdemokratska stranka Slovenije pa je prejela najmanj glasov. Čeprav sta največ absolutnih glasov prejeli Zveza komunistov Slovenije in Zveza socialis-

tične mladine Slovenije, je Demos imel dovolj glasov, da bi njegov član postal mandatar za sestavo vlade. Mesto mandatarja pa je znotraj Demosa pripadalo vodji stranke, ki bi v koaliciji prejela največ glasov. Pot Peterletove osamosvojitvene

Foto IG

vlade je bila trnjeva že od samega začetka. Nezaupanje in nasprotovanje stare vladne garniture sta se osredotočali zlasti na nekatere člane Peterletove ekipe (na novega notranjega ministra Igorja Bavčarja in obrambnega ministra Janeza Janšo), ki so imeli ključno vlogo v slovenski pomladi. Predsednik republike Kučan je celo zahteval, naj Peterle predhodno izroči imena članov vlade, kar je mandatar odklonil. Premier Lojze Peterle je dobro vedel, da odseva njegova vlada mnogo simbolno vrednost in to simboliko je dejansko izpolnjeval tudi z nekaterimi posegi, ki so se do tedaj zdeli celo ... ‘bogokrunski’. Iz sejne dvorane vlade je namreč lastnorčno odstranil Titovo sliko, naziv tovarišev in tovarišic pa zamenjal s preprostejšim gospe in gospodje: kodeks delovanja je obenem predvideval, da so se vsi člani ekipe tikali. Ključnega pomena je bilo tudi pravno dejanje v Kočevskem rogu za po vojni ubite domobrance: dogodka julija 1991 sta se udeležila ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar in predsednik Kučan. Republiški položaj na poti slovenske državne samostojnosti, to je do temeljnega trenutka priprave na plebiscit in njegove izvedbe, je temeljil na izredno majavi denarni politiki (vse

do plebiscita so na Slovenskem tiskali t. i. bone) in krhki finačni podlagi (minister za finance Marko Kranjec ni niti vedel, s kakšnimi sredstvi razpolaga) ter na zahtevi jugoslovanskih oblasti, naj se razoroži in omeji ustroj Teritorialne obrambe. Izid ple-

biscita pa je potrdil očitno željo slovenskega ljudstva po samostojnosti in suverenosti. Dne 23. decembra 1990 je milijon tristo tisoč volilnih upravičencev (to je 92%) na glasovnici obkrožilo DA, kar je bilo krepko nad pragom absolutne večine (to mejo je zahtevala opozicija, Demos pa je ‘v zameno’ imel potrjen datum volilnega soočanja). Kljub nelahkim odnosom sta Demos in opozicija skupno podpisala prizadevanja za izpeljavo plebiscitnih določil: glasovanje ni sicer pomenilo takojšnje odcepitve od Jugoslavije, je pa odprlo 6-mesečno obdobje, med katerim bi delovne skupine izvedencev določile vse potrebne strukture, ki jih samostojna država potrebuje. Vprašanje slovenske oborožene sile se kljub nekaterim nasprotovanjem v Demosu (to je Zelenih) in odločnemu nasprotovanju JLA udeležil 2. junija 1992, ko je zaprisegla skupina slovenske vojske. Zgodilo se je tako, da sta 25. junija proti volji osrednje jugoslovanske politične garniture in mnenju mednarodne javnosti Slovenija in Hrvaška razglasili samostojnost. Takrat je bila sprejeta nova slovenska ustava, dan zatem pa je bila na vrsti razglasitvena slovesnost. Istega dne (“ne pa dan zatem, kot je navadno govor”) so

tanki JLA že zasedli položaje ob meji. Desetdnevna vojna je trajala 26 življenj na slovenski strani, 36 na strani JLA. Teden dni po začetku vojne je tedanja Evropska skupnost posegla z diplomatskim posredovanjem med sprtnimi stranmi s t. i. trojko, ki jo je vodil van den Broek. Ta je zahteval, “da se s suspenzom osamosvojitvenih aktov vzpostavi stanje pred 25. junijem. Slovenska delegacija pa je trimesečni rok razumela kot moratorij, kot čas za pogovore, v katerem so na voljo še vse možnosti za sodelovanje med republikami”, sicer ob zagotovilu, da JLA ne bo ponovno napadla Slovenije. Brionsko deklaracijo so na Slovenskem sprejeli kot grobi diktat, govor pa je bil, da jo bo slovenski parlament osvojil. V ozadju pa so tekla pogajanja med članom zveznega predsedstva Drnovškom in Miloševićem, da bi JLA zapustila slovensko ozemlje. Milošević je privolil, na glasovanju se je edinole Hrvaška izrekla proti. 25. oktobra je tako iz koprškega pristanišča odplul zadnji jugoslovanski vojak.

Zgodbo o uspešnem koncu osamosvojitvene vojne gre ob preprosti želji slovenskega naroda in njegovih voditeljev po samostojnosti poiskati med drugim v dejstvu, da so bili ključni voditelji v Ljubljani ‘30 let mlajši od kolegov v Beogradu’. Tako se je izrazil tedanji minister za informiranje Jelko Kacin, ki je s svojimi slavnimi tiskovnimi konferencami v Cankarjevem domu odigral pomembno vlogo pri informiranju slovenske in mednarodne javnosti o poteku vojne. Od takrat dalje pa so ostale države imele čas za priznanje RS, takrat je bilo pa tudi sočasno obdobje, ko se je parabol prve slovenske vlade pologoma krhala: Demosova koalicija je utrpela posledice notranji trenj (na primer na osebni ravni med premierjem Peterletom in zunanjim ministrom Ruplom, na strankarski relaciji pa zaradi razpada SDZ). “Teško je racionalno razlagati, zakaj je Demos razpadel. Osrednji akterji namreč niso videli z neke širše perspektive izdelka, ki so ga sami ustvarili...”, je dejala Rosvita Pesek, dodala pa je, da bo vsekakor ta ekipa z “zlattimi črkami zapisana v slovenski zgodovini”. Po treh nezaupnicah Peterletovi vladi je mandatar za sestavo nove vlade 22. aprila postal Janez Drnovšek.

IG

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom vabi v petek, 1. junija, na koncert Mešanega pevskega zbora Hrast iz Doberdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič. Koncert prestižnega zbora, prejemnika številnih nagrad in priznanj, se uvršča med prireditve ob praznovanju 150-letnice rojanske cerkve Sv. Mohorja in Fortunata, ki je bila posvečena 13. julija 1862. Vljudno vabljeni v rojansko cerkev ob 20.30!

Slovensko stalno gledališče, Slovenski klub in Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm vljudno vabijo na predstavitev knjige dr. Milice Kravos Verč z naslovom Slovenska dramatika in tržaški teksti. O delu bosta spregovorila dramatik Ivo

Svetina in dr. Denis Poniž, pogovor bo vodila mag. Loredana Umek. Srečanje bo v petek, 8. junija 2012, ob 17.30, v Narodnem domu v Trstu (ul. Filizi 14). Vabljeni!

Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita na romanje na Brezje k Mariji Pomagaj v torek, 19. junija 2012. Program: sv. maša na Brezjah, kosilo, oddih ob Blejskem jezeru oz. nenaporen sprehod z ogledom zanimivosti; prijava na tel. št. 040 225468 (Vera) in 040 820986 (Alojzija). Prirčno vabljeni posebno starejši!

Darovi

V spomin na drago Lojzko Sosič darujeta Anica in Vera 40 evrov za Slovensko Vincencijevo Konferenco v Trstu.

OPČINE Finžgarjev dom

Premiera igre Soba št. 13

Spremiero mladinske igre *Soba št. 13* se je končala sezona “Gledališča mladih ustvarjalcev” v Finžgarjevem domu na Opčinah. Kot je povedala njena mlada režiserka Helena Pertot, je ta zamisel zelo posrečena: “Končno imamo možnost igrati. Po navadi uprizorijo igro, jo predstavijo na svojem odru in potem se izgubi, ker te nihče ne povabi na gostovanje. Tukaj pa so mladi tako na odru kot v dvorani”.

Občinstvo je v imenu Slovenske prosvete, v kateri je predstava nastala, in Finžgarjevega doma, ki si je zamislil uspešen niz prireditev za mlade in ljubitelje mladinske ustvarjalnosti, pozdravila Lučka Susič. Predstavila je mlado režiserko Heleno Pertot, ki se je naučila gledališke govornice pod njenim mentorstvom, že tri leta vodi gledališko skupino mladih v Slovenskem kulturnem klubu in se je letos pogumno preizkusila tudi v pisanju besedila, ki je, kot pravi Susičeva, “malce posebno”.

Ko se odpre zastor, je na odru devet praznih stolov, pred enim pa še pianola. Takoj zatem vstopijo štirje fantje in pet deklet. Kaj kmalu nam postane jasno, kje smo. To ni hotelska soba, temveč terapevtska skupnost, kjer se zdravijo duševni bolniki vseh mogočih vrst. V igro so smiselno vključeni posamezni trenutki, v katerih vsak bolnik na robu odra predstavi svojo fobijo oziroma, zakaj beži iz realnega sveta. V spletu komičnih, tragikomičnih in absurdnih, deloma grozljivih dogodkov, se zgodba razvije do trenutka, ko se vsi začnejo spraševati, kaj se skriva v sobi št. 13. To postaja vse večja uganka, zaradi katere se duševni bolniki zapletajo v prepire in obsojajo drug drugega. V igri spoznamo Anito, dvojčka Erika in Erosa, Jana, Mirjam in druge. Vsi so duševno bolni, naj bo to zasvojenost z videoigricami, hipohondrija, shizofrenija, zatekanje v svet glasbe s stalnim igranjem na pianolo, depresivna bipolarnost ali pa rupofobija – za katero je značilna pretirana skrb za čistočo in strah pred tem, da so povsod bacili. Tudi jabolko tako bolnik mora oprati petintridesetkrat, preden ga olupi in poje, še pod prho pa uporablja rokavice... Pa bolnica, ki ji zvoni ura vsakih osem minut, da se spomni na tabletko za raznorazne sindrome, od bolečega zapetja do čudnih pik na roki in kuge. Poleg teh boleznih, smešnih in absurdnih trenutkov, ki jih bolniki doživljajo kot vsakdanje, saj so na zdravljenju že pet let, se vse vrte okoli skrivnostne sobe št. 13, kjer naj bi se zgodilo nekaj izredno hudega. Na napovedniku se ob naslovu predstave sprašujejo, ali je to drama, komedija ali tragedija, obetavna režiserka pa jo je označila kot igro absurda. To je že tretja predstava, ki jo sama režira. Žal ji je, da nekateri igralci obiskujejo že univerzo in jim bo težko še naprej sodelovati v gledališki skupini. Ker ni nikjer našla primerne besedila za štiri fante in pet žensk, ga je začela pisati njim na kožo: “Vsak si je izbral eno duševno bolezen in od tam smo štartali”. Na odru je bilo razvidno, da je vsaka vloga bila res pisana na kožo posameznemu igralcu. Kim Furlan, Katerina Pertot, Silvia Počakaj, Tjaša Oblak, Tamara Pertot, Matjaž De Luisa, Igor De Luisa, Matej in Marko Petaros, stari od sedemnajst do devetnajst let, so delovali kot izredno uglašena igralska skupina. Občinstvo se je ob njih nasmejal, ob pravem trenutku pa so igralci obrnili dogajanje na glavo. Gledalci so jih nagradili z bučnim aplavzom, dvorano pa zapustili z nasmehom na ustnicah in s pohvalnimi besedami za režiserko in za celotno igralsko ekipo ter seveda tudi Samuela Kralja za tehnično pomoč.

Šin

DPZ Kraški slavček zmagovalno v Milanu

Velik uspeh nabrežinskih pevk na državnem tekmovanju “F. Gaffurio”

DPZ Kraški slavček iz Nabrežine se je od 18. do 20. maja preizkušal na 30. državnem tekmovanju

gentke Petre Grassi so pevke nastopile v kategoriji “sakralna polifonija-zgodovinski program” in navdušile žirijo ter

11 pevskimi sestavi iz vse Italije. Na tekmovanju “F. Gaffurio” se je sicer predstavilo 35 zborov v šestih kategorijah. V svoji sakral-

“Franchino Gaffurio” v mestecu Quartiano blizu Lodijske pri Milanu. Pod vodstvom mlade diri-

poslušalce. Nabrežinski slavčki so prejeli zlato priznanje ter dosegli 1. mesto v kategoriji med

ni “a cappella” program so dekleta vključila repertoar iz različnih zgodovinskih obdobjih z

izvedbo renesančnega dela iz opusa Jacobusa Gallusa, Mendelsohnove romantične stvaritve ter treh del sodobnih skladateljev. S prepričljivo tehtnostjo in pevsko zrelostjo so skorajda krstno izvedle še neizdano skladbo Švicarja Iva Antogninija Ave maris stella, s katero so si zaslužile drugo mesto med najvišje ocenjenimi skladbami za ženski zbor. Svoj tekmovalni program pa so končale s skladbo Hail Mary mladega slovenskega skladatelja Jerneja Rustje iz Brij pri Vipavi, ki je bila napisana prav za to priložnost. Ta zahtevni gosti izdelek je bil prav tako plod sodelovanja, skupne vizije ter iskrenega prijateljstva med mladimi glasbenimi dušami. Žirijo državnega tekmovanja “F. Gaffurio” je sestavljalo pet uveljavljenih diri-

JŠ

10. natečaj za diplomska magistrska in doktorska dela

Svečana razglasitev nagrajencev

V prostorih Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) v Ljubljani je 22. maja 2012 potekala svečana razglasitev nagrajencev 10. nagrajencev natečaja za diplomska, magistrska in doktorska dela, ki jih letos desetič podeljujejo na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Priznanja je nagrajencem podelila ministrica Ljudmila Novak, slovesnosti pa sta se med

predvsem v gospodarsko in znanstveno korist. Število prijavnih razpisov tako iz Slovenije kot iz zamejstva in drugih držav pa je, kot je dejala, jasn znak, da se zanimanje za te vezi tudi med mladimi povečuje.

Uvodnemu delu je sledila podelitev nagrad. Prvo nagrado v kategoriji Slovenci v zamejstvu je za svoje doktorsko delo z naslovom *Čezmejna stanovanjska mobilnost v kontekstu Evropske*

tarju, Kvarnerju in Istri od leta 1919 do leta 1991. Posebno priporočilo za objavo si je med deli prislužila diplomska naloga **Mirjam Danilović** z naslovom *Jezična zmožnost dijakov Višje šole za gospodarske poklice na avstrijskem Koroškem*.

Prve nagrade v kategoriji Slovenci v izseljenstvu strokovna komisija po temeljitem razmisleku ni podelila. Za drugo nagrado je komisija izbrala diplomsko delo

drugim udeležila tudi predsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič in dr. Janja Žitnik, podpredsednica Znanstvenoraziskovalnega centra na Akademiji (ZRC SAZU).

Ministrica Ljudmila Novak je prejemnikom nagrad čestitala in jim v nagovoru med drugim želela, da v svojem akademskem življenju še naprej skrbijo za osveščanje javnosti o življenju Slovencev v zamejstvu in po svetu. Ministrica je še povedala, da so tovrstna raziskovanja in zapisa dela izjemnega pomena za ohranjanje slovenstva v svetu ter za njihovo povezovanje in sodelovanje z domovino. Slovenci v svetu so po njenih besedah pomemben povezovalen člen med deželo, kjer bivajo, in Slovenijo, zato je te vezi treba izkoristiti

unije: primer slovensko-italijanske meje (Mobilita' residenziale transfrontaliera nel contesto dell'Unione Europea; il caso del confine italo-sloveno) prejel **Devan Jagodit**. Kot drugo najboljšo delo v isti kategoriji je bilo izbrano magistrsko delo **Milana Obida** z naslovom *Ethnizität und Minderheitendiskurs am Beispiel der österreichischen Solidaritätsbewegung mit den Kärntner Slowenen in den 1970er Jahren – Etničnost in manjšinski diskurz na primeru avstrijskega solidarnostnega gibanja koroških Slovencev v 70. letih prejšnjega stoletja*, tretja nagrada pa je pripadla **Nikoletti Vajda Nagy** za diplomsko delo *Sprejemanje slovenske manjšine v Porabju*. Posebne pohvale je bila deležna še doktorska disertacija **Barbare Rimman** *Slovenci v Gorskem Ko-*

Mihe Zobca z naslovom *Biti Argentinec in živeti doma, s tretjo nagrado pa sta bili nagrajeni diplomski deli **Mateja Juričana** *Podobe nemških koncentracijskih taborišč v izbranih delih slovenske in svetovne literature* in **Sanje Orlač** *U-topos tujčeve razlike*.*

Strokovno komisijo so za zamejstvo sestavljali dr. Breda Mulec, dr. Jernej Zupančič in dr. Milan Bufon, za izseljenstvo pa dr. Zvonka Žigon, dr. Jernej Mlekuž in dr. Igor Maver.

Namen natečaja je spodbujanje raziskovalne dejavnosti diplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenške tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

fronti".

V zvezi s tem je prejel odlikovanje tudi Arthur Rehberger. Z njim je Černilogarjeva sodelovala leta 2007 pri slovensko-češki razstavi *Soška fronta 1915-1917*. Najprej so jo

predstavili v Tolminskem muzeju, potem pa so z delom njene vsebine gostovali še v evropskem parlamentu v Bruslju. Naslednjega leta je Tolminski muzej v Plznu predstavil še razstavo Tolminskega muzeja *Tolminsko mostišče*, Fortunat Černilogarjeva se je v Plznu udeležila še simpozija *Svetovna vojna 1914-1918 in Evropska unija*. Damjana Fortunat Černilogar je češkim raziskovalcem pomagala z izmenjavo podatkov tudi pri izdelavi seznamov padlih čeških vojakov, ki so se med 1. svetovno vojno bojevali v avstro-ogrskih enotah na območju t. i. tolminskega mostišča.

Kot so povedali, je s tem pomembno prispevala k raziskavi in izdelavi seznamov padlih avstro-ogrskih vojakov v Gornjem Posočju. Prav ta pa pomeni že več let podlago oz. pomoč pri iskanju lokacij pokopa padlih vojakov, pa tudi njihovim sorodnikom.

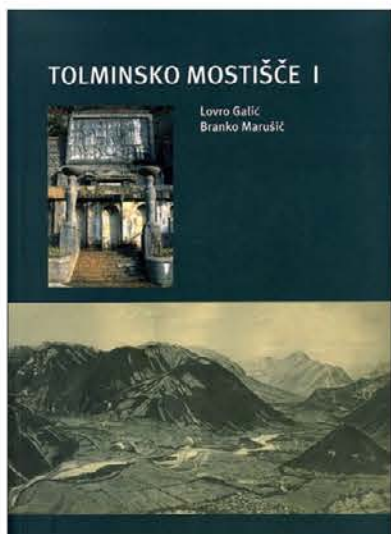
MM

Kulturne, zgodovinske in turistične povezave Spominski križ Češkega črnega križa

Konec letošnjega aprila so v češkem mestu Brandy's nad Labem - Stara Boleslav priredili še eno od vrste praznovanj v spomin na zadnjega avstrijskega cesarja Karla I. Gre za njegovo 90-letnico smrti, 120-letnico rojstva cesarice Zite von Habsburg, 100-letnico rojstva dr. Ota von Habsburg ter praznovanja v spomin na Rudolfa II. Habsburškega ob 400-letnici smrti in 460-letnici rojstva Rudolfa II. Habsburškega.

Te slovesnosti se je udeležila tudi direktorica Tolminskega muzeja Damjana Fortunat Černilogar na povabilo inž. Ondreja Prenosila, župana mesta Brandy's nad Labem - Stara Boleslav blizu Prage, in dr. Milana Novaka, vodje urada za kulturo tega mesta. Kot so sporočili, je bil za spodbujanje vojaških zgodovinskih tradicij, ohranjanje spome-

nikov in vojnih grobov mag. Damjana Fortunat Černilogar na slovesnosti izročil "spominski križ Češkega črnega križa, z zahvalo za posebne za-

sluge pri oskrbi vojnih grobov in spomenikov vojne ter ohranjanje zgodovinskega spomina na padle vojske na soški

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Odpornost"

Včeraj smo na srečanju za posvojitelje ponovno slišali italijansko besedo "resilienza". Še vedno iščem zanjo slovenski prevod. Slovar mi ponuja "odpornost", kar me samodejno postavi v svet fizičnosti, dobrega pretakanja krvi v žilah in zadostne mere življenjskega kisika. Navsezadnje je psihološka odpornost metaforično tudi to. In vendar je v tistem "resilienza" nekaj več, nekaj, kar gre preko "odpornosti" do negativnih klic. Zmožnost pretvorjenja negativnega, ki ti je bilo v življenju usojeno, v osebno moč.

Navsezadnje bi ob izkušnjah, skozi katere so morali iti otroci, ki gredo v posvojitev, marsikatera odrasla oseba povsem otrpnila. Kje najdejo moč? Kaj pomeni "znajti se"? Kje na dnu srca ostane zakoreninjena neizražena žalost, vseuničujoča jeza? Razmišljam ob tem "znajti se" in se postavim kot odrasla oseba pod vprašaj: kdaj se nam samim uspe najti (in gotovo v veliko manj perečih in bolečih situacijah)? Kje iščemo moč po naših spodrseljajih? Kdaj neumno in banalno problematiziramo povsem enostavne zadeve? V kolikšni meri postajamo v življenju "odporni", koliko je v nas sposobnosti obrniti težko negativnost v moč za nadaljnje korake?

Kolikokrat sem že brala, naj se sodobni človek končno vrne k enostavnejšemu. Naj se resnično zamisli ob mislih, ki so jih izrekle osebe, ki se jim življenje izteka. Dobro vem, da se nas te misli dotaknejo le za hip. Samo

za hip pomislimo, da je smisel našega življenja iskati v nečem večjem, morda imamo za nalogo nekaj *ustvariti*. Roditi otroka ali že živečemu otroku dati drugo možnost, morda ustvariti pri ljudeh zanimanje za določen problem, morda za določeno umetniško izražanje, morda veselje do narave, živati, vero v nekaj več, kar gre preko dnevne rutine, preko vsakodnevnega jutranjega vstajanja, umivanja zob, obedovanja, dolgih delovnih obveznosti, preko hitenja in hlastanja za časom, preko besed in misli, ki ti jih nikoli ne uspe izraziti, preko apatičnosti,

v katero lahko zaižeš, če si v življenju odpravil besedico "preko" in si se pričel enačiti z rutino, ki jo opravljaš.

A je človek le to? Koliko oseb smo v življenju že srečali, za katere bi lahko rekli, da so se "vdale"? Koliko oseb ne verjame več vase, ker do danes družba ni verjela vanje? Koliko oseb poznamo, ki jim življenjska sramežljivost pri štiridesetih, petdesetih, šestdesetih ne dopušča, da bi se otresle strahu pred življenjem? Kdaj so se te osebe nehale krepiti, kaj je v njih povzročilo, da so nehale verjeti v moč "odpornosti"? Kdaj pa se mi sami bojimo življenjskih korakov, kdaj pozabljamo, kako nam je življenje navsezadnje skozi preizkušnje dalo najboljše: sposobnost soočenja s težavnimi situacijami? Kdaj navsezadnje pozabljamo, da bi se morali v večji meri zavedati, kako so problemi resnično (kot je, ne vem že kateri mislec, zapisal...) okorno zavite priložnosti za osebno rast?

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (24)

Mariza Perat

Življenjski podatki nekaterih pokojnih duhovnikov, ki so delovali pri sv. Ivanu

Prof. Ivan Reščič

V zapiskih Slovenskega pastoralnega središča beremo:

"Cerkev sv. Ivana je tesno povezana s svetniškim duhovnikom Ivanom Reščičem, ki jo je oskrboval nad trideset let. Prav po njegovem požrtvovalnem dušnopastirskem delu, ki ga je opravljal pri sv. Ivanu, je ta cerkev zaslovela v Gorici kot "slovenska cerkev".

Ivan Krstnik Reščič se je rodil v Gorici leta 1877. Obiskoval je osnovno šolo, ki jo je takrat vodilo društvo Sloga, nato se je vpisal na gimnazijo. Čez dve leti je opravil sprejemni izpit na slovenskem moškem učiteljskišću v Koprnu in tu leta 1896 maturiral.

Poučeval je najprej v Srednjem Lokovcu, nato na Banjšicah. V vsakodnevnem stiku z otroki in ljudstvom je vedno bolj spoznaval, koliko dobrega bi lahko naredil kot duhovnik. Zaprtil je za sprejem v semenišče, kamor je leta 1902 bil sprejet. V zadnjem letu bogoslovja je postal prefekt v Alojzijevišču, leta 1906 pa je v goriški stolnici bil posvečen v duhovnika. Najprej je bil kaplan v Bovcu, že po enem letu pa ga je nadškof Sedej poklical v Gorico, da bi tu postal učitelj in katehet v mestni gluho-nemnici.

Novi vzgojitelj se je kmalu naučil govornice gluho-nemnih, kar mu je omogočalo, da se je uspešno posvetil vzgoji in izobrazbi otrok. Med temi je bil tudi poseben oddelek za slovenske gluho-neme otroke. Prav zaradi teh je g. Reščič predlagal, da bi na slovenskem učiteljskišču za tiste, ki bi to želeli, vpeljali lekcije o poučevanju gluho-nemnih otrok. Leta 1909, ko se je slovensko učiteljskišče iz Kopra preselilo v Gorico, je on sam bil na učiteljskišču imenovan za profesorja tega predmeta. Kot tak je skrbel, da so dijaki svoje znanje v zavodu za gluho-neme tudi praktično izvajali. Leta 1912 je prof. Reščič zaradi velikih zaslug, ki si jih je pridobil pri vzgoji in izobrazbi gluho-nemne mladine, bil imenovan za ravnatelja goriške gluho-nemnice. To mesto je ohranil do leta 1925, ko so ga italijanske oblasti predčasno upokojile. V gluho-nemnici pa je še nadalje ostal kot katehet, učitelj in

duhovni voditelj.

G. Reščič je bil znan kot mož molitve in je slovel kot izvrsten spovednik in duhovni voditelj. Bil je tudi spovednik v Slovenskem sirotišču, v zavodu sv. Jožefa ter reden spovednik v bogoslovnem semenišču.

Poleg tega je bil tajnik papeških misijskih družb in skofijski voditelj Apostolstva molitve.

G. Reščič je bil prvi, ki je v Gorici organiziral množična ljudska romanja k raznim Marijinim svetiščem. Pri sv. Ivanu je poleg prvih petkov vpeljal pobožnost prvih sobot, šmarnice in zornice. Naročil je kipa Srca Jezusovega in Marijinega, ki ju v cerkvi sv. Ivana še danes vidimo. Za Božič leta 1951 je tu prvič imel polnočnico.

Leta 1944 je g. Reščič v Podgori nadomeščal tamkajšnjega župnika

Stanka Staniča. Ko se je ta naslednje leto župniji odpovedal, je g. Reščič v Podgori postal župni upravitelj, leta 1946 pa župnik. Zaradi bolehnosti pa se je naslednje leto župniji odpovedal.

Do leta 1954 je še maševal pri sv. Ivanu, nato ga je nadomestil prof. Mirko Filej.

G. Ivan Reščič je umrl v Gorici 28. julija 1955.

/dalje

Prof. Ivan Reščič

Kaj bo s Slovenijo?

Zaradi krize in razhajanj v politiki negotova prihodnost države

Dogodki in izkušnje potrjujejo, da ljudje postajajo čedalje bolj ravnodušni do ravnanj in teženj politike, do njenega boja za oblast in prevlado v družbi in državi. Soočanje med strankami na strpen in demokratičen način, kakršen je v navadi ali vsaj poizkuša prevladovati v drugih državah, so pri nas nadomestile metode, ki izhajajo iz totalitarnih ideoloških in političnih načel in izhodišč nekdanjega sistema.

Kako sicer razumeti, da v Sloveniji, ki jo ogroža najgloblja kriza v njenem delovanju kot države do sedaj, ni mogoče zagotoviti temeljnega družbenega soglasja o ukrepih, ki bi narodno skupnost rešili pred razpadom? Vlada deluje odločno, tudi s podporo in razumevanjem evropskih ustanov in ZDA, da bi zavarovala in uveljavila program varčevanja, ki bi omogočil tudi vnovični zagon gospodarstva, vendar pa sta jo blokirala oba sindikata slovenskih policistov. Ne popuščata v svojih zahtevah in še naprej grozita z referendumom, s katerim bi lahko zaustavili celoten program in napore vlade Janeza Janše in državo pahnili v nejasno in negotovo prihodnost.

Dogodki, ki potekajo sedaj oziroma bodo prepoznani kmalu, bodo morda omogočili uveljavitev jasnejših razmerij in odnosov, kar naj bi ugodno vplivalo na strpnost v državi in politiki. Velik pomen pripisujejo kongresu stranke Socialnih demokratov, ki bo 2. junija v Kočevju in na katerem bo za predsednika znova kandidiral Borut Pahor. Zoper njega je potekala

kampanja v občilih in pri vseh predstavnikih t. i. slovenske levnice. Pahorju najbolj očitajo, da je strpen in razumevajoč z vlado in celo prijatelj Janeza Janše. Največji Pahorjev nasprotnik in kandidat za novega predsednika Socialnih demokratov je dr. Igor Lukšič, nekdanji minister in na prejšnjem kongresu odstavljeni podpredsednik stranke. Nekatere raziskave kažejo, da bo Borut Pahor ponovno izvoljen za predsednika Socialnih demokratov, v tem primeru pa bo na volitvah letošnjo jesen domnevno kandidiral za novega predsednika države. Če pa bi bil Borut Pahor na volitvah za predsednika Socialnih demokratov poražen, bo domnevno ustanovil novo politično stranko. Še pomembnejše je, da se je pričel rušiti ugled Zorana Jankovića, us-

Borut Pahor

tanovitvelja stranke Pozitivna Slovenija in ljubljanskega župana. Davčna uprava ga je ovadila tožilstvu, ki ga preiskuje zaradi poslov trgovske družbe Mercator v Nišu (Srbija), poslov v družbi Grepa, ki je gradila stadion Stožice v Ljubljani, spreminjanja namembnosti

zemljišč v Ljubljani in nepravilnosti v Lekarni Ljubljana. Zoranu Jankoviću se odrekajo tudi njegovi vplivni somišljeniki in prijatelji, med njimi sociologinja in publicistka Spomenka Hribar. Zoran Janković je bil doslej nedotakljiv pred kriminalističnim in tožilskim pregonom. Predsednik evropskega sveta Herman Van Rompuy se med obiskom in pogovori s predstavnikmi države, parlamenta in vlade ni želel srečati z Zoranom Jankovićem. To domnevno zaradi njegovih spornih povezav z ljudmi, ki so vpleteni v trgovanje z mamilami, s prepovedanimi poživili in zaradi spornih nepremičninskih poslov.

Javnost še zmeraj z zanimanjem in ocenami spremlja zapise o propadu gospodarstva in financ mariborske nadškofije, pri čemer pa je Cerkev tudi tarča neupravičenih obtožb in sovražnih izpadov. Branko Cestnik je v komentarju, objavljenem v novi številki slovenskega katoliškega društva Družina zapisal, "da bivši mariborski nadškof in njegov ekonom nosita največje težo trenutka in zato je skrajni čas, da pre-

vzameta polno odgovornost za storjeno. Z vsakim dnem njujnega odlašanja je pogubni vrtnec, ki zdaj grabi po celotni škofovski konferenci, močnejši. Ko rečemo, da moramo zaščititi škofo, zlasti ljubljanskega nadškofa, ki je iz obrobne postal primarna tarča

vrtnica, ne rečemo, da bomo bezali pred odgovornostjo in nečednosti pometali pod preprogo". Teolog in publicist dr. Ivan Stuhec pa je v svoji novi knjigi z naslovom *Veter v megli opozoril*, "da je Cerkev v zadnjih letih v veliki meri izgubila ugled prav zaradi tega, ker je probleme držala pod pokrovko". In je dodal, "da je prišel čas, ko moramo kot posamezniki in kot skupnost znati pred javnostjo priznati tudi svoje slabosti in ranljivosti ter pokazati, da smo vsi ranljivi in nismo eni popolni, drugi pa nepopolni ljudje".

Kronika dogajanj, zlasti tistih političnega pomena in razsežnosti je bila tudi v prejšnjih dneh bogata in raznolika. Zgodovinar dr. Janko Prunk je glede na polemike o tem, kdaj je nastala slovenska vojska, zapisal, "da je bila ustanovljena 19. novembra 1918. Tedaj je general Maister v Mariboru razglasil mobilizacijo in ta vojska je s svojo akcijo preprečila, da bi Maribor pripadel Avstriji". Sodimo, da je zelo pomenljivo, da je v poročilu o stanju človekovih pravic v svetu, ki ga je objavilo ameriško zunanje ministrstvo, prvič obravnavano tudi vprašanje izvensodnih pobojev v Sloveniji, v obdobju med leti 1945 do 1947. Zapisalo je, da so javna občila v državi tudi lani imela neko vrsto samocenzure glede poročanja o odkritju množičnih grobišč domnevni nacističnih sodelavcev, ki so jih ubili med drugo svetovno vojno in po njej. V javnih občilih tudi ni bilo razprav o identiteti oseb, ki so odgovorne za te poboje.

Marijan Drobež

Nevarnost referenduma

Stop! Pristavite, policija!

V dneh po koncu redakcije bo najbrž že nekoliko bolj jasno, kaj čaka Slovenijo v bližnji prihodnosti. Govorimo namreč o največji dilemi, ki se v teh tednih postavlja v deželi na sončni strani Alp. Bo vladi uspelo prepričati policiste, naj se odpovedo referendumu, ali bodo policisti trdnejši (in bolj trmoglavni) pogajalci ter se ne bodo vdali?

Bo kompromis s policisti le dosežen?

Posledice si danes seveda lahko samo predstavljamo. V očeh številnih Slovencev je bila matična država v zadnjih tednih talka neposlusnih in upornih policistov, ki so se pokazali za izrazito nedržavotvorne. V prid takemu izjavjanju gre pripisati ugotovitve, da je zaradi policijskega zadržanja danes pod vprašajem stabilnost slovenskih bilanc. Varčevalni ukrepi, ki si jih je zamislila vlada, bi morali namreč začeti veljati že 1. junija, a dokler "uporniška" policijska sindikata ne umakneta predložene zahteve za zbiranje referendumskih podpisov, vladni ukrep ne more stopiti v veljavo. In če se to ne bo zgodilo do predvidenega datuma (1. junij), bo to prineslo izgubo na predvideni prihranek. Skratka, Slovenija bo prihranila manj od predvidenih 800 milijonov evrov. Finance so izračunale, da bi zmanjšanje varčevanja znašalo dobrih 30 milijonov evrov vsak mesec. Za Slovenijo bi

imelo to več posledic: mednarodni trgi bi izostanek v uveljavljanju varčevalnih ukrepov sprejeli z nerazumevanjem. Posledično bi bilo zadolževanje za Slovenijo vse dražje, stanje javnih financ pa vse slabše. Vlada mora najti kompromis s policijskimi sindikati (in ga je morda v času, ko to berete tudi že našla). Razlog za to pa je zelo preprosto: brez tega bo težko rešila že sklenjen kompromis z vsemi osalimi sindikati javnega sektorja. Če se bo zgodba s policijskimi sindikati še dolgo vlekla, ni namreč izključeno, da bi še kdo drug, ki je varčevalne ukrepe že podpisal, začel tar-

nati in izražati nezadovoljstvo. Skratka, zgodbo je treba tako ali drugače skleniti čim prej in čim manj boleče. Po drugi strani pa je treba razumeti, da so bili policisti vse doslej res med tistimi kategorijami, ki niso bile

finančno in stimulacijsko nagrajene v sorazmerju s težavnostjo poklica. Policija, predvsem tista, ki je bila na terenu, je do vlade in oblastnikov razvila precejšnjo nezaupljivost. Kot je v vročih dneh pogajanj povedal vodja Sindikata policistov Slovenije Zoran Petrovič, ni primarni problem sporazum sam na sebi. Problem, ki ga vidijo v članstvu sindikata, je predvsem nezaupanje v vladni aparat (ne glede na politično barvo), ki da jih je v preteklosti že večkrat zavedel. Tudi zaradi tega bi morali obe strani priti do nekega dogovora, ki bi bil tako zastavljen, da policijska stran v njem najde zelene garancije o resnosti.

Učinkovitejša policija za pravnejšo državo

Tak kompromis bi bil še kako

slovenske države. Šlo je za aretacijo več kot 50 oseb, vpletenih v trgovanje z mamilami: v akciji so policisti zasegli velike količine mamil, pa tudi orožje (celo bombe). To se je zgodilo le dobrih pet mesecev potem, ko je v Sloveniji počila afera s steroidi in anaboliki, in le slabi dve leti potem, ko je za rešetke šel slovenski mamilarski kralj Dragan Tošič. Pa tukaj so še zelo številni primeri gospodarskega kriminala belih ovrtnikov, ki sploh niso prišli do sodišča (edina izjema je zadeva "čista lopata"). Kaj želimo s tem povedati? V Sloveniji je še vedno veliko sivih con, ki so nekje na meji med legalnim in ilegalnim. Policija in pravosodje (tožilstvo) bi morali to nejasno območje nadzirati veliko ustrezneje. Danes pa ima organiziran kriminal (žal) v Sloveniji dokaj prosto pot: dokaz za to so pogosti neuradni obiski agentov ameriške agencije proti mamilom DEA ravno v Ljubljani. Med primarnimi težavami za tako stanje je tudi pretanka vez legalnosti, ki povezuje za to postavljene organe. Tukaj najdemo politične spore na ravni vlada-policija-sodstvo, ki rojevajo nove in nove nespozorazume ter majojo zaupanje med institucijami. Tukaj pa najdemo še vedno tudi vzroke, zaradi katerih je za slovenske organe pregona zelo pogosto mižanje ob problemih gospodarskega kriminala sprejemljiva rešitev. Dobro zastavljen kompromis sedanjih pogajanj med vlado in policijskimi sindikati pa bi lahko bil prvi korak na dolgi poti normalizacije razmer.

Andrej Černic

Kratke

Univerza na Primorskem / Nagrada Glasnik znanosti tudi Jadranki Cergol

Dr. Jadranka Cergol je med letošnjimi prejemniki nagrade za vrhunske znanstvene dosežke Znanstvenoraziskovalnega središča UP. Nagrado Glasnik znanosti že enajsto leto podeljuje koprsko vseučilišče. Nagrado bosta prejela tudi Tomaž Grušovnik in Inštitut za dediščino Sredozemlja UP za posamezne vrhunske znanstvene dosežke raziskovalnih skupin.

Jadranka Cergol je klasična filologinja in asistentka te stroke na koprski univerzi. Poznamo jo kot aktivno članico Slovenske zamejske skavtske organizacije, že vrsto let sodeluje v zamejskem in širše slovenskem medijskem prostoru kot publicistka in recenzentka.

Jubilejni deseti Ekopravnik v Tolminu: kriza ponuja podeželju tudi priložnost samooskrbe

V središču Tolmina je potekal jubilejni, deseti Ekopravnik v organizaciji ekoloških kmetov Severne Primorske. Sončen dan in velika, pestra ponudba sta pogojevala prav tak obisk ljudi od vsepovsod. V nadaljevanju sejma, pod večer, so si na kobariškem trgu ljubitelji ekološkega pridelovanja izmenjavali tudi sadike. Uradno odprtje sejma se je pričelo 12. maja ob 10. uri z nastopom otrok iz vrta in domačih ljudskih glasbenikov z večglasnim petjem in mednarodno zasedbo Triplats. Prisotne je nagovoril podžupan Občine Tolmin Darjo Velušček. Pohvalil je organizatorje in pridelovalce, ki so se odgovorno odzvali potrebi po zdravi prehrani za samooskrbo. V Posočju je ohranjena čista narava in zato osnova za kakovostno pridelavo, zdravo življenje domačinov ter možnost, da vse to oblikujemo kot turistično ponudbo kakovostnih delovnih mest in spodobnega zaslužka visoko specializiranih ponudnikov. V imenu organizatorja je Marija Bončina, predsednica Združenja ekoloških kmetov Severne Primorske, ob jubileju izrazila navdušenje nad desetletnim razvojem sejma in predvsem domače in okoliške ponudbe. Stiske na trgu dela in energije bodo postale obenem nuja in še več priložnosti za pridne roke podeželja tudi za naprej. Sicer pa so stojnice s ponudbo domačih izdelkov in pridelkov na osrednjem tolminskem trgu zaživele že ob osmi uri. Najprej so šle v prodajo ekološke sadike raznovrstne zelenjave in zelišč, kot tudi namazov iz njih, nato pa še med, izdelki iz naravnega voska, marmelade, sokovi, ekološko vino ..., ovčji in kravji sir, mesni izdelki in tudi ekološke malice. Večino hrane so prodajalci ponujali tudi v pokušnje. Skoraj vsak, ki je ugotovil, da ima ekološko pridelana hrana boljši okus, je tudi kaj kupil. Iz videmske pokrajine so prinesli pridelke iz sivke, kot so eterična olja in kozmetika. Na stojnici Turistične zveze Gornjega Posočja so ponudili veliko promocijskega materiala in prijazno svetovali. Razveseljivo je, da se je organizatorjem, letos že drugič, pridružil tudi Triglavski narodni park s postavitvijo nove mobilne informacijske točke in z delavnico. / MM

Dr. Rosvita Pesek prihaja v Dvorano prve slovenske vlade

Pred kratkim je pri Mohorjevi založbi Celovec izšla knjiga Osamosvojitvena vlada – Kako so gradili državo. Avtorica knjige je zgodovinarica in novinarka dr. Rosvita Pesek. Knjiga prinaša zgodovinski oris ekipe, ki je Slovenijo v takratnih zelo hudih časih pripravila na demokratično in samostojno življenje. Demosova vlada, ki ji je predsedoval krščanski demokrat Lojze Peterle, je bila izvoljena 16. maja 1990, dober mesec po zgodovinskih volitvah. Svoje delo je sicer opravljala le dve leti, vendar je v teh dveh letih - ključnih za obstoj Slovenije, izvršila veliko pomembnih nalog. Njej gre mnogo zaslug za to, da ima slovenski narod danes svojo neodvisno in mednarodno priznano državo. Avtorica se v knjigi med drugim sprašuje, "ali smo imeli v zgodovini še kakšno vlado, ki je objubljala več in ki je predvsem ustvarila več, kot so suverenost, neodvisnost, služenje vojakov doma, lastna valuta". Mi pa se lahko vprašamo: Smo na to državo danes ponosni? Se zavedamo pomena, ki ga za narod imajo samostojnost in neodvisnost, demokratičnost, spoštovanje človekovih pravic, svoboda govora...? Ali dovolj cenimo vse vrednote, ki so jih graditelji nove države s trdom uveljavili za vse nas? Bliža se praznovanje 21. obletnice samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Ob tem prazniku Ženski odbor SDS vabi na predavanje dr. Rosvite Pesek s predstavitev njene knjige v soboto, 23. junija 2012, ob 20. uri v Dvorani prve slovenske vlade v Ajdovščini.

Prvi del knjige predstavlja oris dogajanja v tistih usodnih letih, v nadaljevanju pa je delo vlade predstavljeno skozi pogovore z 29 člani vlade. Intervjuji so v drugem delu knjige tudi v celoti objavljeni. Knjiga šteje kar 762 strani, vsebuje bogato fotografsko gradivo in tudi dokumente, ki jih v arhivih ne najdemo. Obeta se nam torej zanimiva predstavitev dogodkov, ki so zaznamovali zgodovino nastanka Slovenije. Priložnost, ko bomo lahko ob srečanju z novimi dejstvi tistega časa ponosno rekli: Živim v svobodni, neodvisni državi Sloveniji! Lepo vabljeni! / Klara Remec

MESTNA KNJIŽNICA in ČITALNICA IDRJA v sodelovanju
z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

vabi na predstavitev knjige

Marije Kacin

PRIMORSKA ŠOLA NA PREPIHU

v četrtek, 7. junija 2012, ob 19. uri
v prostorih knjižnice

Ad formandum

Koristen mini master za javne upravitelje

Sodelativno diplom se je v torek, 22. maja zvečer, končal mini master za javne upravitelje, ki ga je uprava Občine Sovodnje ob Soči priredila za vse izvoljene svetnike v sodelovanju z agencijo Ad formandum. Mini masterja se je udeležilo deset izvoljenih svetnikov iz sovodske občine; pridružili so se jim tudi števerjanski in pokrajinski svetniki. Na 45-urnem tečaju, ki je obravnaval strokovno terminologijo in komunikacijo v javnosti v slovenskem

revizor Vojko Lovriha, odvetnika Walter Coren in Aleš Kapun ter pravnik Igor Giacomini. Poleg tega sta bila na programu še komunikacija in nastopanje v javnosti: svetniki so stopili pred

jeziku, so upravitelji podrobneje spoznali vlogo in avtonomne pristojnosti občin v luči ustavnih načel, preučili so državno in deželno zakonodajo o delovanju krajevnih uprav in pomen občinskega statuta in pravilnikov. Beseda je tekla tudi o vlogi in pristojnostih političnih in tehničnih organov in o odgovornosti pri opravljanju javnih funkcij. Posebno pozornost so med predavanji namenili občinskemu proračunu in obračunu in davkom, ki se neposredno tičejo občinskih blagaj. O teh temah so spregovorili

kamero in s pomočjo strokovne izvedenke Anite Mirjanič spoznali, kako govoriti samozavestneje in pozorno poslušati, kako analizirati in uporabljati govorico telesa v svoj prid in kako vplivati na ljudi med svojim nastopom. O strokovni terminologiji v odnosu do javnih ustanov je spregovorila prevajalka Laura Sgubin, medtem ko je jezikoslovka Matejka Grgič obravnavala sistem jezika, stike med različnimi jezikovnimi sistemi, spregovorila je o pragmatiki jezika in o njegovih različnih rabah v različnih okoljih. V mini

masterju je potekalo tudi javno srečanje z naslovom Razlastitve, nujno zlo?. Odvetnik Walter Coren je spregovoril o postopku odvzema zasebne lastnine za javno korist.

Mini master se je končal s podelitvijo diplom, ki jih je v imenu Ad formanduma izročila Majda Klanjšček, odgovorna za delovanje goriškega sedeža slovenskega zavoda. Sovodska županja Alenka Florenin je ob koncu dejala: "Tečaj je bil dragocena

priložnost za vse nas, da smo poglobili znanje o temah, ki so neposredno vezane na javno upravljanje, in tako pridobili samozavest pri uresničevanju vloge, ki jo imamo kot javni upravitelji. Med samim izvajanjem programa se je izkazalo, da so teme, ki smo jih načeli, obširne in potrebujejo še dodatnega poglobljanja. Res pa je tudi, da gradiva s področja v slovenskem jeziku primanjkuje, tako kot je strokovno podkovanih predavateljev materne jezika malo. Izkušnja pa je bila zelo pozitivna in vredna truda, ki smo ga vanjo vložili".

Tečaj je bil v glavnem v konferenčni dvorani Zadrzne banke v Sovodnjah, ki opravlja pomembno vlogo pri nudenju storitev v korist vaše skupnosti.

Redni občni zbor Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje

Solidne temelje predstavlja premoženje banke

Člani Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje so v petek, 25. maja 2012, na rednem občnem zboru v Kulturnem domu v Gorici odobrili bilanco za leto 2011 in deloma obnovili upravni odbor.

Poslovanje banke v letu 2011 odraža bodisi napetosti na svetovnih finančnih trgih in težave krajevnega gospodarstva bodisi prizadevanja banke, da s skrbnim gospodarjenjem in z izboljšanjem rentabilnosti premostijo sedanje nenaklonjene razmere.

Predsednik Dario Peric je povodni predstavilvi konteksta delovanja zadrznih bank in Zadrzne banke Doberdob in So-

krajevne skupnosti s porazdelitvijo 114 podpor.

Pri predstavitvi bilance je ravnatelj Flavio Mosetti poudaril podatke, da je banka namenila posebno pozornost omejitvi stroškov in da jih je preudarno nadzirala. Povišek davčne stopnje je tudi deloma vplival na nekoliko nižji dobiček (72.612 evrov), ki ga je občni zbor odobril in porazdelil v zakonske rezerve in v vzajemni sklad za promocijo in razvoj sodelovanja. Županja občine Sovodnje ob Soči Alenka Florenin je pozdravila člane in se zahvalila banki za vsestransko podporo domačim društvom in ustanovam ter se posebej za razpoložljivost dvorane, ki se je občani radi poslužujejo. Sodelovanje med akterji, ki de-

manjše (+0,96%) povečanje postavke operativnih stroškov otipljiv dokaz, da je banka namenila posebno pozornost omejitvi stroškov in da jih je preudarno nadzirala. Povišek davčne stopnje je tudi deloma vplival na nekoliko nižji dobiček (72.612 evrov), ki ga je občni zbor odobril in porazdelil v zakonske rezerve in v vzajemni sklad za promocijo in razvoj sodelovanja.

Županja občine Sovodnje ob Soči Alenka Florenin je pozdravila člane in se zahvalila banki za vsestransko podporo domačim društvom in ustanovam ter se posebej za razpoložljivost dvorane, ki se je občani radi poslužujejo. Sodelovanje med akterji, ki de-

vodnje pozval člane k tesnejšemu sodelovanju, saj je krajevni značaj bančnega zavoda prednost tako za člane kot za banko. Lokalna skupnost mora priznati in čutiti banko kot del tega ozemlja in aktivno sodelovati pri njenem razvoju, da lahko še naprej ostane samostojna. "Če bomo čutili našo banko zgolj kot poslovni ali finančni subjekt, bomo naredili veliko napako in verjetno izgubili nekaj, kar ni v lasti nekega znanega ali neznanega pravnega subjekta, temveč nekaj, kar dejansko in zgodovinsko pripada naši lokalni skupnosti". V ta namen je predstavil tudi projekt *Namenjeno članom*, s katerim se člani vseh zadrznih bank v deželi (skupaj več kot 50.000 članov) brezplačno lahko predstavijo na spletu ostalim članom in jih seznanijo z ugodnostmi, izdelki ali storitvami. Banka je povečala število članov in kljub nižjemu dobičku ohranila lansko višino prispevkov za šolske, kulturne, športne in druge dejavnosti v prid razvoja

ločilih in skupno ponderirano tvegano aktivo, 18,66%. Ta podatek je nad povprečjem ostalih zadrznih bank v deželi (14,20%) in drugih bančnih velikanov. Previdnostni varnostni količnik, ki ga postavlja Banka Italije, je 8%.

Skrbno gospodarjenje in izboljšanje rentabilnosti v primerjavi s poslovanjem v letu 2010 pa odražajo podatki ekonomskega računa. Kljub nenaklonjenim ekonomskim razmeram so se poslovni prihodki povečali za celih 11,66% (drugi najboljši dosežek med 15 deželnimi zadrznimi bankami), in to z omejevanjem neprofitnih marž pri poslovanju. Skladno s podatkom za celo Deželo, s položajem svetovnega gospodarstva in ob poslabšanju objektivnih težav strank pri vračanju prejetih sredstev so se upravitelji Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje odločili za previdnostno razvrednotenje terjatev, saj so ob koncu leta odpisali kar 503 tisoč evrov terjatev. Tudi v letu 2011 je

lajo za isto območje in za iste ljudi, lahko v sedanjih razmerah pripomore k izboljšanju pogojev in k rasti območja. Igor Komel, ravnatelj Kulturnega doma, se je v pisnem sporočilu zahvalil banki za pozornost in pomoč, ki jo izkazuje kulturnim, športnim in ostalim organizacijam v našem prostoru. Predsednik deželne zveze Zadrznih bank Giuseppe Graffi Brunoro je podčrtal dejstvo, da na deželni ravni zadrzne banke pridobivajo vedno večjo vlogo na trzišču, saj kljub težkim razmeram si prizadevajo za razvoj domačega območja. Na državni ravni so priprave za nov javni sklad, ki bo okrepil solidnost sistema zadrznih bank in jamčil strankam vse zaupane prihranke, v končni fazi.

Za triletno obdobje sta v upravni odbor bila potrjena Bogdan Butkovič in Mario Gergolet. Iz upravnega odbora je odstopila Maja Humar, na njeno mesto je bil izvoljen Ugo Tomšič. Aldo Cunja pa je bil izvoljen kot nadomestni član Nadzornega odbora.

Italija mačeha za ženske in mlade Možnosti zaposlitve ni!

Skoraj 34% Italijank v starosti med 25 in 54 letom, ki so v zvezi, ni zaposlenih. V skandinavskih državah je takšnih manj kot štiri odstotke, povprečje v Evropski uniji pa znaša 19,8%. Kar štiri od desetih mladih med 25 in 34 letom se vedno živijo pri starših, večinoma zaradi brezposelnosti.

Italija se med članicami EU po zaposlenosti med ženskami s tem uvršča na zadnje mesto, v objavljenem letnem poročilu za 2011 o ekonomsko-socialnih razmerah v Italiji opozarja državni statistični urad Istat. A to je le ena od skrbi vzbujajočih ugotovitev Istate. Italijanske matere imajo v primerjavi z očeti znatno manjše možnosti najti zaposlitev. Na severu države je verjetnost, da bodo našle zaposlitev, kar devetkrat manjša, na jugu pa kar 14-krat manjša, kot velja za očete. Že vse od 60. let prejšnjega stoletja je po ugotovitvah statistikov blokirana socialna mobilnost. Socialno-ekonomski status

staršev še vedno močno določa socialno-ekonomski status otrok. V generaciji, rojeni v 80. letih prejšnjega stoletja, je zgolj nekaj več kot petina otrok modrih ovratnikov prestopila prag univerze, medtem ko je ta delež za otroke iz družin višjih slojev dosegel slabih 62%. Zgolj 8,5% otrokom, ki so se rodili "navadnim" delavcem, se uspe prebiti do profesionalnega poklica (odvetniki, notarji, farmacevti itd.), postati podjetnik ali prevzeti vodstveni položaj. Vse bolj se povečuje dihotomija na trgu dela med začasnimi zaposlitvami in delom za nedoločen čas. Če je v generaciji rojenih v 60. letih delež atipičnih zaposlitev znašal dobrih 23%, v generaciji rojenih v 80. letih znaša že skoraj 45%.

Skoraj vsak drugi mladi Italijan, ki ima delo, je danes torej zaposlen za določen čas, projektno ali pa ima eno od preostalih več kot 40 različnih oblik pogodb o začasnem delu. Stopnja brezposelnosti med mladimi po zadnjih po-

datkih dosega že skoraj 36%.

Zaskrbljujoč je podatek, da je tudi po desetih letih od podpisa prve pogodbe o začasnem delu brez zaposlitve za nedoločen čas še vedno približno tretjina Italijanov, deset odstotkov pa jih je brezposelnih.

Še slabši podatki prihajajo z manj razvitega juga države. Če je država leta 2010 za zdravstvo namenila približno 1800 evrov na posameznika, je ta številka v avtonomni pokrajini Bocca na severu znašala skoraj 2200 evrov, na Siciliji pa manj kot 1700 evrov.

Neenakost med severom in jugom se kaže tudi v socialnih storitvah, ki jih zagotavljajo občine. Občine za socialne storitve v povprečju letno namenijo 116 evrov na posameznika, vendar v Trentu na severu skoraj 300 evrov, v Kalabriji pa vsega 26 evrov.

A vse ni črno. Tako Italijani kot Italijanke se lahko med Evropejci pohvalijo z eno najdaljših življenjskih dob. Italijani v povprečju živijo 79,4 leta, Italijanke pa 84,5 leta. Dlje od Italijanov živijo le Švedi (79,6 leta), od Italijank pa Francozinje in Španke, ki živijo 85,3 leta.

POTOVANJE Z OKUSOM

Slavica Radinja

Masleni piščanec (butter chicken) (Indija)

Sestavine:
 1 kg piščanca brez kosti in kože
 sok 1 limone
 sol
 1 čajna žlička rdeče pekoče paprike
 6 strokov česna
 8-10 zrn popra
 2,5 cm dolga skorja cimeta
 2 lovorova lista
 8-10 mandljev
 semena 3-4 strokov kardamoma
 1 lonček jogurta
 3 žlice olja
 2 sesekljani čebuli
 2 čajni žlički česnovne mase
 1 čajna žlička ingverjeve mase
 2 čajni žlički koriandra v prahu
 1 čajna žlička kumine
 1/4 čajne žličke kurkume
 400 gr paradižnika
 1/2 litra piščančje juhe
 3 žlice mehkega masla

serju spremenimo v gladko maso. Začimbe zmešamo z jogurtom, koriandrom, kumino in kurkumo in jih nato dodamo piščancu. Premešamo ga in pustimo v hladilniku še eno uro. Na zmernem ognju segrejemo olje in nato pre-

pražimo čebulo, dokler ni rumenkasto-rjave barve. Čebulo dodamo ingverjevo in česnovno maso, ki smo jo pripravili tako, da smo ingver in česen v prahu pomešali z vodo. Po eni minuti dodamo piščanca, a brez ostalih začimb, v katere smo ga prej dali. Piščanca cvremo, dokler ni dobro pečen, nato mu dodamo paradižnik, ki smo ga predhodno spremenili v gosto tekočo maso, piščančjo juho in preostale začimbe, v katerih smo marinirali piščanca. Kuhamo toliko časa, dokler nima omaka polovice prvotne prostornine. V majhni posodi stopimo maslo in ga nazadnje prelijemo čez piščanca, preden jed serviramo.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
 Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
 Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
 Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
 Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
 www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
 tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
 Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
 Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 29. maja, ob 14. uri.

Dežela vinotočev, šmarnice in gradov v oblakih (4. del)

Razkrojene hrvaške vasi na Gradiščanskem

Gradiščanska, ki je bila s plebiscitom leta 1921 priključena Avstriji, je poleg panonskih arhitekturnih značilnosti obdržala narodnostno pisanost in raznolikost, ki je prava posebnost te male obmejne dežele. Madžarski napisi so nas spremljali vsepovsod, pa čeprav bi si sami v parku ali muzejih želeli nekaj informacij v angleščini. Tudi priimki, na katere smo naleteli med raziskovanjem krajin, so nas stalno opozarjali, da se tu, v osrčju Evrope, stikajo slovanska, nemška in ogrska kultura in da se Burgenland ravno zaradi te raznolikosti močno razlikuje od ostalih avstrijskih pokrajin. Čeprav popotnik tega sicer ne opaža ravno na vsakem koraku, kot recimo na Novomeškem, naseljujejo te kraje tudi Romi, ki imajo priznane pravice v enaki meri kot druge manjšine in imajo celo tri časopise in televizijske oddaje v svojem jeziku. O neurejenih romskih naseljih, barakah in podobnem, pa seveda niti sledu. Avstrija pač. Zanimivo je, da iz anket in raziskav izhaja, da je ravno neopazna romska manjšina najbolj aktivna in najbolj angažirana v društvenih in dejavnostih, obenem pa so Romi tisti, ki so najbolj nezadovoljni s statusom in bi zase hoteli več pravice. Ko smo z zanimanjem opazovali

lepo nanizane panonske hišice v dolgi, občestni vasi Stinatz, smo nenadoma naleteli na tablo z nam domačim imenom Stinjak in velikim napisom dobrodošli in nato še vrtec z dvojezičnim napisom, cerkev, oglasno desko in nekatere obrtne delavnice. Parkirali smo sredi vasi, ob trgu, kjer je spet v hrvaščini pisalo, da gre za enega najlepših trgov v okolici, in z radovednostjo odšli zaradi te raznolikosti močno razlikuje od ostalih avstrijskih pokrajin. Čeprav popotnik tega sicer ne opaža ravno na vsakem koraku, kot recimo na Novomeškem, naseljujejo te kraje tudi Romi, ki imajo priznane pravice v enaki meri kot druge manjšine in imajo celo tri časopise in televizijske oddaje v svojem jeziku. O neurejenih romskih naseljih, barakah in podobnem, pa seveda niti sledu. Avstrija pač. Zanimivo je, da iz anket in raziskav izhaja, da je ravno neopazna romska manjšina najbolj aktivna in najbolj angažirana v društvenih in dejavnostih, obenem pa so Romi tisti, ki so najbolj nezadovoljni s statusom in bi zase hoteli več pravice. Ko smo z zanimanjem opazovali

v strahu pred Turki. In ker je bilo področje življenju prijazno in redno naseljeno, so tu našli izvrstne pogoje za obrt in kmetovanje. Zanimivo je, da gre za zelo arhaične, med seboj po jeziku in kulturi raznolike skupine, ki nikoli niso sestavljale politične enote, poleg tega so se po drugi svetovni vojni gradiščanski Hrvatje odločili, da ne bodo prevzeli knjižnega jezika jugoslovanskih Hrvatov za svojega, ampak so optirali za drugo, veliko dražjo in težjo varianto, za izum svojega standardnega jezika. Kulturno

in politično so bili namreč veliko bolj navezani na Avstrijo kot na Jugoslavijo, srbohrvaščino pa so občutili kot tujek. Že ob naselitvi so namreč od prvotnega avstrijsko-madžarskega okolja prevzeli življenjske navade in celo stil gradnje naselij. Posebneži, ki so uživali tudi pose-

ben status, so bili le Vlaha, ki so se naselili na območju Oberwart. Ti so govorili poseben dialekt, oproščeni so bili skoraj vseh dajatev, lokalni plemiči pa so jih izobraževali za vojsko in policijo. Daleč naokoli so bili znani tudi kot odlični prekupevalci in trgovci z živino.

Na dolgo bi lahko pripovedovali o zgodovini gradiščanskih Hrvatov, o njihovem obstoju pričajo namreč imena številnih naselij, med katerimi naj omenimo le Kroatich Tschantschendorf, dvojezičnih napisov pa je na prvi pogled veliko več kot na območju, kjer prebivajo Koroški Slovenci. Nekako tako kot bi bila ta manjšina manj sramežljiva in bolj odločna. Nikoli namreč nimaš občutka, da so bili še v devdesetih letih prejšnjega stoletja tudi gradiščanski Hrvati deležni sovraštva in napadov. Sedaj poteka življenje v teh krajih mirno, Evropa je prinesla gospodarsko rast, odprtje mej, gradiščanski Hr-

vati pa lahko računajo na dvojezične vrtnice in šole, na dvojezično gimnazijo v Oberwartu ter na tednik Hrvatske novine, hrvatske oddaje v sklopu deželnega studia državnega radia in televizije ORF, katoliški tednik ter več nadregionalnih in lokalnih glasil. Bogata je dejavnost folklornih skupin in pevskih zborov, ki velikokrat zaidajo na gostovanje tudi v naše kraje; v dokaz, da tudi pri mladini še obstaja narodna zavest, pa je v Velikem Britaniji/Grosswarasdorfu zaživela KUGA, Kulturna Zadruga mladih generacij, v njej nastajajo številne hrvaške rock in pop skupine, izdajajo se knjige in prirejajo razstave. Mi seveda vsega tega nismo videli in okusili, pričakalo nas je le nekaj zaspanih, od prve poletne vročine zamorenih vasi, ki so delovale, kot bi bile del neke daljne, otožne preteklosti. In zadovoljili smo se z obiskom cerkva in ogledom nekaterih malih obrtnih delavnic, ki se ukvarjajo z barvanjem tradicionalnih pirov, ter seveda narodnega muzeja v Stinjakih.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

114

Te dni sem bil ponovno deležen opazke, da se v rubriki Kaj sploh počnem tukaj, ki jo pišem že precej časa, prevečkrat navezujem na knjige, češ da je danes s knjigami križ, prvič, da jih doma sploh nimaš kam več dati, drugič, da jih je itak preveč, se zato vsega ne more brati, tretjič, da je to moje pisanje izven časa, češ da naj bi Slo za ponavljanje, in še vrsto teh navedb sem prejel o tem, kako so knjige danes odveč.

Tokrat se ne bom ponovno ukvarjal s tistimi, ki me učijo pisati, ker gre za ljudi, ki sami niso nikdar ničesar napisali, a radi druge dušebrižniško poučujejo, kako in kaj je treba pisati, vsi omenjeni bi tudi Novi glas na mojem mestu urejevali po svoji meri, za katero sicer trdijo, da sloni na širokem vedenju, poznavanju razmer, zgodovine, družbe in sedanosti, po mojem mnenju pa gre za majhnost, predvsem pa ozkoglednost, ki si je naš tednik ne zasluži, saj smo pri Novem listu ter Katoliškem glasu prej, kot tudi pri našem Novem glasu vedno prizadevali za širino, odprtost, za združevanje in povezovanje. Ker sem pri omenjenih dveh tednikih, ki smo ju združili v Novi glas, aktivno in vrsto let sodeloval, pri Novem glasu pa sem prisoten od prve številke, lahko tudi povem, da bo Novi glas tak tudi v prihodnje. Vsem omenjenim dušebrižnikom je lastno predvsem to, da sami ne naredijo in napišejo ničesar, četudi sem jim osebno že večkrat ponudil, naj kaj napišejo, se pod svoj zapis lepo podpisajo, in bom to rad objavil, tudi zato, da se bom sam naučil lepše in bolje pisati, če že sodelavec tokrat ne omenjam, a vem, da tudi njih izjemno moti to "dirigiranje od zunaj", ki je sicer vsepovsod prisotno, o čemer najlepše pričajo jutranji pogovori v barjih, ko imaš občutek, da s (m) o vsi nogometni selektorji, vsi politični, ekonomski in drugačni izvedenci, vsem pa nam je zadnje čase lastna tudi očitna mržnja do sedanje politike, ki med nami nima nobenega ugleda več.

Ta odklonilni odnos do knjig, pri nekaterih gre prav za tiho mržnjo, kaže na več stvari, predvsem pa na kulturo tistega, ki tako govori. Če sem se pred leti še zabaval, ko sem poslušal, kako so tako imenovani izobraženci na dolgo in široko debatirali o knjigah in pisateljih, katerih niso nikdar prebrali, so pa zato na časopisnih straneh kulture poševo prebrali kako z levo roko napisano recenzijo knjige, se danes ne zabavam več ob poslušanju očitkov, da se ponavljam, ko pišem o knjigah. Ko mi je pred kratkim to rekel nekdo, sem ga vprašal, ali se on ne ponavlja, če pri svojem delu ne počne vedno istih in vedno enakih stvari, tudi napak, a je ostal pri svojem.

Že sloviti Dale Carnegie (1888-1955), ameriški pisec uspešnic, kot je Kako si pridobiš prijatelje (gre za enega najbolj prevajanih bestsellerjev vseh časov), je v enem svojih priročnikov za poslovneže in vse, ki delamo v javnosti, napisal pravilo, ki se ga sicer že od nekdanj držijo v Cerkvah predvsem jezuiti: "Če hočeš in vedno zmagati, se moraš debati izogniti"! Mož, ki je napisal gotovo najbolj uspešne ter najbolj prodajane knjige vseh časov za poslovneže in javne osebnosti, je že vedel, kako se reči streže, priznam pa, da sem se iz njegovih knjig, kar nekaj jih je tudi v slovensčino prevedenih, zelo veliko naučil, predvsem sem se naučil spoštovanja do drugih in drugače mislečih, ne da bi se pri tem vedel hinavsko in osladno, kot se večina, ko v sogovorniku naleti na človeka, ki ima nasprotno mnenje, a mu tega predvsem zaradi osebne koristi in odvratne priljubljenosti noče povedati v obraz, ker to raje, predvsem pa bolje naredi za hrbtno in po hodnikih. Je pa Dale Carne-

gie napisal v svojih knjigah tudi vrsto napotkov, kako se je treba vesti, mimogrede se pri njegovem pisanju naučiš, če se seveda hočeš, kako se je treba v družbi dostojno vesti, kot se lahko tudi naučiš spoštljivosti do vsakega sočloveka, če se tega že drugje nisi, seveda.

Da imam sam zelo rad knjige, ni nobena skrivnost, kot tudi ni skrivnost, da se sam dnevno sprašujem, kaj sploh počnem tukaj, ker sem o tem že velikokrat pisal, a še bom, predvsem zato, ker sem ujet v čas in družbo, katerih del sem, a se tako v družbi kot v sedanjem času ne najdem več. Že res, da smo se na poti v sedanji čas in družbo vsi spremenili, a kaže, da nas je sedanji čas nekatere bolj kot druge našel nekako "bose", nepripravljene na spremembe, ki smo jim priča. In naloga vsakega, ki piše, je, da skuša razložiti, osvetliti čas in družbo, v kateri živi, naloga časnikarja je, da je pričevalec, a ne samo priča časa in dogodkov, ampak tudi tisti, ki skuša osvetliti, razložiti.

In se meni zato zdi naravno, da nadaljujem z branjem, saj so mi knjige še vedno tisto zatočišče, v katerem v miru najdem neke odgovore, če o lepoti določene pisave in drugih stvareh ne govorim tokrat. In se mi zdi, da je edino prebranje v slovensčini izdanih knjig še tisti pristni izvir žive vode moje ljube materinščine, ki je sicer okrog sebe ne najdem več prav veliko. In samo s pitjem pri izviru lahko plemenitim svoj jezik, ker nočem biti spet eden več v vrsti tistih, o katerih je mladostna ter prijazna devdesetletna gospa, ki je vse svoje življenje posvetila učenju slovensčine na najvišji ravni, Lelja Rehar Sancin, ob svojem lepem jubileju jasno povedala tisto, o čemer se pri nas ne sme govoriti, na glas je namreč povedala to, da pri nas v Italiji večina slovenskih ljudi ne piše več v slovensčini, ampak piše, sicer res s slovenskimi besedami, v italijanščini.

Pa pri moji in drugih ljubezni do knjig ne gre samo za to, gre tudi za iskanje samega sebe in za iskanje odgovorov na tisti nemirni "Kaj sploh počnem tukaj", ki te ne pusti ravnodušnega pred svetom, v katerem se sam ne znaješ, bi pa srčno rad samega sebe spremenil, da bi malo vsaj svet spremenil na bolje, a sam ne najdeš zadovoljivih odgovorov in zato bereš, bereš, iščeš in nazadnje to skušaš tudi z drugimi deliti po načelu, da smo v življenje poklicani zato, da bi z drugimi delili lepo in dobro, ostalega je itak že preveč, ne?

Ko mi je pred dnevi prijazen Danilo Čotar, pisec izjemnega niza čudovitih zgodb o pticah, če že njegove knjige o sirarstvu in velikega znanja iz agronomije ne omenjam, poslal sms sporočilo po telefonu s svojim odločnim nestrinjanjem neke moje uredniške izbire, sem se zamislil nad svojim urejevanjem časopisa, ki ni vedno enostavno, tudi zato, ker se sam še kako dobro zavedam svojih meja.

A vseeno vem, da sem na dobri poti, ker je bil od vedno Umazani Harry (Dirty Harry) moj vzornik, že iz mladostnih časov, ko je tako imenovana prevladujoča leva kulturna sfera samozvanih izobražencev Clint Eastwooda, ki inšpektorja Callahana v seriji filmov igra, imela za desničarskega fašista, posredno torej tudi mene in meni podobne, kar pa seveda isti kliki "samoznavnih" kulturnikov ni preprečevalo, da mu je samo dobro desetletje kasneje postavljala z nagradami v Cannesu, Benetkah in v Hollywoodu slavoloke s prestižnimi filmskimi nagradami, da je torej ledeno hladni Callahan, potem ko je ustrelil zadnjega zlikovca s svojo pištolo Magnum 44 v enem svojih krvavih obračunov, preprosto dejal: "Vsak človek mora vedeti, kje so njegove meje!"

Razmislek ob skorajšnjem koncu športne sezone Špice spet na državni ravni, kje pa so dekleta?

Pozorni bralci so najbrž opazili, da sprti objavljamo obračune raznih prvenstev, brz ko se tekmovanja končujejo. V nekaj dneh bo sezona v moštvenih panogah, ti-

maj na deželni ravni, kar pomeni, da so bili v tem obdobju storjeni občutni koraki. Naš šport prav gotovo ni nazadoval. Ker se na igriščih količina in kakovost opravljenega dela me-

ma laže preživi. Gre za ugotovitve, katerih namen ni poceni hvalisanje našega športa, pač pa je tu le argumentirano navajanje dejstev. Ko je treba grajati in zamejskemu športu nameniti kako kritiko, napak ne bomo zamolčali, vendar ob koncu nove uspešne sezone kaže vendarle zakoličiti, kje smo in 'koliko je ura'. Kot radi pišemo v takih primerih, obračun je torej v splošnem pozitiven...

Kateri so vrhovi omenjene piramide (Kras, Sloga Tabor, Jadran), je jasno in sprejeto. Kričeca pomanjkljivost pa je danes predvsem ženski šport. Fiziološko je, da na članski ravni (nekako od osemnajstega leta navzgor) vztraja manj deklet kot fantov. Toda nogometa ne igrajo, košarke ne igrajo, rokomet ne igrajo, v odbojki imamo na deželni ravni (največ) vsega dve ekipi, torej ne več kot 25 odraslih punc. V slovenskem športnem gibanju in Italiji bo treba zato resno razmisliti zlasti o tem, koliko ženski sploh ukvarja s tekmovalnim športom, ko vemo, da jih tudi v individualnih panogah ni veliko, prav nasprotno. Temo bi mogoče kazalo v enem od prihodnjih srečanj še dodatno poglobiti.

HC

Sloga Tabor - Sisley 10.3.2012

sta, ki se ujema s šolskim letom, dokončno v arhivu. Že sedaj pa lahko zapišemo, da bomo v prihodnji sezoni imeli v osrednjih ekipnih športih, se pravi v košarki, nogometu in odbojki, po (vsaj) eno ekipo v državnih ligah, kar je izjemen dosežek za zamejski šport. Še pred nekaj leti ni bilo pomljivo, da bi kot športno gibanje hkrati premgli nogometno D ligo, odbojkarstvo B2 in košarkarsko C1 (ali celo B2). V športnem letu 2012/2013 pa bo Kras med polpoklicnimi 'žogobrcarskimi' četrtoligaši, Sloga Tabor med odbojkarškimi drugoligaši in Jadran (mogoče še Breg, ki je zaposlen v finalu deželne C lige) vsaj med košarkarskimi državnimi tretjekategorniki. Na primer še v sezoni 2004/2005, torej pred niti desetimi leti, so igrali "špice" našega ekipnega športa ko-

rita prvenstveno z rezultati, potem trditve ne visi v zraku, pač pa je ponujen podatek menda dovolj zgovoren. Primerjava obenem krepí vtis, da bi od zamejskega športa lahko težko pričakovali in zahtevali več, četudi lahko vedno še napreduje in dosežke izboljša. Pomenljivo je, da so naši klubi vzdržali v težkem, specifičnem obdobju, ko tudi šport pesti gospodarska kriza. Marsikje ekipe propadajo, društva zapirajo vrata, slovenska športna srenja pa bržkone vztraja na solidni ravni prav zato, ker ni tako odvisna od finančnih razpoložljivosti. Okolija, v katerih so postave uspevale umetno po zaslugi izdatnih denarnih vložkov, prva izginejo. Kdor razpolaga z bazo človeških moči (odborniki, trenerji, sodelavci) in primerno ter načrtno dela z otroki in odrasčajčo mladino, pa seve-

NOGOMET

1. amaterska liga - Play-off: Primorec - Torreanese 0:1

KOŠARKA

C1 liga - Play-off, polfinale: Jadran - Pool Benetke 56:65

C2 liga - Play-off, polfinale: Breg - Ardit Gorica 67:76

ODBOJKA

Moška C liga - Play-out: Soča - Cordenons 2:3
Ženska D liga: Farra - Zalet 0:3

POGOVOR Anna Muszynska Vizintin

"Zapeljal me je lep, melodičen primorski naglas!"

Dragi bralci, predstavljam vam gospo, nad katero boste gotovo navdušeni. Njeno ime je Anna Muszynska Vizintin. Anna je Poljakinja, ki se je poročila z zamejcem in živi v Gorici. Je polonistka in slavistka. Od časa slavističnega študija na Šlezijški univerzi v Katowicah se ukvarja s slovensko kulturo, jezikom in leposlovjem v prevodih. Je tudi avtorica različnih publikacij o Sloveniji in je obenem prevajalka. Sedaj piše doktorsko disertacijo, v kateri raziskuje prevajanje kot pojav medkulturne komunikacije.

Od kod si, kaj si študirala in kako si se začela zanimati za Slovenijo?

Prihajam iz Poljske, iz velikega mesta Katowice, ki je del Šlezijske aglomeracije in šteje dva milijona prebivalcev, se pravi skoraj toliko kot cela Slovenija. Moja ljubezen do Slovenije izhaja iz ljubezni do znanja in zanimanja za druge kulture. Najprej sem študirala poljski jezik in književnost na Šlezijški univerzi v Katowicah. Ker sem bila odlična študentka, so mi profesorji predlagali, da lahko izberem še en vzporedni študij tako, da bi v petih letih pridobila dvojen magistrski naziv. Odločila sem se za slovensko filologijo, na kateri so takoj po odcepitvi Slovenije od Jugoslavije ustanovili Oddelek za slovenski jezik in kulturo.

Zakaj si se odločila prav za slovensščino?

Neizmerno me je zanimalo vprašanje, kako je mali slovenski narod, ki toliko let ni imel svoje samostojne države, ohranil svojo identiteto, jezik, kulturo in nava-

de. Takrat je bila Slovenija za Poljake, kot je napisal Jančar, "terra incognita". Želela sem spoznati, kaj je oblikovalo Slovence, kakšna je bila njihova zgodovina, umetnost, leposlovje, mentaliteta, kulturna dedščina itd.

Ko sem opravila oba magistrska študija, mi je moja znanstvena mentorica, znamenita poljska slavistka prof. Božena Tokarz, predlagala nadaljevanje raziskav in delovno mesto kot mlada raziskovalka na Oddelku za slavistiko. Na tak način sem imela večjo možnost obiskovati Slovenijo ob različnih izmenjavah mladih raziskovalcev med različnimi evropskimi univerzami. Trikrat sem prejela stipendijo Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Republike Slovenije in me je kot mladega znanstvenika večkrat imela v gosteh Univerza v Ljubljani. In tu se začneja najzanimivejši, sicer čustveno-ljubezenski del moje zgodbe: na enem izmed poletnih tečajev slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani sem srečala ljubezen svojega življenja, zamejca Fabia Vizintina. Navdihnila sta me njegova pamet in znanje, zapeljal pa me je lep, melodičen primorski naglas. Fabio, ki je v tem času že postal doktor sociologije, je bil takrat študent Tržasko univerze in je pisal doktorsko disertacijo, v kateri se je ukvarjal prav s Poljsko. Odlična razprava *La globalizzazione come spirito del tempo: un'analisi della globalizzazione e del suo impatto in Polonia* je posledica njegovih raziskav na Jagiellonski univerzi v Krakovu, na Poljskem. Tako sva

si najprej izmenjavala intelektualne izkušnje, potem tudi srce, dušo, na koncu pa prstane na občini v Gorici. Zaradi ljubezni do zamejca in slovensčine sem zapustila svojo državo in prišla v Gorico, kjer živim že skoraj dve leti.

S katerimi težavami si se srečala na začetku bivanja v Gorici?

Predvsem nisem imela pojma o italijanščini – angleščina pa v Italiji še vedno ni na visoki ravni. Sem filolog (filos logos), se pravi "ljubitelj besede". Jezik in možnost izražanja samega sebe v jeziku imata zame ogromen pomen. Najhujše more so zame tiste, v katerih imam "zamašena usta" in ne morem ničesar povedati. Človek, ki ne obvlada jezika prostora, v katerem živi, se v tem prostoru ne bo nikoli počutil doma. Priznam pa, da imam srečo (glede na moje zanimanje), da živim prav na slovensko govorečem območju. Vsekakor, veliko ljudi govori "po domače", različno kot na univerzi v Ljubljani. V Sloveniji se pravi: "Vsaka vas ima svoj glas". Še dandanes včasih čutim, da je moja glava velik habilonski stolp: na tečaju za tuje se učim italijanščino v angleščini; mož,

družina, zamejski prijatelji me učijo italijanščino preko slovensčine, učbenike pa imam v poljščini. Zraven so še slovenska narečja, "domača govornica". Res ni lahko. Moj mož Fabio (kot vsi zamejci) je naravno dvojezičen in ni-

ma nobenih težav z jeziki: perfektno govori italijanščino in slovensčino, odlično obvlada angleščino in se je neverjetno hitro naučil poljščine. Kognitivni znanstveniki so dokazali, da je to prednost dvojezičnih oseb, ki

brez težav "vsrkajo" tuje jezike.

Si pogrešala družino, prijatelje, svoje prejšnje življenje?

Seveda. Vendar danes, ko sta tako razviti tehnologija in komunikacija, pogrešanje oseb zaradi razdalje ni več tako velik problem. Obstajajo letala, vsak dan lahko govorim po skypu z družino in prijatelji iz Poljske. Pišemo SMS sporočila, maile, telefoniramo. Veliko ljudi me prihaja obi-

skovat, tudi jaz grem pogosto na Poljsko. Poleg tega me je zelo prijazno in z vsem srcem sprejela družina mojega moža: imam čudovito taščo in tasta, ki me je naučil peti slovenske narodne pesmi in ki pozna na pamet "Martina Krpana". Pridobila pa sem tudi nono, se pravi babico, zelo dobro, pametno osebo, ki pripoveduje "po domače" različne zanimive zgodbe.

Najhujše "začetne" trenutke sem preživela s pomočjo svoje "slovenske družine" in ob neprestani podpori moža, zaradi česar mu bom vedno hvaležna. Slo-

venci imate tako lepo besedo, značilno samo za vaš jezik – HREPENENJE. Včasih občutek hrepenenja zgrabi tudi mene.

Na začetku sem najbolj pogrešala svojo službo na univerzi, študente, kolege, profesorje.

Pogrešala sem intelektualno vzdušje Šlezijske univerze, ki je bila moj delovni prostor skoraj pet let. Služba, ki ti je všeč in v kateri se lahko razvijaš, ureja življenje, daje občutek smisla, občutek, da si potreben. Sedaj si sama urejam "delovni" dan: pišem doktorsko disertacijo, v kateri se ukvarjam z medkulturno komunikacijo in z raziskovanjem prevodov, seveda tudi ves čas prevajam. Počasi v prevajalsko ponudbo vključujem italijanščino, ki jo intenzivno študiram.

Kako te je sprejela zamejska družba in kakšen je tvoj pogled na zamejsko realnost?

Ker na začetku nisem poznala italijanščine, me je zamejska družba na neki način rešila pred osamljenostjo in odtujitvijo. Kot

Poljakinja sem tukaj takoj začutila bratstvo slovanskih duš: na Poljskem so Slovenci zelo spoštovani in priljubljeni ter sem ponosna, da kot prevajalka, polonist in hkrati slovenist, imam možnost posedovati med dvema lepima kulturama: poljsko in slovensko. Zamejci, Slovenci v Italiji, imate veliko prednosti: ste naravno dvojezični in dvokulturni – imate na razpolago slovensko in italijansko kulturno dedščino, da omenim le možnost branja v izvirniku bodisi slovenskega kot italijanskega leposlovja, časopisov, publikacij. Vsak jezik prinaša razširitev človeškega mentalnega obzorja, je kakor okno v drugega svet. Razen tega je okolje, v katerem živite, zelo zanimivo tudi z zgodovinskega vidika: nahaja se na stičišču treh velikih evropskih kultur: slovanske, romanske in germanske. Raznolikost in bogastvo zgodovinsko-kulturnega ekleticizma se vidita na vsakem koraku: v arhitekturi, umetnosti, kulinariki, navadah in v mišljenju, kar privlačuje in navdihuje takšne osebe, kot sem npr. jaz. Zamejci ste lahko ponosni nase, ker se družite, ste dobro organizirani, zaradi vas ostaja del Slovenije na tem območju, ker skrbite za svoje korenine in identiteto. Upam, da bo vedno tako. Tudi narava je tukaj prekrasna: lepe gore, čudovit Kras, čarobna Brda, prijazno, toplo morje, edinstvena reka Soča. Ste blizu Ljubljane, Dunaja in Benetk. Včasih se mi zdi, da se sploh ne zavedate bogastva, ki ga imate. Na Poljskem sem živela zelo dobro in, iskreno povedano, nisem nikoli mislila na emigracijo. Vendar, če se je že to zgodilo, sem res hvaležna usodi, da me je pripeljala prav v te kraje, da lahko živim tu, med Slovenci in Italijani, na meji, ki ne obstaja več.

Hvala lepa za pogovor, za tako pristržno izpoved in vsoto srečo v življenju!

Slavica Radinja

Potovanje po Sončnem sistemu

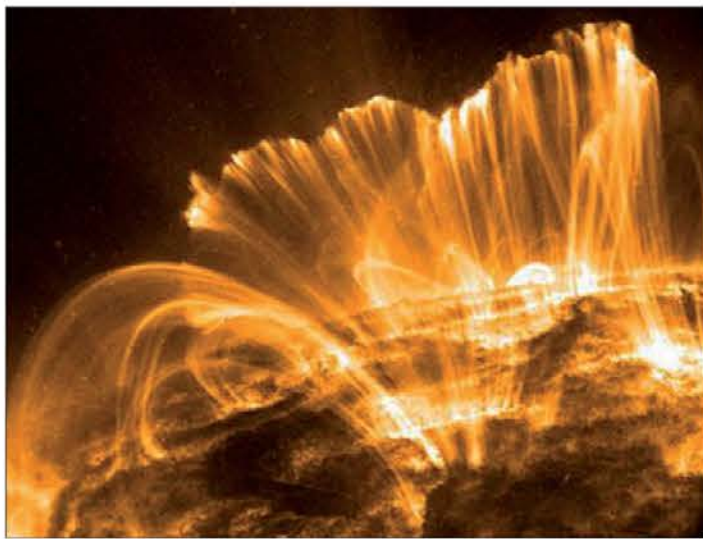
Sonce, ogromna krogla žareče plazme

Pri našem potovanju po Sončnem sistemu se bomo preselili k osrednjemu telesu Osončja, namreč Soncu samemu. Sonce je nam najbližja zvezda, ki je, kot smo povedali že pri opisu Zemlje, od nas oddaljena 150 milijonov kilometrov ali eno astronomsko enoto. V vesoljskem merilu lahko rečemo, da po velikosti spada med povprečne zvezde, ki jih najdemo v galaksiji. Pri opisih drugih zvezd zato izražamo njihovo maso v deležu Sončeve mase.

Sonce je ogromna krogla žareče plazme, to je plina, ki se je zaradi izjemno visokih temperatur ioniziral. Neki element se ionizira, ko njegovemu atomu odvzamemo enega ali več elektronov, ki krožijo okoli jedra. To se zgodi, če mu dovedemo dovolj energije. Vidna površina Sonca ima temperaturo okrog 5500 °C in presega temperaturo tališča katerekoli snovi. Njegova masa je 750-krat večja od mase vseh planetov skupaj, torej je v njem zbrane več kot 99,8% mase vsega Sončnega sistema. Premer na ekvatorju znaša 1,4 milijona kilometrov, kot če bi v vrsto postavili približno 110 Zemelj. Zaradi diferencialne rotacije je vrtenje na polih počasnejše kot na ekvatorju. Na polih se Sonce zavrti v 34 dneh, na ekvatorju pa v 25 dnevih. Pretežno je sestavljeno iz vodika, najosnovnejšega elementa, ki se z jedrsko fuzijo, spajanjem atomskih jeder, zliva v helij. V sledeh vsebuje tudi druge, težje ele-

mente. Fuzija se dogaja v jedru, kjer temperatura znaša 15 milijonov stopinj in se vsako sekundo 4 milijoni ton mase pretvorijo v energijo v obliki visokoenergijskih fotonov (delcev svetlobe). Poleg teh se proizvedejo še nevtrini, ki so skoraj brez mase in odfrčijo iz Sonca skoraj, kot da bi bilo prozorno (ne interagirajo z okoliško snovjo). Fotone pa na svojem potovanju do površja plazma večkrat vpije in znova odda. To se dogaja v sevalnem območju, ki obdaja jedro. Pot skozi to plast zato traja približno milijon let. Kasneje fotoni pridejo do konvektivske plasti, kjer se vroča plazma dviguje proti površju, hladnejša pa se spušča v globino v konvektivskih celicah, ki imajo premer približno 1000 km in so na površju vidne kot drobna zrna (granuli). Energija se tako prenese v fotosfero, najnižjo plast Sončeve atmosfere, in se izseva v vesolje. Zlahka se da izračunati, da bi lahko proizvodnjo električne energije v elektrarni v Krškem nadomestili z dvanajstimi kvadratnimi metri Sončeve po-

vršine, ki izseva ravno toliko energije. Fotosferi sledi kromosfera, kjer se dvigajo stebri plazme, ki spominjajo na plamene in jim pravimo spikule. Tu se tudi temperatura viša. Sledi prehodno območje, kjer se temperatura dvigne na milijon stopinj, za kar še ni jasne znanstvene razlage. Nazadnje nastopi še sončeva korona, ob-

močje zelo redke plazme, ki se razteza do večje razdalje od Sonca in se kasneje razblini v prostor. Temperatura znaša tu okrog 2 milijona °C. Domnevno povzročajo to segrevanje magnetni pojavi. Iz korone izvira sončev veter, ki je tok naelektranih delcev, predvsem elektronov in protonov. Ob višku Sončeve aktivnosti pride do izbruhov plazme, ki nastanejo v nižjih plasteh njegove atmosfere. Ta snov poleti v okoliški prostor, in če zadene ob Zemljo, pravimo, da nastane sončna nevihta z intenzivnimi severnimi sijji (aurorami). Ob takih nevihtah je tudi nevarno, da nastane škoda na satelitih v orbiti okrog Zemlje in na

mednarodni vesoljski postaji.

Agencija NASA mora zato dobro vedeti, kakšno bo vesoljsko "vreme", da lahko zagotovi varnost astronautov na postaji. Sončeva korona se razteza več milijonov kilometrov v vesolje in je najboljše vidna med popolnim Sončnim mrkom.

Na Sončevem površju lahko ločimo več pojavov. To sicer ni pravo površje, ampak le plast, iz katere prihaja svetloba neposredno do nas. Tam lahko nastanejo Sončeve pege, hladnejša območja površine, ki jih zaradi kontrasta z okolico vidimo črne. To so območja, kjer magnetne silnice ovirajo pretok plazme, ki prenaša toploto proti zunanjo-

sti. Pege naznanjajo, kakšna je Sončeva aktivnost. Sončeva snov je sestavljena iz električno nabitih delcev, ki se premikajo; ta tok povzroča močno magnetno polje, ki pa ni povsod enako zaradi različnih hitrosti kroženja plazme. V tem polju lahko pride do motenj ali prepletanja in zgoščevanja silnic, kar povzroča nastanek peg, izbruhov in dviganja ogromnih količin plazme vzdolž silnic. Sončeva aktivnost se spreminja s periodo približno 11 let. Ko je aktivnost na višku, lahko opazimo veliko število peg, ko pa je najmanjša, lahko tudi več tednov ne vidimo nobene.

Andrej Brešan

Skupaj za Sovodnje in Slovenska skupnost

Interpelacija načelnikov svetniških skupin Walterja Devetaka in Petra Černica

Interpelacija je bila v petek, 25. maja 2012, vložena na županstvu. Predmet: gradnja avtocestnega odseka.

"Spošt. g. županja dr. Florenin Alenka, v vednost odgovornemu Tehničnemu uradu Dela na odseku bodoče avtoceste na ozemlju naše občine se vendarle postopoma končujejo. Potek del zelo skrbno spremljajo domačini, krajanji, ki imajo svoje domove v bližnji prometnici. Prav z njihove strani smo prejeli kar nekaj opozoril in tudi vrsto vprašanj. Krajanji so predvsem zaskrbljeni, ali bodo dela opravljena tako, kot je bilo predvideno, napovedano in, prepričani smo, tudi dogovorjeno.

Sprašujejo, ali bo na nasipu, kjer so bila pred kratkim že zasajena drevesa, namestili protihrupno ograjo, kakor je bilo prvotno predvideno, ali bo betonski kanal za drenažo meteorne vode ostal nepokrit, tako kot je danes, in kdo bo, v tem primeru, skrbel za zatiranje komarjev in drugega mrčesa, ki bo imel v nekaj sto metrih dolgi in več kakor meter široki površini stoječe vode naravno idealen habitat. Utemeljenost opozoril in zaskrbljenost krajanov, zlasti kar zadeva odvodnjavanje, smo pred kratkim preverili na gradbišču, kjer v betonskem kanalu - v njegovem daljšem kraku v smeri Sovodnje - Soča - dejansko zastaja voda. Ob predstavitvi načrta, pred kakšnim letom, smo razumeli, da bo meteorna voda z nadvoza speljana v jarek (pravzaprav v dva jarka, po eden na vsaki strani avtoceste) in preko njega v dekantacijski bazen. Jarek naj bi bil brez betonskih ali drugih oblog. Ob trasi je zdaj vgrajen jarek z betonskimi stranicami in betonskim dnom, v katerem se nabira in zastaja voda.

Lepo prosimo, da navedbe dodatno preverite in nam v pisni obliki in v predvidenem roku odgovorite na naslednja vprašanja:

- ali je bil med izvajanjem del spremenjen načrt in ali je bila občina o tem obveščena
- ali bodo na nasipu vgrajene protihrupne ograje, tako kot je bilo načrtovano, napovedano in obljubljen
- ali bo betonski jašek (kanal) ostal nepokrit in kdo bo skrbel za zatiranje mrčesa (komarjev)
- ali je zastajanje meteorne vode samo začasno, ker vsa dela še niso dokončana, oziroma je tako stanje rezultat napak med izvajanjem del
- ali je, ali namerava občinska uprava zahtevati, da se stanje uredi."